

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

Government of Maharashtra

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

PERFORMANCE BUDGET

२०२४-२०२५

2024-2025

४

4

मत्स्यव्यवसाय

FISHERIES

शासकीय मुद्रणालय, कोल्हापूर

२०२४

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०२४-२०२५

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास
व मत्स्यव्यवसाय विभाग

४

मत्स्यव्यवसाय

कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचा क्रमांक	कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचे नाव
१	कृषी व पदुम विभाग (कृषी)
२	कृषी व पदुम विभाग (पशुसंवर्धन)
३	कृषी व पदुम विभाग (दुग्धव्यवसाय विकास)
४	कृषी व पदुम विभाग (मत्स्यव्यवसाय)
५	कृषी व पदुम विभाग (फलोत्पादन)
६	कृषी व पदुम विभाग (मृदसंधारण)

अनुक्रमणिका

पृष्ठ क्र.

1. प्रास्ताविक	1
2. समग्र कार्यक्रम	1
3. वैधानिक विकास मंडळ निहाय खर्चाची माहिती	7
4. कार्यक्रम--				
(एक) संचालन व प्रशासन	8
(दोन) भूजल मत्स्यव्यवसाय	12
(तीन) विशेष घटक योजना	16
(चार) सागरी मत्स्यव्यवसाय	25
(पाच) निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय	49
(सहा) शिक्षण व प्रशिक्षण	56
(सात) मासळीची सुरक्षण, वाहतूक व पणन	59
(आठ) इतर कार्यक्रम	63
5. मत्स्यव्यवसाय विभागातील सर्व कर्मचारी वर्गाची कार्यक्रमवार माहिती	68
6. मत्स्यव्यवसाय विभागाची रचनात्मक आखणी (तक्ता)	72-अ
7. प्रपत्र एक	73
8. प्रपत्र दोन	79
9. प्रपत्र तीन	80
10. प्रपत्र चार	81
11. महाराष्ट्र शासनाचे अर्थसहाय्य	82
12. जनजाती क्षेत्र उपयोजना	88
13. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	99

(१) प्रास्ताविक

१.१ प्राणिजन्य प्रथीनयुक्त सकस आहार पुरविण्यात मासळीचा महत्वाचा वाटा आहे. समुद्रकिनाऱ्यावर व अंतर्भागात राहणाऱ्या कोळी, भोई, ढीवर इत्यादी मागासलेल्या जातींचा मासळी पकडणे हा पारंपरिक व्यवसाय आहे. संवर्धन करणे व मासळीच्या उत्पादनात वाढ तसेच मच्छिमारांची सामाजिक व आर्थिक उन्नती करण्याच्यादृष्टीने मत्स्यव्यवसाय विभागाची प्रमुख उद्दिष्टे पुढीलप्रमाणे आहेत.

(१) उपलब्ध जलसंपत्तीतून अधिकाधिक मत्स्योत्पादन काढण्यात प्रोत्साहन व आर्थिक सहाय्य देणे.

(२) मच्छिमार वर्ग सामाजिक व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेला असल्यामुळे या वर्गाची आर्थिक व सामाजिक सुधारणा घडवून आणण्यात मदत करणे.

(३) मच्छिमारांना व्यावसायिक शिक्षण देऊन त्यांची कार्यक्षमता विकसीत करणे.

१.२. मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या कार्याचे खालील सात कार्यक्रमात वर्गीकरण करण्यात आले आहे.

- (१) संचालन व प्रशासन
- (२) भूजल मत्स्यव्यवसाय
- (३) सागरी मत्स्यव्यवसाय
- (४) निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय
- (५) शिक्षण व प्रशिक्षण
- (६) मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व पणन
- (७) इतर कार्यक्रम

जनजातीविरहीत क्षेत्रातील वरील कार्यक्रमांची माहिती या कार्यक्रम अंदाजपत्रकात दिली आहे. अशाच स्वरूपाचे कार्यक्रम जनजाती क्षेत्रात व जनजाती क्षेत्राबाहेरील लाभार्थ्यांसाठी तसेच अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रमाखाली घेण्यात येतात. त्यांची माहिती आदिवासी विकास विभाग यांच्या कार्यक्रम अंदाजपत्रकात देण्यात येते.

मत्स्यव्यवसाय विभागाची २०२३-२०२४ या वर्षाची वार्षिक योजना रुपये ७२४१७.५० लाख आहे. मत्स्यव्यवसाय विकास कार्यक्रमासाठी २०२४-२०२५ च्या अर्थसंक्रमात योजनेतर (अनिवार्य) बाबीसाठी रुपये २३८६४.६२ लाख, कार्यक्रम (योजनांतर्गत) बाबीसाठी रुपये ५१८०४.८३ लाख असे एकूण रुपये ७५६६९.४५ लाख तरतूद आहे.

(२) समग्र कार्यक्रम--

सागरी, निमखारे पाण्यातील व गोड्या पाण्यातील अशा तीन प्रकारच्या जलसंपत्तीत मत्स्यव्यवसायाच्या विकासासाठी वर नमूद केलेले कार्यक्रम राबविण्यात येतात. या प्रत्येक कार्यक्रमाची थोडक्यात माहिती खाली दिली असून प्रत्येक कार्यक्रमाच्या अंतर्गत येणाऱ्या कार्याची (अॅक्टिव्हिटीज) माहिती त्या त्या कार्यक्रमाच्या प्रकरणात दिली आहे.

(१) संचालन व प्रशासन :-मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या संपूर्ण कार्यक्रमाचे संचालन मुख्य कार्यालयात मत्स्यव्यवसाय आयुक्तांच्या मार्गदर्शनाखाली होते. त्यांच्या मदतीला सह आयुक्त/उपआयुक्त/प्रादेशिक उपआयुक्त/सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय इत्यादी अधिकारी वर्ग आहे. सागरी मत्स्योत्पादनाची माहिती गोळा करण्यासाठी सागरी जिल्ह्यात सांख्यिकीविषयक कर्मचारी वर्ग

नेमलेला आहे. त्यांना नमुना पाहणीतून गोळा केलेल्या माहितीतून सागरी मत्स्योत्पादनाचे प्राक्कलन व इतर माहितीचे संकलन केले जाते.

अ) अंतर्गत लेखा निरीक्षण व कार्यालयीन तपासणी :- आयुक्त मत्स्यव्यवसाय कार्यालयाचे अधिपत्याखालील जिल्हा व प्रादेशिक कार्यालयांच्या प्रशासकीय व तांत्रिक कामामध्ये सुसूत्रता आणून मत्स्यव्यवसाय विभागाची सनियंत्रण यंत्रणा सक्षम करण्याच्यादृष्टीने मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या पदांच्या आढळत्याअंतर्गत या कार्यालयात अंतर्गत लेखा निरीक्षण कक्ष स्थापन करण्यात आला आहे. आयुक्त कार्यालयाच्या अधिनस्त प्रादेशिक व जिल्हा कार्यालयांची कार्यालयीन तपासणी व अंतर्गत लेखा निरीक्षण या कक्षामार्फत करण्यात येते.

सन २००९-१० ते सन २०१५-१६ पर्यंत एकूण ९६ जिल्हा व प्रादेशिक कार्यालयांची अंतर्गत तपासणीची दुसरी फेरी पूर्ण झाली असून तपासणीत आढळलेल्या त्रुटीचा अहवाल त्या-त्या जिल्हा व प्रादेशिक कार्यालयास पाठविण्यात आला होता. बहुतांश कार्यालयांनी त्रुटीची पुर्तता करून संबंधी अनुपालन अहवाल सादर केलेला आहे. ज्या कार्यालयांनी अनुपालन सादर केलेला नाही. त्या कार्यालयाकडे अहवाल सादर करण्याकरिता पाठपुरावा करण्यात येत आहे. सन २०१६-१७ पासून तपासणीची ३री फेरी सुरू करण्यात आली असून सन २०२३-२४ मध्ये एकूण २२ कार्यालयाचे तपासणीचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले आहे.

(२) भूजल मत्स्यव्यवसाय :-गोड्या पाण्यातील लहान तळी, तलाव, जलाशय या प्रकारचे सुमारे ३१६९९८ हे. जलक्षेत्र महाराष्ट्रात आहे. या जलसंपत्तीचा योग्य वापर करून त्यातून मत्स्योत्पादन घेण्याच्या योजना या कार्यक्रमांतर्गत कार्यान्वित आहेत. तलावात व जलाशयांत जलद वाढणारे मत्स्यबीज सोडून विक्री योग्य आकारापर्यंत वाढविण्यात येते. तलावात मत्स्यशेती करण्यास सहकारी संस्थांना प्राधान्य व प्रोत्साहन देण्यात येते. वाजवी प्रमाणात बीज सोडण्यासाठी राज्याची बीजांची गरज सुमारे ६० कोटीची आहे. मत्स्यबीजाची राज्यातील ही गरज भागविण्याकरिता राज्यातील ४६ मत्स्यबीज केंद्रे असून यापैकी ३० हॅचरी कार्यरत आहेत.

ठाणे जिल्ह्यात दापचरी येथे फ्रेंच शासनाचे आर्थिक व तांत्रिक सहकार्याने गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उत्पादन प्रकल्प कार्यान्वित करण्यात आला आहे.

(३) सागरी मत्स्यव्यवसाय :-राज्यात ७२० कि. मी. चा सागरी किनारा लाभला असून ८७,००० चौ. कि. मी., खंडान्त उतारावर (Continental Shelf) उपलब्ध आहे. या किनाऱ्यावर १८४ मासळी उतरविण्याची केंद्रे असून १६,३६४ यांत्रिक नौका तर ६,९७६ बिगर यांत्रिकी नौका व १५५४ ओबीएम कार्यान्वित आहेत. सागरी मत्स्योत्पादन सरासरी ४.०० लाख मेट्रीक टन आहे.

(४) निमखाऱ्यावरील पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय :-निमखारे पाण्यातील कोळंबी संवर्धन हा व्यवसाय निश्चित उत्पन्न देणारा एक चांगला व्यवसाय म्हणून उदयास आलेला आहे. महाराष्ट्र राज्यात एकूण ७० लहान मोठ्या खाड्यांलगत सुमारे १०,००० हेक्टर खाजण क्षेत्र निमखाऱ्या पाण्यातील कोळंबी संवर्धनाकरिता उपयुक्त असल्याचे आढळले आहे. राज्यातील खाजण जमीन कोळंबी संवर्धनाखाली उपयोगात आणताना पर्यावरणाचे दृष्टीने केंद्र शासनाने तटीय जलकृषी प्राधिकरण - २००५ हा कायदा अंमलात आणला आहे.

(५) शिक्षण व प्रशिक्षण :- मत्स्योत्पादनात वाढ करणे व या क्षेत्राशी निगडित असलेल्या मच्छिमर समाज सामाजिक दृष्ट्या व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेला असल्याने त्यांचा सर्वांगीण विकास करणे हे मत्स्यव्यवसाय विभागाचे ध्येय धोरण आहे. त्यासाठी मच्छिमर समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण देणे व मच्छिमर तरुणांना मत्स्यव्यवसायिक प्रशिक्षण देणे हे दोन उपक्रम विभागाने हाती घेतले आहे.

(१) मत्स्यव्यवसाय शाळा (सन २००२ मध्ये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित) :- शासनाने मच्छिमर समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण देण्यासाठी पाच सागरी जिल्ह्यात ठाणे येथे एक माध्यमिक व दोन प्राथमिक तसेच रायगड जिल्ह्यात दोन प्राथमिक रत्नागिरी जिल्ह्यात दोन व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात दोन प्राथमिक अशा एकूण ९ शाळा सन २००२ पर्यंत विभागाकडून चालविण्यात येत होत्या.

सदर ९ शाळा शासनाच्या दिनांक २० फेब्रुवारी २००२ च्या आदेशान्वये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित करण्यात आल्या आहेत. या शाळेमधील कर्मचारी वर्ग जिल्हा परिषदेकडे प्रति नियुक्तीवर हस्तांतरित करण्यात आलेला आहे.

(२) मत्स्यव्यवसाय प्रशिक्षण केंद्र :- मत्स्यव्यवसाय विभागामार्फत मच्छिमर तरुणांना मत्स्यव्यवसायिक सागरी प्रशिक्षण देण्यासाठी ५ सागरी जिल्ह्यात ६ प्रशिक्षण केंद्र चालविण्यात येत आहेत. ठाणे जिल्ह्यात सातपाटी येथे १९५६ साली पहिले प्रशिक्षण केंद्र सुरु करण्यात आले. त्यानंतर मुंबई जिल्ह्यात वसोवा व ठाणे जिल्ह्यात वसई, रायगड जिल्ह्यात अलिबाग येथे, तर रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात मालवण येथे एक अशी एकूण ६ केंद्रे कार्यरत आहेत या केंद्रात मच्छिमर युवकांना नौकानयन शास्त्र, नौकेच्या इंजिनांची निगा राखणे अत्याधुनिक मासेमारी साधनाचा सागरी मासेमारीसाठी उपयोग इत्यादी बाबतचे प्रशिक्षण देण्यात येते. सदर केंद्रात देण्यात येणारे प्रशिक्षण ६ महिन्यांच्या कालावधीचे असून वर्षातून दोन सत्रात प्रशिक्षण देण्यात येते. प्रत्येक केंद्रात एक क्षेत्रात २२ विद्यार्थी घेतले जातात. या योजने खाली सन २०१९-२०२० या वर्षात ८९ प्रशिक्षणार्थीनी प्रशिक्षण घेतले आहे. सन २०२०-२०२१ या वर्षात १७० प्रशिक्षणार्थी अपेक्षित आहेत तर सन २०२१-२०२२ या वर्षात अंदाजे २४४ प्रशिक्षणार्थी हे प्रशिक्षण घेतील प्रशिक्षण कालावधीत यापुर्वी २००१ पर्यंत प्रत्येक उमेदवारास रु. ३००/- विद्यावेतन देण्यात येत होते. ३ फेब्रुवारी २००१ पासून शासकीय धोरणानुसार प्रशिक्षणार्थीना विद्यावेतन देणे बंद करण्यात आले असून दारिद्र्यरेषेखालील विद्यार्थ्यांना १०० तर दारिद्र्यरेषेवरील विद्यार्थ्यांना रु. ४५०/- प्रशिक्षण फी

आकारण्यात येते. सदर सागरी प्रशिक्षण केंद्रापैकी रत्नागिरी व सातपाटी ही प्रशिक्षण केंद्रे शासकीय जागेत कार्यरत आहेत. उर्वरित प्रशिक्षण केंद्रे खाजगी जागेत कार्यरत आहेत विस्तार कार्यक्रमांतर्गत कृषि दिंडीद्वारे मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या सहाय्याने आत्मा या (ATMA) या संस्थेच्या सहाय्याने ग्रामीण भागात प्रत्यक्ष जोडून कृषि दिंडीद्वारे मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या विविध योजनांची माहिती व त्याचा लाभ घेण्यासाठीची आवश्यक माहिती विभागाच्या अधिकाऱ्यांमार्फत देण्यात येते निलक्रांती अंतर्गत मच्छिमारांना प्रशिक्षण या योजने अंतर्गत राष्ट्रीय मत्स्यविकास मंडळ, हैद्राबाद (NFDB) मार्फत प्रशिक्षण कार्यक्रम सुरु केलेला आहे. सन २०१७-२०१८ मध्ये (NFDB) यांनी रु. १५.६० लाख इतकी रक्कम १३ जिल्ह्यात वितरीत केली होती त्या नंतर ८०० प्रशिक्षणार्थीना प्रशिक्षण देण्यात आले.

(३) प्रशिक्षण नौका मत्स्योप्रबोधिनी :- राष्ट्रीय कृषि विकास योजने अंतर्गत मत्स्योप्रबोधिनी ही प्रशिक्षण नौका मच्छिमारांना प्रशिक्षण देण्यासाठी बांधण्यात आली आहे. मच्छिमारांना आधुनिक पद्धतीने मासेमारी, नौकानयनचे प्रशिक्षण देण्यासाठी सदर नौका बांधण्यात आली.

(४) मासळीचे सुरक्षण वाहतूक व पणन :- मासळी हा नाशवंत माल असल्यामुळे तिच्या सुरक्षण, वाहतूक व विक्रीची योग्य सोय करण्यासाठी राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाच्या मदतीने बर्फ कारखाने व शीतगृहे बांधणे, मालमोटारी खरेदी करणे, गोदामे बांधणे यासाठी सहकार संस्थांना कर्ज, भागभांडवल, अनुदान या स्वरूपात अर्थसहाय्य दिले जाते. तसेच मासळी सुस्थितीत राहण्यासाठी मासळी बर्फात/शितगृहात ठेवणे आवश्यक असल्याने सहकारी संस्थांना विज दरात सवलत दिली जाते.

(५) इतर कार्यक्रम :- वरील कार्यक्रमांत समाविष्ट नसणारे इतरही बरेच कार्यक्रम तारापोरवाला मत्स्यालय, मासेमारी साधने, विशेष घटक योजना, नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अर्थसहाय्य, घरकूल, अपघात गट विमा योजना तसेच स्वेच्छा अनुदान योजना या विभागांतर्गत राबविण्यात येतात.

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
AGRICULTURE, ANIMAL HUSBANDRY, DAIRY DEVELOPMENT AND FISHERIES DEPARTMENT

(मत्स्यव्यवसाय)

(FISHERIES)

(तीन) विवरणपत्र 'अ'

STATEMENT 'A'

२०२२-२३ च्या प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४ चा अर्थसंकल्प व सुधारलेले अंदाज आणि २०२४-२५ चा अर्थसंकल्प

Actuals for 2022-23, Budget Estimates and Revised Estimates for 2023-24 and Budget Estimates for 2024-25

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२३		अर्थसंकल्प २०२३-२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४		अर्थसंकल्प २०२४-२५		Programme			
	Actuals Expenditure 2022-23	Budget Provision 2023-24	अनिवार्य कार्यक्रमांत एकूण Committed Schemewise Total	अनिवार्य कार्यक्रमांत एकूण Committed Schemewise Total	अनिवार्य कार्यक्रमांत एकूण Committed Schemewise Total	अनिवार्य कार्यक्रमांत एकूण Committed Schemewise Total	अनिवार्य कार्यक्रमांत एकूण Committed Schemewise Total	Budget Estimates 2024-25				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
२४०५-मत्स्यव्यवसाय												
००१-संचालन व प्रशासन	...	608136	...	670521	...	670521	651230	...	651230	705611	..	705611
१०१-भूजल मत्स्यव्यवसाय	...	3944	74400	...	5441	1653962	4179	1656224	1660403	5514	1744798	1750312
१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय	...	1931308	53716	...	1102636	1041553	2144189					
अ) मच्छिमारी बंदराची सुधारणा
ब) मच्छिमारी होड्यांचे यांत्रिकीकरण
निमखान्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय	7866	7866	7866	9783	9783	8311	8311	8311
१०९-प्रशिक्षण पणान	...	39939	...	60623	...	60623	32835	...	32835	...	67239	67239
इतर बाबी	...	31213	...	17279	...	17279	11348	...	1348	...	5079	5079
१२०-मत्स्यव्यवसाय सह. संस्था	1	1	1	1	1
१२१-मच्छिमारांसाठी कल्याणकारी योजना...	5500	5500	...	5500	5500	...	15000	15000
७८९-अनुसूचित जाती,	...	18708	...	250000	...	250000	...	672957	672957	...	471250	471250
७९६-अ.जमातीसाठी योजना	...	336	...	112146	...	112146	...	170284	170284	...	125000	125000
स्वेच्छा अनुदान	...	3500	...	12692	...	12692	...	8884	8884	...	12692	12692
सचिवालय आर्थिक सेवा...	2788	...	2788	5500	...	5500
*भारीत	6	...	6	150	...	150	105	...	105	150	...	150
(२४०५) दत्तमत	2617328	150660	2767988	1862000	3083720	4945720	699592	2523633	3223225	71125	2449370	3160495
वजा वसूली
* भारीत	6	...	6	150	...	150	105	...	105	150	...	150
(२४०५) दत्तमत	2617334	150660	2767994	1862150	3083720	4945870	699697	2523633	3223330	711275	2449370	3160645
स्थूल बेरीज	2617334	150660	2767994	1862150	3083720	4945870	699697	2523633	3223330	711275	2449370	3160645

विवरणपत्र 'अ' --चालू
STATEMENT 'A' --Contd.

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	<i>4405—Capital Outlay on Fisheries</i>											
४४०५-मत्स्यवसायावरील भांडवली खर्च												
१०१-भूजल मत्स्यव्यवसाय
अ) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना केंद्रीय क्षेत्र योजना
(केंद्र हिस्सा १००%) (कार्यक्रम) ५३, मोठी बांधकामे (४४०५३४३४)
ब) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम) ५३, मोठी बांधकामे (४४०५३४४३)
क) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) ५३, मोठी बांधकामे (४४०५३४५२)
१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय												
अ) मच्छिमारी बंदराची सुधारणा... (44050651)	...	85883	85883	...	150000	150000	...	105000	105000	...	50000	50000
ब) मासेमारी बंदरे व जेट्टी उभारणे... (44053381)(44053392)(निलक्रांती)
क) नाबार्ड (44053292) ... (44053309)	...	239808	239808	...	450000	450000	...	360000	360000	...	350000	350000
ड) मच्छिमारी होड्यांचे यांत्रिकीकरण व सुधारणा (44050551)
इ) लहान मासेमारी बंदराचे बांधकाम (44053407/34+16)	...	205274	205274	...	200000	200000	...	2	2	...	240000	240000
फ) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (44053472/3481)
३१. सहा. अनुदाने (वेतनेतर)	75764	75764	...	153142	153142	166680	166680
३३. अर्थसहाय्य	15245	15245	...	299999	299999
३३. मोठी बांधकामे	200001	200001

विवरणपत्र 'अ' - चालू
STATEMENT 'A' - Contd.

		(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ग) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा विकास निधी योजनेची कामे (कार्यक्रम) ५३, मोठी बांधकामे (४४०५३४९९)	200000	200000	...	446028	446028	Works under Fisheries & Aquaculture Infrastructure Development Fund Scheme (Scheme) (44053499) 53, Major Works
ह) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (केंद्र हिस्सा १००%) (कार्यक्रम) ५३, मोठी बांधकामे (४४०५३४९९)	1	1	PMMSY Central sector Schemes (Central Share 100%) (Scheme) (44053461) 53, Major Works
१०२-निमखाच्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय	4	4	102-Esturinel Brackish water Fish culture
१९५-सहकारी संस्थांना सहाय्य (44050168/0177/0562/0571)	4	4	195-Assistance to Cooperatives (44050168/0177/0562/0571)
८००-इतर कार्यक्रम	800-Other Programme
१९०-(ब) सार्वजनिक क्षेत्रात व इतर... उपक्रमात गुंतवणूक (44053363/3372)	761058	761058	..	174738	174738	b) Investment in public sector and other undertakings (44053363/3372)
३१. सहा. अनुदाने (वेतनेतर)	774600	774600	761058	761058	..	174738	174738	31. Grant-in-aid (non-salary)
३५. भांडवली मत्सेच्या निर्मितीकरिता अनुदान	2	2	2	..	2	33.
													35
(४४०५) स्थूल बेरीज	...	606729	606729	...	1727747	1727747	..	1807989	1807989	..	1760777	1760777	Total—Gross
वजा वसुली	Deduct—Recoveries
(४४०५) निव्वळ बेरीज	...	606729	606729	...	1727747	1727747	..	1807989	1807989	..	1760777	1760777	Total—Net

विवरणपत्र 'अ' --समाप्त
STATEMENT 'A' --End.

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

		प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३		अर्थसंकल्प २०२३-२०२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२०२४		अर्थसंकल्प २०२४-२०२५					
		Actuals Expenditure 2022-2023		Budget Provision 2023-2024		Revised Estimate 2023-2024		Budget Estimates 2024-2025					
कार्यक्रम	Programme	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		अनिवार्य कार्यक्रम	कार्यक्रम	एकूण	अनिवार्य कार्यक्रम	कार्यक्रम	एकूण	अनिवार्य कार्यक्रम	कार्यक्रम	एकूण	अनिवार्य कार्यक्रम	कार्यक्रम	एकूण
		Committed Programme	Total	Committed Programme	Total	Committed Programme	Total	Committed Programme	Total	Committed Programme	Total	Committed Programme	Total
1		...	19500	19500	...	1	1	...	1	1	...	1	13
६४०५-मत्स्यवसायासाठी कर्ज		<i>6405—Loan for Fisheries</i>											
	००१-संचालन व प्रशासन
	१०१-भूजल मत्स्यवसाय
	१०३-सागरी मत्स्यवसाय
	११५-मच्छीमार सहकारी संस्थांना कर्ज	...	19500	19500	...	1	1	...	1	1	...	1	1
	(64050081)
	(64050072)	1	1	...	1	1	...	1	1
	८००-इतर कार्यक्रम
	(६४०५) स्थूल बेरीज	...	19500	19500	...	2	2	...	2	2	...	2	2
	वजा वसुली
	(६४०५) निव्वळ बेरीज	...	19500	19500	...	2	2	...	2	2	...	2	2
	भारत
	दत्तमत
	एकूण स्थूल	...	19500	19500	...	2	2	...	2	2	...	2	2
	एकूण-वजा-वसुली
	(६४०५) एकूण निव्वळ	...	19500	19500	...	2	2	...	2	2	...	2	2

(३) वैधानिक विकास मंडळनिहाय प्रत्यक्ष खर्चाचे माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र (योजनेतर)

मागणी क्र. डी-६. २४०५-मत्स्यव्यवसाय (योजनेतर) (अनिवार्य)

(रु. हजारत)(Rs. in Thousands)

अ. नं.	योजनेतर योजना	संकेतांक	मंजूर निधी सन २०२१-२२	एकूण खर्च ५	विदर्भ मराठ-वाडा ६ ७	उर्वरीत अविभाज्य मराठ-वाडा ८ ९	मंजूर निधी सन २०२२-२३	एकूण खर्च १०	विदर्भ मराठ-वाडा ११ १२	उर्वरीत अविभाज्य मराठ-वाडा १३ १४	Non Plan १५	Head Office & Regional Office
१	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये	२४०५००२१	१७८१६४	१७०२२९	०	०	१७०२२९	२५४९७६	०	०	०	२४७००१
२	जिल्हा कार्यालये	२४०५००३९	३३३९३९	३२८२९१	०	०	३२८२९१	३६७९५४	०	०	०	३६११३५
३	मत्स्यबीज केंद्रे	२४०५००७५	४०२८	३८१६	०	०	३८१६	३९०४	०	०	३७४३	३७४३
४	अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	२४०५००८४	२६०	२४७	०	०	२४७	२६०	०	०	२०१	२०१
५	निमखाच्या पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	२४०५०१९१	..	०	०	०	०	०	०	०
६	सागरी मासेमारी नियमन	२४०५०२२६	११५०२१	११५०२०	०	०	११५०२०	२२५६०२	०	०	२१२५१८	०
७	मासळी उतरविण्याची केंद्रे	२४०५०२६२	९०	६६	०	०	६६	४४	०	०	१४	०
८	हायसिड डिझेल तेलावरील विक्री प्रतिपूर्ती.	२४०५१२७८	११००००	१०९९९४	०	०	१०९९९४	१६१०००	०	०	१६०९९९	०
९	नैसर्गिक आपत्ती मच्छिमारांच्या वारसांना अनुदान	२४०५१२८७	२०००८७	१५९२५६	०	०	१५९२५६	१०९३१०	०	०	१०८७७६	०
१०	नैसर्गिक आपत्ती मच्छिमारांच्या वारसांना अनुदान वाटप	२४०५४८६७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११	मच्छिमारांना प्रशिक्षण	२४०५०२९१	१९	..	०	०	१९	२०	०	०	०	१५
१२	शाळा	२४०५१२०४	३६९७२	३६२२४	०	०	३६२२४	४३५५२	०	०	३९९२४	०
१३	तारापोरेवाला मत्स्यालय कार्यालये (भारत)	२४०५०३९८	५२६०	३०२६	०	०	३०२६	३२११७	०	०	३१२१३	३१२१३
१४	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये (भारत)	२४०५००१२	११३	..	०	०	..	५३	०	०	०	६
एकूण योजनेतर			१९७३९५३	१९१६१६९	०	०	१९१६१६९	२६४७७९२	०	०	१९७५१७५	६३९३७०

(४) कार्यक्रम

(एक) संचालन व प्रशासन

One. Direction and Administration

प्रास्ताविक :

प्रशासन

कृषी व पदुम विभागाच्या प्रशासनिक नियंत्रणाखाली मत्स्यव्यवसाय आयुक्त हे विभाग प्रमुख म्हणून काम करतात. त्यांच्याकडे आदिवासी विकास विभागाच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या जनजाती क्षेत्र उपयोगाने अंतर्गत मत्स्यव्यवसाय योजनेचेही काम आहे. राज्यस्तरावर आयुक्ताना सहआयुक्त मत्स्य (सागरी), सहआयुक्त मत्स्य (भूजल), सहआयुक्त मत्स्य (निमखारे पाणी) व उप आयुक्त मत्स्य (प्रशासन) कामात सहाय्य करतात. प्रादेशिक पातळीवर प्रादेशिक उपआयुक्त मत्स्यव्यवसाय आहेत. जिल्हा पातळीवर कार्याचा प्रारंभ व कार्यान्वयन सह. आयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांचेकडून होते. तसेच प्रत्येक जिल्हांसाठी सहाय्यक मत्स्यव्यवसाय आयुक्त (ता.) हे कार्यालय प्रमुख असून त्यांचे अधिनस्थ मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी कार्यरत आहेत. या

अधिकार्यांच्या मदतीसाठी विभिन्न श्रेणीचे तांत्रिक व तांत्रिकेतर अराजपत्रित कर्मचारी आहेत. सहकारी संस्थाविषयक कामासाठी उपनिबंधक सहकारी संस्था, (मत्स्यव्यवसाय) सांख्यिकीय कामासाठी उपआयुक्त (सांख्यिकी) व सांख्यिकी अधिकारी, लेखाविषयक कामासाठी सहाय्यक संचालक (वित्त) कार्यकारी अभियंता (मत्स्य) हे मुख्यत्वे बंदराची कामे हाताळणीकरिता हे अधिकारीही त्यांच्या विभागाकडून प्रतिनियुक्तीवर घेतले आहेत.

(अ) **सांख्यिकी**.-मत्स्यव्यवसाय उद्योगाच्या विविध बाजूसंबंधीची आकडेवारी गोळा करणे व उद्योगाच्या माहितीसाठी सागरी मासळीच्या उत्पादनाचे विध्वंसनीय अंदाज काढणे हा या कार्यक्रमाचा उद्देश आहे. या विभागात मासळीचे भाव, मासळी व मासळीच्या पदार्थाची निर्यात व पंचवार्षिक मत्स्यव्यवसाय गणने अंतर्गत मच्छीमार लोकसंख्या, नौका आणि जाळी यांची आकडेवारी गोळा करण्यात येते.

तक्ता एक

TABLE I

(वित्तीय आवश्यकता) :

(1) Financial requirement :

०

कार्यक्रम	(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)											
	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२३			अर्थसंकल्प २०२३-२४			सुधारलेले अंदाज २०२३-२४			अर्थसंकल्प २०२४-२५		
	Actuals Expenditure 2022-23			Budget Provision 2023-24			Revised Estimate 2023-24			Budget Estimates 2024-25		
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	608136	...	608136	670521	...	670521	651230	...	651230	705611	...	705611

	6	..	6	150	...	150	105	..	105	150	..	150
	608142	...	608142	670671	...	670671	651335	...	651335	705761	...	705761

	608142	...	608142	670671	...	670671	651335	...	651335	705761	...	705761

(A)—Activitywise Classification

	Direction & Administration	Collection of Fisheries statistics	Write off/losses
(१) संचालन व प्रशासन	705611	..	705611
(२) मत्स्यव्यवसाय सांख्यिकी
(३) हानीच्या रकमा निलेखन करणे
भारत	150	..	150
एकूण-अ-स्थूल	705761	..	705761
वजा वसुली
एकूण-अ-निव्वळ	705761	..	705761
	Total—(A)—Gross	..	Total—(A)—Gross
	Deduct—Recoveries	..	Deduct—Recoveries
	Total—A—Net	..	Total—A—Net

तक्ता एक--समान TABLE I--End.

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(ब) वित्तव्यवस्थेची साधने--												
मागणी प्रधान शीर्ष क्रमांक												
डी-६ २४०५ मत्स्य व्यवसाय ...	608142	...	608142	670671	...	670671	651335	..	651335	705761	..	705761
डी-९ ४४०५ मत्स्य व्यवसाया-...	...	606729	606729	...	1727747	1727747	1807989	1807989	1807989	..	1760777	1760777
वरील भांडवली खर्च												
डी-९ ६४०५ मत्स्य व्यवसाया-	19500	19500	...	2	2	2	2	2	..	2	2
साठी कर्जे												
भारित
एकूण (ब) स्थूल+भारित	608142	626229	1234371	670671	1727749	2398420	651335	1807991	2459326	705761	1760779	2466540
Total (B) Gross
वजा वसुली ...भारित
एकूण (ब) निव्वळ	608142	626229	1234371	670671	1727749	2398420	651335	1807991	2459326	705761	1760779	2466540
Total (B) Net												

तक्ता दोन (अ) TABLE II (A)

कार्यक्रमाच्या कार्यभाराचा गोषवारा व वित्तीय आवश्यकतांचे स्पष्टीकरण :

खाली दिलेल्या तक्त्यामध्ये मत्स्योत्पादन व मासळीची सरासरी किंमत दर्शविण्यात आली आहे :--

Programme work-load summary and explanation of financial requirements :

The following table indicates the production and average prices of fish :—

		२०२२-२३ 2022-23			
बाब		मत्स्योत्पादन (मे. टन) Fish Production M. T.	मूल्यांकन (रु. लाखात) Value in lakh Rs.	सरासरी दर (रु. दर टनामागे) Average Price in Rs. per M. T.	Item
1		2	3	4	
(१) मच्छिमारी					1. Fishing—
(अ) सागरी	...	446256	795064.59	178163	(a) Marine
(ब) भूजलाशयीन	...	143544	180682.02	125872	(b) Inland
(२) सागरी मत्स्योत्पादनाचा विनियोग					2. Utilisation of Marine fish Production—
(अ) (१) ताजी मासळी	...	384188	751814.45	195689	(a) 1) In fresh form—
(ब) खारविलेली मासळी					(b) In salt cured form—
(१) खारविण्यासाठी उपयोगात आणलेली मासळी	...	3564	6974.33	195689	(i) Salted fish let out
(२) खारवून तयार केली मासळी		2673	6263.29	234318	(ii) Raw fish let in for Celing
(३) खारविण्यासाठी वापरात आलेले मीठ		1283	128.30	10000	(iii) Salt used
(क) सुकविलेली मासळी					(c) In sundried form—
(१) सुकविण्यासाठी उपयोगात आणलेली मासळी	...	58504	114485.77	195689	(i) Raw fish let in for sundrying
(२) सुकी मासळी	...	10456	13694.62	130972	(ii) Sundried fish let out

सागरी मत्स्यव्यवसाय विषयक सांख्यिकी माहिती गोळा करण्याविषयी माहिती :--

वर्ष	क्षेत्राची संख्या	केंद्राची संख्या	सर्वेक्षणाचे एकूण दिवस	Year	
२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष)	...	25	173	1707	2022-2023 (Actual)
२०२३-२०२४ (अपेक्षित)	...	25	173	2736	2023-2024 (Anticipated)
२०२४-२०२५ (अंदाजित)	...	25	173	2736	2024-2025 (Estimated)

महाराष्ट्र राज्यातील मत्स्योत्पादनाची माहिती :--

वर्ष	मत्स्योत्पादन (मे. टनात)			Year
	(सागरी)	(भूजलाशयीन)	एकूण	
२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष)	446256	143544	589800	2022-2023 (Actual)
२०२३-२०२४ (अपेक्षित)	2023-2024 (Anticipated)
२०२४-२०२५ (अंदाजित)	2024-2025 (Estimated)

मच्छिमारांची आर्थिक पाहणी : या कार्यक्रमांतर्गत माहिती गोळा करणे व गोळा केलेल्या माहितीच्या संस्करणाची कार्यवाही मोठ्या प्रमाणावरील रिक्त व व्यपगत झालेल्या पदांमुळे प्रलंबित आहे.

पंचवार्षिक सागरी मत्स्यगणनेसंबंधी सांख्यिकी माहिती :

अ.क्र.	वर्ष	एकूण कुटुंबाची संख्या	मच्छिमारांची लोकसंख्या				
			पुरुष	स्त्रिया	मुले	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	
१	२००५	६५३१३	१११६६५	१०९३३१	९८४०१	३१९३९७	
२	२०१०	८१४९२	१३४४०३	१३२०१३	११९८४३	३८६२५९	
३	२०१६	८७७१७	१३०८३०	१३०५४७	१०३५२२	३६४८९९	

** २००५, २०१० आणि २०१६ मत्स्यव्यवसाय गणना (CMFRI COCHIN) च्या संदर्भानुसार

मत्स्यव्यवसायात गुंतलेल्या मच्छिमारांची संख्या

अ.क्र.	वर्ष	पूर्ण वेळ	अर्धवेळ	मत्स्य विक्री	जाळी दुरुस्ती	प्रक्रिया करणे	इतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	२००५	५४९०१	१२४८४	४३८२२	९०८६	१०६४८	३३६३८	१६४५७९
२	२०१०	६३३३३	१३०१२	४५९७१	१४४७७	१६०४७	४०४३८	१९३२७८
३	२०१६	६०९२४	१६००४	५६५५३	५०३१	९७६५	३५५४५	१८३८२२

** २००५, २०१० आणि २०१६ मत्स्यव्यवसाय गणना (CMFRI COCHIN) च्या संदर्भानुसार

बोटींची संख्या

अ. क्र.	वर्ष	वि. यांत्रिक	यांत्रिक	एकूण
१	२	३	४	५
१	२०१०	१४५७९	२७८३	१७३६२
२	२०१६	१२६५५	२८६५	१५५२०

** २०१० आणि २०१६ मत्स्यव्यवसाय गणना (CMFRI COCHIN) च्या संदर्भानुसार

(दोन) भूजल मत्स्यव्यवसाय (सन २०२४-२५)

राज्यातील भूजलाशयातील मत्स्यव्यवसायाचा विकास करण्याच्यादृष्टीने खालील योजना राबविल्या जात आहेत :-

१. भूजलाशयीन मत्स्यबीज संचयन.--

राज्यातील भूजलाशयीन क्षेत्रांतर्गत नद्या व जलाशये यांचा समावेश होतो. राज्यातील मत्स्यसंवर्धनास योग्य असलेल्या ४२१०२३.०४ हेक्टर जलक्षेत्रात योग्य प्रमाणात मत्स्यबीज साठवणूक करण्यास प्रतिवर्षी अंदाजे ९२१६.८० लक्ष मत्स्यबोटुकली आवश्यकता आहे. संवर्धन योग्य अशा जलद वाढीच्या कार्प माशांची पिल्ले पश्चिम बंगालमधून आयात केली जात होती. परंतु १९९१-९२ पासून आयात मत्स्यबीजाचा पुरवठा बंद करून स्थानिकरित्या प्रमुख कार्प माशांचे उत्पादन करण्यात येते. मत्स्यबीजाची राज्यातील ही पूर्ण गरज भागविण्याकरिता राज्यातील ६७ मत्स्यबीज/कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्रे असून त्यापैकी ३२ मत्स्यबीज केंद्र व ०२ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्रावर वर्तुळाकार हॅचरी आहेत. २०२२-२३ यावर्षी २६१०४.२३ लक्ष व २७२६.३७ लक्ष मत्स्यबोटुकली स्थानिकरित्या निर्मिती करून मच्छिमारांना किफायतशीर दराने पुरवठा करण्यात आला.

२. मत्स्यबीज उत्पादन.--

मत्स्यबीज केंद्राच्या उभारणीस सर्व आवश्यक बाबींनी परिपूर्ण असलेल्या जागा निवडून अशा ठिकाणी मत्स्यबीज केंद्रे बांधण्यात येत आहेत. आतापर्यंत ६७ मत्स्यबीज/कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्रे असून त्यापैकी ५५ बिगर जनजाती क्षेत्रात असून उर्वरित १२ जनजाती क्षेत्रात आहेत. सदर केंद्रावर प्रमुख कार्प व सायप्रिनस मत्स्यबिजांचे उत्पादन करण्यात येते. मुळानगर, बोर व चारगाव हे तीन मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचेकडे हस्तांतरित केले आहे. तसेच (१) करंजवण जि. नाशिक, (२) मुक्ती जि. धुळे, (३) जायकवाडी जि. औरंगाबाद, (४) मांजरा, जि. बीड, (५) इसापूर जि. यवतमाळ, (६) केळझर जि. वर्धा (७) इटियाडोह जि. गोंदिया (८) मासोळी, जि. परभणी, (९) घरणी, जि. लातूर, (१०) वीर, जि. पुणे, (११) गल्हाटी, जि. जालना, (१२) गंगापूर, जि. नाशिक, (१३) मांडवा, जि. अमरावती, (१४) आरे, जि. मुंबई उपनगर, (१५) मुरखला, जि. गडचिरोली, (१६) नागठाणा, जि. भंडारा, मत्स्यबीज उत्पादक केंद्रे खाजगीकरणद्वारे ठेक्याने देण्यात आले आहे.

३. गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उत्पादन प्रकल्प--

गोड्या पाण्यातील कोळंबी उत्पादन हे भूजलाशयीन क्षेत्रात नव्याने विकसित होणारे क्षेत्र आहे. त्यासाठी हॅचरी उत्पादित कोळंबी बीजाची मोठ्या प्रमाणात आवश्यकता आहे. सध्या कोळंबी बीजाची मागणी काही भागातील नैसर्गिकरित्या उपलब्ध होणाऱ्या बीजाद्वारे भागवली जाते.

४. तलाव ठेका--

पाटबंधारे विभागाने बांधलेले पाटबंधारे तलाव मत्स्यव्यवसाय विकासासाठी मत्स्यव्यवसाय विभागाकडे देण्याचे धोरण १९६६ पासून अंमलात होते दरम्यानच्या कालावधीत विविध विभागीय पाटबंधारे महामंडळाची निर्मिती टप्पे झाल्यामुळे पाटबंधारे महामंडळाच्या नियमानुसार हे सर्व तलाव त्या महामंडळाकडे वर्ग झाले होते.

आता शासनाने या सर्व तलावांचे मासेमारी हक्क मत्स्यव्यवसाय विभागास पूर्ववत देण्याबाबत क्र.मत्स्यवि १२९६/१४१८३/सीआर-१३२/पदुम-१३, दिनांक ६-४-२००० तसेच शासन निर्णय पाटबंधारे विभाग संकीर्ण २००३/१३(४००/०३) अ.सं.नि. दि. २०-१-२००४ अन्वये निर्णय घेतलेला आहे. तसेच शासनाच्या १५ ऑक्टोबर २००१ च्या सुधारित धोरणानुसार तलाव ठेका रक्कम निर्धारित केली असून त्यात पुन्हा ४-१-२००२ च्या निर्णयाद्वारे ठेका रक्कम दर आकारणीत सुधारणा केलेली होती तदनंतर शासन निर्णयात वेळोवेळी सुधारण करण्यात येवून दि. ३-७-२०१९ चे सुधारीत धोरण जाहीर करून त्यानुसार तलाव ठेक्याने देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

५. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना--

सन २०२०-२१ पासून केंद्र शासनमार्फत प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना राबविण्यात येत असून त्यामध्ये केंद्रीय क्षेत्र योजना १२ व केंद्र पुरस्कृत योजना मध्ये १) लाभार्थी हिस्सा असलेल्या ६० योजना २) लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या १५ योजना असे मिळून एकूण ८७ योजना राबविण्या येत आहेत.

**भूजल मत्स्यव्यवसाय
Inland Fisheries**

(रुपये हजारत)
(Rs. in Thousands)

(२) वित्तीय आवश्यकता :
(II) Financial Requirement :

तक्ता-एक
TABLE-I

तपशील	प्रत्यक्ष खर्च २०२२-२३		अर्थसंकल्प २०२३-२४		सुधारल्ले अंदाज २०२३-२४		अर्थसंकल्प २०२४-२५		Details			
	Actuals, 2022-23	Budget Estimates 2022-23	Budget Estimates 2023-24	Revised Estimate 2023-24	Budget Estimates 2023-24	Budget Estimates 2024-25						
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत एकूण	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य	अनिवार्य
Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A-Activitywise Classification—												
Inland Fisheries												
१. मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे (24050075)	3743	...	3743	5132	..	5132	3918	..	3918	5199	..	5199
२. अवरुद्ध पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन... (24050084)	201	...	201	309	..	309	261	..	261	315	..	315
३. (०४) प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०४) प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजना लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (केंद्र हिस्सा २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७५०७)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	139565	139565	139565	138416	..	138416	142549	142549	142549
३३-अर्थसहाय्य (केंद्र पुरस्कृत योजना)	...	10000	10000	...	1	1	..	1	1	..	1	1
३४. (०४) प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०५) प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा लाभार्थी-भिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (राज्य हिस्सा १६%) (कार्यक्रम) (२४०५७५१६)	93043	93043	...	1	1	...	1	1
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	...	6700	6700	...	1	1	...	92275	92275	...	95033	95033
३३-अर्थसहाय्य	...	6700	6700	...	1	1	...	92275	92275	...	95033	95033

भूजल मत्स्यव्यवसाय तक्ता-एक--चालू
Inland Fisheries TABLE-1—Contd.

(रुपये लाखत) (Rs. in lakhs)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
५.	(०४) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०६) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) (केंद्र हिस्सा ३६%) (कार्यक्रम) (२४०५७५२५)	८०१०१७	८०१०१७	...	१	१	...	१	१
	३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	८०१०१७	८०१०१७	...	१	१	...	१	१
	३३-अर्थसहाय्य	...	३४६००	...	१	१	...	८०१०१७	८०१०१७	...	९०१०१६	९०१०१६
६.	(०४) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०७) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) (राज्य हिस्सा २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७५३४)	५३४०११	५३४०११	...	१	१	...	६००६७७	६००६७७
	३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)...	५३४०११	५३४०११	...	१	१	...	६००६७७	६००६७७
	३३-अर्थसहाय्य	...	२३१००	...	१	१	...	१	१	...	१	१
७.	(०४) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०१) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (केंद्र हिस्सा १००%) (कार्यक्रम) (२४०५७४७२)	८६३२१	८६३२१	...	१	१	...	१	१
	३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	८६३२१	८६३२१	...	१	१	...	१	१
	३३-अर्थसहाय्य	१	१	...	१	१

भूजल मत्स्यव्यवसाय तक्ता-एक--चालू
Inland Fisheries TABLE-1—Contd.

(रुपये लाखत) (Rs. in lakhs)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
८. प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (केंद्र हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७४८९)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)
९. प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसाधारण महिला) (केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७४९२)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)
१०. प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५४३)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)
१०. प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५५२)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)
(ब) वित्तव्यवस्थेची साधने-- मागणी प्रधान शीर्ष क्रमांक डी-६ २४०५-मत्स्य व्यवसाय ३९४४ ७४४०० ७८३४४ ५४४१ १६५३९६२ १६५९४०३ डी-९ ४४०५-मत्स्य व्यवसाया- वरील भाडवली खर्च डी-९ ६४०५-मत्स्य व्यवसायासाठी कर्जे
एकूण ब-स्थूल	...	३९४४	७४४००	७८३४४	५४४१	१६५३९६२	१६५९४०३	...	१६५६२२४	१६५६२२४	१७४४७९८	१७४४७९८
Total—B—Gross	...	1744798	1744798	1744798	1744798	1744798	1744798	...	1744798	1744798	1744798	1744798

**(तीन) विशेष घटक योजना
Special Component Plan**

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

तपशील	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२३		अर्थसंकल्प २०२३-२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४		अर्थसंकल्प २०२४-२५		Description
	2022-23	2	2023-24	3	2023-24	4	2024-25	5	
७८९, अनुसूचित जातीसाठी विशेष घटक योजना	789, Special Component Plan for Scheduled Castes
(०१) अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रमार्तत योजना	(०१) Schemes under-Schedule Caste Component scheme
(०१)(४६) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनाअंतर्गत केंद्र पुरस्कृत लाभार्थीभिमुख योजना (केंद्र हिस्सा ३६%) (कार्यक्रम) (२४०५ ७७९५)	1	1	1	1	282749	1	(०१) (४६) Central Sponsored beneficiary oriented Scheme under Pradhanmantri Matsyasampada Yojana (Central Share ३६ % (Scheme) (2405 7795)
३३, सहायक अनुदाने (वेतनेतर) ३३, अर्थसहाय्य	11225	11225	149999	149999	403793	403793	282749	1	31, Grants-in-aid (Non-Salary) 33, Subsidies
एकूण- (०१) (४६)	11225	11225	150000	150000	403794	403794	282750	282750	Total (01) (46)
(०१) (४७) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेअंतर्गत केंद्र पुरस्कृत लाभार्थीभिमुख योजना (राज्य हिस्सा) २४%) (कार्यक्रम) (२४०५ ७८०१)	(01) (47) Central Sponsored beneficiary. oriented Schemes under Pradhanmantri Matsyasampada Yojana (State Share 24%) (2405 7801)
३३, सहायक अनुदाने (वेतनेतर) ३३, अर्थसहाय्य	7483	7483	99999	99999	269162	269162	188499	1	31, Grants-in-aid (Non-Salary) 33, Subsidies
एकूण- (०१) (४७)	7483	7483	100000	100000	269163	269163	188500	188500	Total (01) (47)
दत्तमत एकूण- (०१)	18708	18708	250000	250000	672957	672957	471250	471250	Total (01)

तक्ता एक TABLE I
तलावाचे जलक्षेत्र व इष्टतम संचयन क्षमता
Water spread area of tanks and optimum stocking capacity

अ. क्र.	वर्गवारी	जलक्षेत्र (हेक्टर)	जलक्षेत्र (Ha.)	अपेक्षित इष्टतम बाटूकली साठवणूक (लाख)	अपेक्षित मत्स्योत्पादन (कि. ग्रॅ.) (मेट्र)	Classification
				Optimum stocking capacity (Ha.)		
१)	० ते २० हे.	6633.94		331.8895	9935.895	0 to 20 Ha.
२)	२०.१ ते ६० हे.	47664.3		1770.6948	53132.844	20.1 to 60 Ha.
३)	६०.१ ते २०० हे.	48371.6		1029.3405	30877.215	60.1 to 200 Ha.
४)	२००.०१ ते ५०० हे.	36056.62		448.5031	13348.173	200.01 to 500 Ha.
५)	५००.०१ ते १००० हे.	32614.01		264.1631	7352.6715	500.01 to 1000 Ha.
६)	१०००.०१ ते २००० हे.	27052		177.06	4707.09	1000.01 to 2000 Ha.
७)	२००० हेक्टर वरील	84467		470.535	9437.025	Above 2000 Ha.
	एकूण

17

तक्ता तीन TABLE III

हा तक्ता स्थानिकरीत्या उत्पादित केलेले तलावात आणि जलाशयात साठविलेले मत्स्यबीज, एकूण मत्स्योत्पादन व त्याची किंमत दर्शवितो. The following table indicates carp fry stocked in tanks and reservoirs and fish production and its value.

मत्स्यबीज संचयनाचा व मत्स्योत्पादनाचा तपशील (आदिवासी)
Details of stocking and Fish Production (Tribal)

वर्ष	मत्स्यबीज संचयन लाखात (Fry stocking in lakhs)	मत्स्योत्पादन (टनात)	मत्स्योत्पादन (रुपये लाखात)	Year
		Fish Production (tons)	Value of fish (Rs. in Lakh)	
1	2	3	4	
२०२२-२३ (प्रत्यक्ष)	829.54	10512.50	8188.27	2022-23 (Actuals)
२०२३-२४ (अंदाजित)	950.85	11430.50	8821.92	2023-24 (Estimated)
२०२४-२५ (अपेक्षित)	1079.47	12621.50	9886.12	2024-25 (Anticipated)

टीप : माशांची किंमत सरासरी रु. ५०/- प्रती किलो दर आकारून काढण्यात आली आहे.

मत्स्यबीज संचयनाचा व मत्स्योत्पादनाचा तपशील (बिगर आदिवासी)
Details of stocking and Fish Production (Non Tribal)

वर्ष	मत्स्यबीज संचयन लाखात (Fry stocking in lakhs)	मत्स्योत्पादन (टनात) Fish Production (tons)	माशांची किंमत (रुपये लाखात) Value of fish (Rs. in Lakh)	Year
1	2	3	4	
२०२२-२३ (प्रत्यक्ष)	4385.65	110558.74	186726.36	2022-23 (Actuals)
२०२३-२४ (अंदाजित)	4319.93	111102.28	108876.27	2023-24 (Estimated)
२०२४-२५ (अपेक्षित)	5411.29	133036.70	215128.97	2024-25 (Anticipated)

टीप : माशांची किंमत सरासरी रु. ५०/- प्रती किलो दर आकारून काढण्यात आली आहे.

तक्ता (अ)-Table (A) (कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२४-२५) खालील तक्त्यात कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (बिगर आदिवासी)
The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing farms in operation.(Non Tribal)

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र (Fish seed production farms)		मत्स्यबीज उत्पादन (लाखात) Fry Production (in lakhs)							District			
अ. क्र Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राचे नाव	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area (Ha.)	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात)	२०२२-२३ (प्रत्यक्ष) 2022-23 Direct	२०२३-२४ (अपेक्षित) 2023-24 Expected	२०२४-२५ (अंदाजित) 2024-2025 Estimated	Name of the fish farm			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
१.	मुंबई विभाग	मुंबई उपनगर	आरे	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Aarey	Mumbai		
		रायगड	खोपोली	1.50	350.00	43.50	23.40	50.00	Khopoli	Raigad		
			एकूण	1.50	350.00	43.50	23.40	55.00	Total			
२.	पुणे विभाग	पुणे	हडपसर	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Hadapsar	Pune		
		सातारा	धोम	4.86	300.00	0.72	0.415	2.00	Dhom	Satara		
		सोलापूर	उजनी	20.60	500.00	366.00	316.25	500.00	Ujani	Solapur		
			एकूण	25.46	800.00	366.72	316.72	502.00	Total			
			करंजवण	करंजवण	2.36	500.00	0.00	0.00	0.00	Karanjvan	Nashik	
३.	नाशिक विभाग	धुळे	मुक्ती	1.00	10.00	0.00	2.00	3.00	Mukti	Dhule		
		नंदुरबार	नक्त	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	NA	Nandurbar		
		जळगांव	नक्त	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	NA	Jalgaon		
		अहमदनगर	मूळानगर	1.71	250.00	0.00	0.00	250.00	Mulanagar	Ahmednagar		
			एकूण	5.07	760.00	0.00	2.00	253.00	Total			
		४.	अमरावती विभाग	अमरावती	मोर्शी	12.00	700.00	0.00	0.00	500.00	Morshi	Amravati
				बुलढाणा	कोराडी	3.6	500.00	769.0	655.0	830.0	Koradi	Buldhana
				अकोला	काटेपूरणा	3.4	500.00	753.0	322.0	550.0	Katepurna	Akola
				यवतमाळ	इसापूर	12.00	600.00	15.1	90.0	90.0	Esapur	Yavatmal
				यवतमाळ	अरुणावती	4.7	600.00	18.5	21.0	30.0	Arunavati	Yavatmal
यवतमाळ	बेंबळा			4.6	600.00	0.00	0.00	0.00	Bembala	Yavatmal		
	एकूण	40.30	3500.00	1555.60	1088.00	2000.00	Total					

तक्ता तीन (समाप्त) TABLE III

तक्ता (अ)-Table (A) (कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२४-२५) खालील तक्त्यात कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (बिगर आदिवासी)
The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing farms in operation.(Non Tribal)

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र (Fish seed production farms)		मत्स्यबीज उत्पादन (लाखात) Fry Production (in lakhs)									
अ. क्र Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राचे नाव 4	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area (Ha.)	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात)	२०२२-२३ (प्रत्यक्ष) 2022-23 Direct	२०२३-२४ (अपेक्षित) 2023-24 Expected	२०२४-२५ (अंदाजित) 2024-2025 Estimated	9	10	District
५. औरंगाबाद विभाग											
		औरंगाबाद	जायकवाडी	22.49	500.00	0.00	600.00	700.00	Jaykwadi		Aurangabad
		जालना	गल्हाटी	2.7	300.00	0.00	0.00	200	Galhati		Jalna
		परभणी	मासोळी	3.21	500.00	0.00	0.00	0.00	Masoli		Parbhani
		बीड	मांजरा	3.52	180.00	2.4	0	2.5	Manjra		Beed
			एकूण	31.92	1480	2.4	600	902.5	Total		
		लातूर	घरणी	5.94	500.00	36.62	80.00	150.00	Gharani		Latur
		धाराशिव	चांदणी	1.07	300.00	6.78	10.58	15.00	Chandni		Dharashiv
		नांदेड	करडखेड	2.20	500.00	405.00	554.00	500.00	Karadkhed		Nanded
		हिंगोली	सिध्देस्वर	2.99	300.00	2.00	3.00	4.00	Siddheshwar		Hingoli
		हिंगोली	भाटेगांव	1.18	300.00	5.55	4.00	5.00	Bhategaon		Hingoli
			एकूण	13.38	1900.00	452.95	651.58	674.00	Total		
७. नागपूर विभाग											
		नागपूर	पेंच	11.90	600.00	23.18	6.63	0.00	Pench		Nahpur
		वर्धा	केळझर	2.88	500.00	1.20	1.50	150.00	Kelzar		Vardha
		वर्धा	बोर	1.44	200.00	0.00	0.00	0.00	Bor		Vardha
		भंडारा	शिवणीबांध	2.40	105.00	182.00	190.00	195.00	Shivanibandh		Bhandara
		गोंदिया	इटियाडोह	5.81	1000.00	7.06	241.78	300.00	Itiyadoh		Gondia
		चंद्रपूर	चारगाव	4.16	90.00	152.40	155.00	200.00	Chargaon		Chandrapur
		गडचिरोली		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Asolamenda		Gadchiroli
			एकूण	28.59	2495.00	365.838	594.91	845.00	Total		

तक्ता (ब)-Table (B) (कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२४-२५) खालील तक्त्यात कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (आदिवासी)
The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing farms in operation.(Tribal)

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र (Fish seed production farms)		मत्स्यबीज उत्पादन (लाखात) Fry Production (in lakhs)							District		
अ. क्र Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राचे नाव	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area (Ha.)	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात)	२०२२-२३ (प्रत्यक्ष) 2022-23 Direct	२०२३-२४ (अपेक्षित) 2023-24 Expected	२०२४-२५ (अदाजित) 2024-2025 Estimated	District		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
१.	मुंबई विभाग	मुंबई उपनगर	आरे	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Aarey	Mumbai	
		रायगड	खोपोली	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Khopoli	Raigad
		पालघर	दापचरी	2.47	100.00	5.96	0.00	0.00	23.65	Dapchhari	palghar
			बाडापोखरण	5.30	900.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Bodapokharan	
२.	नाशिक विभाग	नाशिक	आसनगांव	50.00	30.00	0.00	0.00	0.00	Aasangaon		
			करंजवण	2.36	500.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Karanjvan	Nashik
३.	लातूर विभाग	नांदेड	लोणी	1.95	15.00	0.00	6.28	10.00	Loni	Nanded	
		नागपूर	पेंच	11.9	600.00	23.18	6.63	400.00	Pench	Nahpur	
४.	नागपूर विभाग	वर्धा	निरंक	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Vardha	
		भंडारा	निरंक	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Bhandara	
		गोंदिया	इंटियाडोह	5.81	1000.00	7.058	241.78	300.00	Itiadh	Gondia	
		चंद्रपूर	अमलनाला	2.96	90.00	151.5	75.00	160.00	Amalnala	Chandrapur	
		गडचिरोली		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Gadchiroli		
				एकूण	82.75	3235	187.698	329.69	793.65	Total	

तक्ता (ब)-(समाप्त) Table (B)-End (कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२४-२५) खालील तक्त्यात कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (आदिवासी)
The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing farms in operation.(Tribal)

अ. क्र Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राचे नाव 4	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area (Ha.) 5	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात) 6	मत्स्यबीज उत्पादन (लाखात) Fry Production (in lakhs)			District	
						२०२२-२३ (प्रत्यक्ष) 2022-23 Direct 7	२०२३-२४ (अपेक्षित) 2023-24 Expected 8	२०२४-२५ (अंदाजित) 2024-2025 Estimated 9		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
५.	नाशिक विभाग	नाशिक	गंगापूर	0.72	10.00	12.03	0.00	0.00	Gangapur	Nashik
		नाशिक	चणकापूर	0.80	10.00	10.49	3.015	5.00	Chankapur	Nashik
६.	अमरावती विभाग	अमरावती	बसलापूर	1.80	15.0	0.00	7.00	8.00	Basalapur	Amravati
		यवतमाळ	सायखेडा	2.04	60.0	6.21	0.00	60.00	Saikheda	Yavatmal
		यवतमाळ	पूस	1.39	30.0	9.32	15.00	30.00	Pus	Yavatmal
७.	लातूर विभाग	अमरावती	मांडवा	2.00	15.0	9.85	15.00	16.00	Mandava	Amravati
		नांदेड	मनार	1.58	20.00	1.03	0.87	5.00	Manar	Nanded
			लोणी	3.38	35.00	1.03	7.87	13.00	Loni	Nanded
८.	नागपूर विभाग	नागपूर	वेणा	1.32	18.00	0.53	0.66	1.00	Vena	Nahpur
		वर्धा	खिडशी	1.12	18.40	2.82	1.10	1.00	Khindshi	Yardha
		भंडारा	निरंक	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Bhandara
		गोंदिया	निरंक	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Gondia
		चंद्रपूर	आसोलामेंढा	1.39	42.00	21.07	19.00	22.00	Asolamendha	Chandrapur
		गडचिरोली		00.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Gadchiroli
			एकूण	3.83	78.40	24.42	20.76	24.00	Total	

तक्ता चार

TABLE IV

मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा

अ.क्र.	विभाग	वर्ष	विकासासाठी निवडलेले जलक्षेत्र (हेक्टर)			जलाशयात पिंजरा
			तळी बांधकाम जलक्षेत्र (हेक्टर)	तळी नुतनीकरण जलक्षेत्र (हेक्टर)	निविष्ठी अनुदान जलक्षेत्र (हेक्टर)	पध्दतीने मत्स्यसंवर्धन पिंजरा उभारणी ६x४x४ मी. आकाराचे
१	२	३	४	५	६	७
१.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	४०	...	०.३०	२४
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	७.५४	...	६.९९	१९२
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	४८
२.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, नाशिक	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	१४१५
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	६.००	६.००	४६२१
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	०.४८	...	०.४८	२३७६
३.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, पुणे	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	१.३७	...	०.९०	२५७
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	५.८३	...	८.३०	३४७
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	१३.५५	...	११.६५	१२००
४.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, अमरावती	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	२.९१	...	०.८०	२५२
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	३०.३८	५.०८	३३.४९	१०२
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	३.४०	...	३.९८	३६०
५.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, नागपूर	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	१.१७	...	०.५०	५०४
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	२५.९८	१.६५	४२.५६	२५६८
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	२३.०९	...	१४.७९	...
६.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, औरंगाबाद	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	०.८०	...	०.२५	२०
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	३.९४	०.२०	५.४९	१२३२
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	५.००
७.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, लातूर	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	०.६०	...	०.२५	७२
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	१.८७	२.०५	२.२२	४६४
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	१०.००	...	१०.००	५७६
एकूण		२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष)
		२०२३-२०२४ (अंदाजित)
		२०२४-२०२५ (अपेक्षित)

* सदरच्या योजना सद्यस्थितीत बंद आहेत.

तक्ता पाच

TABLE V

हा तक्ता तलाव ठेका, मत्स्यजिरे, मत्स्यबीज विक्री, इत्यादी बाबींवरील भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायातील जमा रकमांची माहिती दर्शवितो.

Following Table indicates actual receipts realised from lease of tanks, Sale of fish spond and fish seed under Inland programme.

(रुपये लाखात)

(Rs. In lakhs)

(प्रत्यक्ष)(अंदाजित)	२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष जमा) Actual Receipts 2022-2023 1	२०२३-२०२४ (अपेक्षित जमा) Estimated Receipts 2023-2024 2	२०२४-२०२५ (अंदाजित जमा) Anticipated Receipts 2024-2025 3	बाब
१) तलाव ठेका				Lease of Tanks.
१) मुंबई	23.17	23.95	31.22	Mumbai
२) पुणे	61.61	37.89	74.6	Pune
३) नाशिक	66.51	68.73	83.64	Nashik
४) औरंगाबाद	30.21	24.32	29.10	Aurangabad
५) लातूर	56.53	12.06	17.60	Latur
६) अमरावती	175.45	110.93	110.60	Amaravati
७) नागपूर	27.85	15.46	14.01	Nagpur
एकूण ...	441.33	293.34	360.77	Total

(सन २०२४-२५ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक)

अ.क्र. Sr. No.	विभाग Region	बाब	२०२२-२३ प्रत्यक्ष Actual Receipts	२०२३-२४ अंदाजित Anticipated Receipts	२०२४-२५ अपेक्षित Estimated Receipts	
१)	मुंबई	मत्स्यबीज विक्री	0.76	0.36	0.80	Mumbai
२)	पुणे	मत्स्यबीज विक्री	3.29	2.11	4.00	Pune
३)	नाशिक	मत्स्यबीज विक्री	Nashik
४)	औरंगाबाद	मत्स्यबीज विक्री	0.50	Aurangabad
५)	लातूर	मत्स्यबीज विक्री	5.07	6.33	8.50	Latur
६)	अमरावती	मत्स्यबीज विक्री	658.803	298.821	533.500	Amaravati
७)	नागपूर	मत्स्यबीज विक्री	4.88	5.85	207.50	Nagpur
	एकूण ...		672.802	313.471	754.80	

(सन २०२४-२५ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक)

अ.क्र. Sr. No.	विभाग Region	बाब	२०२२-२३ प्रत्यक्ष Actual Receipts	२०२३-२४ अंदाजित Anticipated Receipts	२०२४-२५ अपेक्षित Estimated Receipts	
१)	मुंबई	मत्स्यबीज विक्री	2.29	5.00	10.20	Mumbai
२)	पुणे	मत्स्यबीज विक्री	238.266	277.10	515.50	Pune
३)	नाशिक	मत्स्यबीज विक्री	..	1.20	2.00	Nashik
४)	औरंगाबाद	मत्स्यबीज विक्री	..	0.76	6.70	Aurangabad
५)	लातूर	मत्स्यबीज विक्री	1.38	2	3.00	Latur
६)	अमरावती	मत्स्यबीज विक्री	5.000	Amaravati
७)	नागपूर	मत्स्यबीज विक्री	5.20507	3.80	206.20	Nagpur
	एकूण ...		247.14	289.8615	748.6	

(चार) सागरी मत्स्यव्यवसाय

प्रास्ताविक :

राज्यात ७२० कि. मी. चा सागरी किनारा लाभला असून ८७,००० चौ. कि. मी., खंडान्त उतारावर (Continental Shelf) उपलब्ध आहे. या किनाऱ्यावर १८४ मासळी उतरविण्याची केंद्रे असून १६.३६४ यांत्रिक नौका तर ७,९७६ बिगर यांत्रिकी नौका व १५५४ ओबीएम कार्याकचत आहेत. सागरी मत्स्योत्पादन सरासरी ४.०० लाख मेट्रीक टन आहे.

१. मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण :

मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थामधील ७-८ सभासदांचा गट तयार करून त्यांना राष्ट्रीय सहकार विकास निगमच्या अर्थसहाय्याने यांत्रिक नौका बांधण्याकरिता अर्थ सहाय्य पुरविण्यात येते. खोल समुद्रात मासेमारी करण्याकरिता (फायबर व लाकडी) मध्यम आकाराच्या नौकांनाही आता अर्थसहाय्य दिले जाते.

२. आंतरबाह्य इंजिनावर अर्थसहाय्य :

परंपरागत मासेमारी नौकांच्या यांत्रिकीकरणाच्या केंद्र पुरस्कृत योजनेखाली आऊट बोर्ड इंजिन व आंतर (इनबोर्ड) इंजिनावर ५० टक्के अनुदान मासेमारांना देण्यात येते. केंद्र व राज्य शासनाचा ५०:५० असा हिस्सा असतो.

३. मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य :

(अ) अनुदान :- मत्स्यव्यवसायासाठी लागणारी जाळी तयार करण्यासाठी बरेच मच्छिमार नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट व शेवसूत वापरतात. तसेच यांत्रिक मासेमार नौकांसाठी त्यांना डिझेल तेलाची फार आवश्यकता असते. तथापि या साधनांच्या किंमतीत बरीच वाढ होत असल्यामुळे मासेमारीसाठी ही आवश्यक असूनही त्यांचा वापर करणे मच्छिमारांना अशक्य होते. यास्तव सवलतीच्या दरात मच्छिमारांना ही साधने उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने या विभागाकडून वरील योजना राबविली जात आहे. नॉयलॉन सूत, मोनोफिलॉमेंट धागा व सुतांची जाळी शिखर संघ किंवा जिल्हा संघामार्फत पुरविले जाते. डिझेल तेल स्थानिक मच्छिमारी संस्थेमार्फत पुरविले जाते. १९८२-८३ पासून रापणकारांना नायलॉन सूत वगैरेवर तसेच अल्प उत्पन्न गटातील मच्छिमारांना बिगर यांत्रिकी नौकांसाठी नौकांच्या किमतीच्या ५० टक्के किंवा जास्तीत जास्त रु. १,००,००० अर्थसहाय्य देण्यात येते. अनुदानाचा तपशील प्रपत्र तीनमध्ये दर्शविण्यात आला आहे.

४. महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम १९८१ :-

निरनिराळ्या प्रकारच्या व आकारमानाच्या मासेमारी नौकांचे कार्यक्षेत्र निश्चित करण्याच्या उद्देशाने महाराष्ट्र शासनाने "महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम, १९८१" हा कायदा सप्टेंबर १९८१ मध्ये संमत केला. या कायद्याची अंमलबजावणी दिनांक ४-८-१९८२ पासून सुरू झाली. या अधिनियमात दि. १८-११-२०२१ नुसार सुधारणा करण्यात आली आहे. अधिनियमातील प्रमुख तरतुदी खालीलप्रमाणे आहेत :-

- (१) मासेमारी नौकांची नोंदणी करणे;
- (२) मासेमारीसाठी परवाना देणे;
- (३) कार्यक्षेत्रे उतरविण्याबाबत शिफारशी करण्यासाठी जिल्हावार समित्यांची स्थापना करणे;

(४) जिल्हा समित्यांच्या शिफारशीवर विचार करून कार्यक्षेत्रांबाबत आदेश काढणे;

(५) कायद्यांतर्गत तरतुदीचे उल्लंघन करणाऱ्यांना शिक्षा करण्यासाठी यंत्रणा;

(६) अपील मंडळाची स्थापना व अपीलाचे पुनर्निरीक्षण;

५. मासेमारी बंदराची सुधारणा :

लहान मासेमारी बंदरे बांधणे व मासळी उतरविण्याच्या तसेच नौकानयनाच्या पायाभूत सुविधा पुरविण्याचा कार्यक्रमही केंद्र शासनाच्या ७५% अर्थसहाय्यातून हाती घेण्यात आला आहे.

सन २००८-०९ पर्यंत केंद्र शासनाकडून या योजनेस ५०% अर्थसहाय्य दिले जात होते. परंतु सन २००९-१० पासून या योजनेस केंद्र शासनाकडून ७५% अर्थसहाय्य देण्यात येत आहे.

सदरची योजना किनारी अभियंता सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांचेकडून राबविली जात आहे.

धडक कार्यक्रम : लहान मच्छिमारी बंदरावर मासळी सुकविण्यासाठी चौथरे, उघडे निवारे, मार्गदर्शक स्तंभ, जोडरस्ते बांधणे इत्यादी मूलभूत गरजा भागविण्यासाठी रुपये २५.०० लक्ष खर्चापर्यंतची आवश्यक कामे विभागाद्वारे या योजने अंतर्गत करण्यात येतात.

६. हायस्पीड डिझेल तेलावरील सवलत :

२० मीटरपेक्षा कमी लांबीच्या यांत्रिक मच्छिमार नौकांना लागणाऱ्या हायस्पीड डिझेल तेलावरील सवलत देण्याची योजना केंद्र शासनाने २००४-०५ पासून मंजूर केलेली आहे. या योजने अंतर्गत केंद्र शासनाकडून १०० टक्के अर्थसहाय्य देण्यात येत होते. या योजनेअंतर्गत रु. ३.०० प्रति लिटर सवलत देण्यात येते. परंतु दरिद्र रेषेखालील लाभार्थ्यांची अट असल्याने या योजनेत लाभार्थी उपलब्ध होत नाहीत.

७. मासेमारी नौकांवर संदेशवाहन, मासळीचा शोध घेणे इ. अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री खरेदी करण्यासाठी अर्थसहाय्य :-

मासेमारी नौकांवर संदेशवाहन, मासळीचा शोध घेणे इ. अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री खरेदी करण्यासाठी अर्थसहाय्य देण्याची योजना सन १९९९ पासून कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-२०११/प्र.क्र. २९/पदुम-१४ दिनांक ३०-०३-२०११ अन्वये योजनेमध्ये सुधारणा करून सदर योजने अंतर्गत खाली नमूद केल्याप्रमाणे अर्थसहाय्य देय राहिल.

यंत्र सामुग्री	अर्थसहाय्याचे प्रमाण व अर्थसहाय्याची कमाल मर्यादा
१) एकोसाऊंडर	यंत्रसामुग्रीच्या किमतीच्या २५% परंतु रु. १५,०००/- च्या मर्यादेत.
२) जीपीएस/नेव्हीगेटर	यंत्रसामुग्रीच्या किमतीच्या २५% परंतु रु. ७५,०००/- च्या मर्यादेत.
३) वॉकीटॉकी	यंत्रसामुग्रीच्या किमतीच्या २५% परंतु रु. १२,५००/- च्या मर्यादेत.

ह्या प्रकारची यंत्रसामुग्री मच्छिमारांना त्यांच्या यांत्रिक नौकांवर उपलब्ध करून दिल्यास त्यांना सागरात मासेमारी करताना मासळीचा साठा कोठे आहे हे कळणे शक्य होते. परिणामी त्यांचे श्रम तसेच डिझेलही वाचेल व मत्स्योत्पादनात आपोआप भर पडेल.

८. मच्छिमारी सहकारी संस्थांच्या सभासदांच्या यांत्रिक नौकांनी वापरलेल्या डिझेल वरील विक्रीकराची मूल्यवर्धित कराची प्रतिपूर्ती :-

मच्छिमारांनी त्यांच्या यांत्रिक नौकांकरिता खरेदी केलेल्या हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची (व्हॅट) प्रतिपूर्ती देण्याची योजना राज्यात ३ सप्टेंबर, २००५ पासून कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. या योजनेंतर्गत मच्छिमारांनी मासेमारीसाठी खरेदी केलेल्या हायस्पीड डिझेल तेलावरील १०० टक्के विक्रीकराची रक्कम प्रतिपूर्तीद्वारे मच्छिमारांना देण्यात येते.

(२) वित्तीय आवश्यकता :

तक्ता एक TABLE I

४. सागरी मत्स्यव्यवसाय Marine Fisheries

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२३ Actuals 2022-23		अर्थसंकल्प २०२३-२४ Budget Estimates 2023-24		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४ Revised Estimates 2023-24		अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25		Programme				
	अनिवार्य Committed	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रमांतर्गत Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रमांतर्गत Schemewise					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
(03) Under blue Revolution Scheme (Central Scheme)													
A—Activitywise Classification													
(अ)--कार्यनिहाय वर्गीकरण													
१) सागरी मासेमारी नियमन (२४०५०२३६)	212518	...	212518	100029	...	100029	116951	..	116951	100030	1) Marine Fishing Regulation
२) लहान मासेमारी बंदरे (४४०५०६५९)	...	85883	85883	...	150000	150000	..	105000	105000	..	50000	50000	2) Marine Fishing Harbours
३) मासळी उत्तरविषयाची केंद्र व सुविधा (२४०५०२६२)	14	...	14	132	...	132	50	..	50	139	..	139	3) Landing centers and facilities
४) नाबार्ड (४४०५३२९२)	...	183781	183781	...	427500	427500	..	342000	342000	..	327500	327500	4) Nabard
५) मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण (राज्य हिस्सा)	5) Mechanisation of Fishing Crafts
६) मासळीचे सुरक्षण व परिवहन, पणन (४४०५०१७७) (४४०२०५६२) (४४०५०५७९) (६४०५००७२)	1111596	111596	..	3	3	..	4	4	6) Fishermen dev. Rebate on High Speed Diesel Oil
७) मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण (रा.स.वि.नि. हिस्सा) (४४०५०१६८) (४४०५०५५९)(६४०५००८१)	...	19500	19500	...	2	2	..	2	2	..	3	3	7) Mechanisation of Fishing Crafts N.C.D.C. Share (44050168) (44050551) (64050081)
८) हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्ती (२४०५१२७८) (रा. हि.)	1609999	...	1609999	1000000	...	1000000	2693000	..	2693000	1500000	..	1500000	8) Reimbursement Sales Tax on High Speed Diesel Oil
९) नैसर्गिक आपत्तीने मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना सहाय्यक अनुदान	108776	...	108776	2475	...	2475	5100	..	5100	2700	..	2700	9) Grant-in-Aid to the Heirs of the Deceased Fisherman under Natural Clamitted
१०) मच्छिमारांना डिझेल तेलावर सवलत (के.पु.) (२४०५०८१६)	10) Fishermen dev. Rebate on High Speed Diesel Oil
११) यांत्रिक नौकेवर अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री बसविणे (२४०५११७१)	11) Installation of modernized equipment on mechanized Traelers

तक्ता एक-चालू TABLE I—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
१३) (००) (०७) लहान मासेमारी बंदराचे बांधकाम (केंद्र हिस्सा ४४०५३४०७) (राज्य हिस्सा ४४०५३४१६)	...	205274	205274	...	200000	200000	...	200000	200000	...	240000	240000 12)	(00) (07) Construction of minor fishing harbors (Central Share 44053407) (State Share 44053407)
१४) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे कार्यक्रम (राज्य हिस्सा ५०%) (केंद्र हिस्सा ५०%) (४४०५३३६३) (४४०५३३७२)	774600	774600	...	761060	761060	...	174740	174740 13)	Mechanisation of fishing harbors (State share 50%) (Central share 50%)
१४) (०३)(२२) शीतसाखळी योजनेंतर्गत अमरावती येथे फिशरिज हब बांधकामासाठी अर्थसहाय्य (सर्वसाधारण) (शासन अनुदानाच्या राज्य हिस्सा १६%) (२४०५५४८९)	1	1	...	1	1	(03)(22) Construction of Fisheries Hub at Amravati Under Cold Chain Scheme (General) (Got. Subsidy State Share 16%) (24055489) (Scheme)
१५) (०३)(२३) इन्सुलेटेड ट्रक खरेदीसाठी अर्थसहाय्य (महिला व त्यांच्या सहकारी संस्था) (शासन अनुदानाच्या केंद्र हिस्सा ३६%) (२४०५५६९४)	(03)(23) Purchase of Insulated truck (Women & their Co.oprative Society)(Got.Subsidy Central Share 36%) (24055694) (Scheme)
१६) (०३)(२४) इन्सुलेटेड ट्रक खरेदीसाठी अर्थसहाय्य (महिला व त्यांच्या सहकारी संस्था) (शासन अनुदानाच्या राज्य हिस्सा २४%) (२४०५५७०२)	(03)(24) Purchase of Insulated truck (Women & their Co.oprative Society)(Got.Subsidy State Share 24%) (24055702) (Scheme)
१७) (०३)(२७) मोटारसायकलसह... शीतपेटी खरेदीसाठी अर्थसहाय्य (महिला व त्यांच्या सहकारी संस्था) (शासन अनुदानाच्या केंद्र हिस्सा ३६%) (२४०५५७३८)	(03)(27) purchase of Motorcycle With Ice Box (Women & their Co.Oprative Society) (Got.Subsidy Central Share 36%) (24055738) (Scheme)

तक्ता एक-चालू TABLE I—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
१८)	(०३)(२८) मोटारसायकलसह शीतपेटी खरेदीसाठी अर्थसहाय्य (महिला व त्यांच्या सहकारी संस्था) (शासन अनुदानाच्या राज्य हिस्सा २४%) (२४०५५७४७)
१९)	(०३)(४६) कार्यरत बर्फ कारखाने व शीतगृह नूतनीकरणासाठी अर्थसहाय्य (महिला व त्यांच्या सहकारी संस्था) (शासन अनुदानाच्या २४% राज्य हिस्सा)(कार्यक्रम) (२४०५६२२४)
२०)	मासेमारी बंदर व जेठ्ठी उभारणे (केंद्र हिस्सा ५० %) (४४०५३३८१)
२१)	मासेमारी बंदर व जेठ्ठी उभारणे (राज्य हिस्सा ५० %) (४४०५३३९२)
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना)												
२२)	(०४)(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष (के.हि. २४%)(कार्यक्रम) ३३-अर्थसहाय्य (२४०५७६८८)	५४९०५	५४९०५	..	५४९०५	५४९०५	..	५८८०४	५८८०४
३१.	सहायक अनुदाने (वेतनेतर	३६६०३	३६६०३	..	३६६०३	३६६०३	..	३९२०२	३९२०२
२३)	(०४)(०५)प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थी-भुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (रा.हि.१६%)(कार्यक्रम) (२४०५७६९७)	६७००	६७००	..	६७००	६७००	..	६७००	६७००
३३.	अर्थसहाय्य	३६६०३	३६६०३	..	३६६०३	३६६०३	..	३९२०२	३९२०२
३१.	सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	३६६०३	३६६०३	..	३६६०३	३६६०३	..	३९२०२	३९२०२
१८)	(०३)(२८) purchase of Motorcycle With Ice Box (Women & their Co.Oprative Society) (Got.Subsidy State Share 36%) (24055747) (Scheme)
१९)	(०३)(४६) Renovation of Existing ice Plants cum Cold Storage (General) (Got.Subsidy State Share 16%)(24055224)(Scheme)
२०)	(०१)(०१) Establishment of fishing harbour and fish landing centers (Central Share 50%) (Scheme) (44053381)
२१)	(०१)(०२) Establishment of fishing harbour and fish landing centers (State Share 50%) (44053392)
(०४) Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Central Sponsored Scheme)												
२२)	(०४)(०४)PMMS Beneficiary Oriented schemes (General Male) (Central Share 24%) (Scheme)(24057688)	54905	54905	..	54905	54905	..	58804	58804
३३. Subsidies	36603	36603	..	36603	36603	..	39202	39202
३१. Grants-in-aid (Non-Salary)	36603	36603	..	36603	36603	..	39202	39202
२३)	(०४)(०५)PMMS Beneficiary Oriented schemes (General Male) (State Share 16%)(Scheme)(24057697) (33-Subsidies)	6700	6700	..	6700	6700	..	6700	6700
३३. Subsidies	36603	36603	..	36603	36603	..	39202	39202
३१. Grants-in-aid (Non-Salary)	36603	36603	..	36603	36603	..	39202	39202

तक्ता एक-चालू TABLE I—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
२४)(०४)(०६) प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थिभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) कें.हि.३६%) (कार्यक्रम) (२४०५७७०३)	293114	293114	..	293114	293114	..	312414	312414
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	19210	19210	..	1	1	..	1	1	..	1	1
३३- अर्थसहाय्य	...	19210	19210
२५)(०४)(०७) प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थिभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) (रा.हि. २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७७१२)	195409	195409	..	195409	195409	..	208276	208276
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	12806	12806	..	1	1	..	1	1	..	1	1
३३- अर्थसहाय्य	...	12806	12806
२६)(०४)(०८) प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (कें.हि. ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७७२१)	252087	252087	..	252087	252087	..	252087	252087
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	3000	3000	..	1	1	..	1	1	..	1	1
३३- अर्थसहाय्य	...	3000	3000
२७)(०४)(०९) प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७७३२)	168018	168018	..	168018	168018	..	169384	169384
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	2000	2000	..	1	1	..	1	1	..	1	1
३३- अर्थसहाय्य	...	2000	2000
२८)(०४)(१०) मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छिमारांना उदरनिर्वाहकारिता अर्थसहाय्य (राज्य हिस्सा ५०%) (कार्यक्रम) (२४०५७८१२)	2999	2999
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1
३३- अर्थसहाय्य

तक्ता एक-चालू TABLE I—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
२९) (०४)(११) मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छिमारांना उदरनिर्वाहाकरिता अर्थसहाय्य (राज्य हिस्सा ५०%) (कार्यक्रम) (२४०५७८२१)	2999	2999	...	2999	2999	...	2999	2999	13
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	2999	2999	...	2999	2999	...	2999	2999	1
३३- अर्थसहाय्य	1	1	...	1	1	...	1	1	1
३०) (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना)
(०४)(०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (कें.हि. १००%) (कार्यक्रम) (२४०५७६५२)	38410	38410	...	38410	38410	...	38410	38410	1
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	38410	38410	...	38410	38410	...	38410	38410	1
३३- अर्थसहाय्य	1	1	...	1	1	...	1	1	...
३१) (०४)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसा. पुरुष) (कें.हि. ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६६१)
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)
३२) (०४)(०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसा. महिला) (कें.हि. ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६७९)
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)
एकूण-अ-स्थूल	...	1931307	53716	1985023	1102636	1041553	2144189	2815101	1041553	3856654	1602869	1048166	2651035
वजा वसुली
एकूण-अ-निव्वळ	...	1931307	53716	1985023	1102636	1041553	2144189	2815101	1041553	3856654	1602869	1048166	2651035
													Total—A—Net
													Deduct—Recoveries
													Total—A—Gross

तक्ता एक-समाप्त TABLE I—End.

1	2	3	4	5	67	8	9	10	11	12	13
(ब)-वित्त व्यवस्थेची साधने-											
मागणी क्रमांक											
प्रधान शीर्ष											
डी-६	१९३१३०७	५३७१६	१९८५०२३	११०२६३६	१०४१५५३	२१४४१८९	२८१५१०१	१०४१५५३	३८५६६५४	१६०२८६९	१०४८१६६

डी-९	..	४७४९३८	४७४९३८	...	१६६३६९५	१६६३६९५	..	१४०८०६३	१४०८०६३	..	७९२२४५

वरील भांडवली खर्च											
डी-९	...	१९५००	१९५००	...	३	३	..	२	२	..	२

एकूण-ब-स्थूल	१९३१३०७	५४८१५४	२४७९४६१	११०२६३६	२७०५२५१	३८०७८८७	२८१५१०१	२४४९६१८	५२६४७१९	१६०२८६९	१८४०४१३

वजा-वसुली

एकूण-ब-निव्वळ	१९३१३०७	५४८१५४	२४७९४६१	११०२६३६	२७०५२५१	३८०७८८७	२८१५१०१	२४४९६१८	५२६४७१९	१६०२८६९	१८४०४१३

(B)—Sources of Finance											
Demand No. Major Head											
D-6 2405-Fisheries											
D-9 4405-Capital outlay on Fisheries											
D-9 6405-Loans for Fisheries											
Total—B—Gross	1931307	548154	2479461	1102636	2705251	3807887	2815101	2449618	5264719	1602869	1840413
Deduct—Recoveries
Total—B—Net	1931307	548154	2479461	1102636	2705251	3807887	2815101	2449618	5264719	1602869	1840413

तक्ता एक-TABLE I

खालील तक्ता मच्छिमार गटांना मच्छिमार नौकांच्या यांत्रिकीकरणासाठी दिलेले व देण्यात यावयाचे अर्थसहाय्य दर्शवितो. The following table indicates financial assistance given or to be the groups of fishermen for mechanisation of the fishing boats. (रुपये लाखात) (Rs. in lakhs)

जिल्हा	अपेक्षित २०२३-२४ Budget Estimates 2023-24										अंदाजित २०२४-२५ Revised Estimate 2024-25									
	प्रत्यक्ष २०२२-२३ Actuals 2022-23	कर्ज Loan (55%)	लाभार्थी संख्या No.of beneficiaries	नौकांची संख्या No.of boats	भागभांडवल व खा.वि.भा. भा S.R.S.C	कर्ज Loan (55%)	लाभार्थी संख्या No.of beneficiaries	नौकांची संख्या No.of boats	भागभांडवल व खा.वि.भा. भा S.R.S.C	कर्ज Loan (55%)	लाभार्थी संख्या No.of beneficiaries	नौकांची संख्या No.of boats	भागभांडवल व खा.वि.भा. भा S.R.S.C							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
मुंबई शहर	16	408	112	7	96	49	24	669	168	19	214	147	..	Mumbai City
मुंबई व उपसरे	14	356	98	6	74	42	31	995	217	21	337	133	..	Mumbai Suburban
ठाणे	05	102	35	4	39	28	22	629	154	8	119	56	..	Thane
पालघर	5	143	35	5	65	35	..	Palghar
रायगड	106	3136	742	63	656	441	123	3781	861	104	1270	728	..	Raigad
रत्नागिरी	08	195	56	22	481	154	1	12	7	25	650	175	11	118	77	..	Ratnagiri
सिंधुदुर्ग-मालवण	Sindhudurg
एकूण ...	08	195	56	163	4483	1141	81	877	567	230	6867	1610	168	2123	1176	..	Total

तक्ता दोन
TABLE II

मच्छिमर साधनावरील अर्थसहाय्याची माहिती (आदिवासी)
Information about financial assistance on fishery Requisites (Tribal)

(रु. लाखात)
(Rs. in lakhs)

वर्ष	नायलॉन सूत Nylon twe		तयार जाळी Readymade Net's		बिगर यांत्रिक नौका Non-Mecharised boats		Year
	परिमाण (किलो) Quantity (Kgs.)	शासकीय अर्थसहाय्य Govt. fin. assistance	संख्या Quantity	शासकीय अर्थसहाय्य Govt. fin. assistance	संख्या No.	शासकीय अर्थसहाय्य Govt. fin. assistance	
1	2	3	4	5	6	7	
२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष)	11750	3096.32	8.5	..	3	0.09	2022-2023 (Actuals)
२०२३-२०२४ (अंदाजित)	15115	540	7.5	6	19	31.35	2023-2024 (Anticipated)
२०२४-२०२५ (अपेक्षित)	26530	615.20	150.5	10.55	37	4.65	2024-2025 (Estimated)

तक्ता तीन
TABLE III

महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम १९८१ खाली नोंदलेल्या
नौका, दिलेले परवाने व वसूल झालेले परवाना शुल्क.

No. of boats registered licences issued and licence fees
collected under Maharashtra Marine Fishing Regulation
Act 1981.

वर्ष	नोंदलेल्या नौकांची संख्या No. of boats registered	दिलेल्या परवान्यांची संख्या No. of licences issued	वसूल परवाना शुल्क (रुपये लाखात) Licence Fees recovered (Rs. in lakhs)	Year
1	2	3	4	
२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष)	5773	7862	18.14	2022-2023 (Actuals)
२०२३-२०२४ (अंदाजित)	5696	7827	18.74	2023-2024 (Anticipated)
२०२४-२०२५ (अपेक्षित)	5945	8209	20.88	2024-2025 (Estimated)

तक्ता एक TABLE I
Budget Estimate for 2024-2025
NABARD Phase - 20 Fisheries Department
 नाबार्ड टप्पा - २० मत्स्यव्यवसाय विभाग

नाबार्ड टप्पा - २० अंतर्गत मासेमारी बंदरे व लहान धक्क्यांचा विकास मागणी क्र. डी- ०९ ४४०५ - मुख्य लेखाशिर्ष मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च (००) १०३, सागरी मत्स्यव्यवसाय (००)(०५) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे (९५% नाबार्ड हिस्सा) (कार्यक्रम) ५३ - मोठी बांधकामे (४४०५३२९२) (००)(०६) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे (५% राज्य हिस्सा) (कार्यक्रम) ५३ - मोठी बांधकामे (४४०५ ३३०९) (रु. हजारात)		Development of Fishing Harbours and Jetty under NABARD Phase - 20 Grant No. D-09 4405- Capital Outlay on Fisheries (00)103 - Marine Fisheries (00) (05) - Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty (Nabard Share - 95%) (Scheme) (44053292) 53 - Major Works (00) (05) - Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty (State Share - 5%) (Scheme) 53 - Major Works (4405 3309)					(Rs. In Thousands)
Sr. No.	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2023	Budget Estimates 2023-24	Budget Estimated 2024-25	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाचे नाव	
1	2	अंदाजित खर्च	मार्च २०२३ अखेर पर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२३-२४	अर्थसंकल्प २०२४-२५	7	
	चिंबई ता. अंधेरी जि. मुंबई उपनगर	85000	24334	1) Chimbai Ta. Andheri Dis. Mumbai Sub urban	
	दिवाळेगाव ता. बेलापूर जि. ठाणे	102000	427	80000	21573	2) Divalegao Tal. Belapur Dist. Thane	
	बोर्ली मांडला, जि. रायगड	125600	93863	34437	..	3) Borli Mandala Raigad	
	बोर्ल्या, जि. रत्नागिरी	46000	54251	4) Borya, Raigad	
	विजयदुर्ग, जि. सिंधुदुर्ग	95000	69837	25163	..	5) Vijaydurg, Sindhudurg	
	मेढा जि. सिंधुदुर्ग	85000	6) Medha, Sindhudurg	
	पाचुबंदर, ता. वसई जि. पालघर	93000	71639	40200	..	7) Pachubandar, Palghar	
	एकूण	631600	314351	179800	21573	Total	

तक्ता दोन TABLE II

Budget Estimate for 2024-2025

मागणी क्रमांक डी-०९

४४०५ - मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च

(००) (१०३) सागरी मत्स्यव्यवसाय

(००) (०७) लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम

(५०%) केंद्र हिस्सा, ५३ मोठी बांधकामे

(४४०५ ३४०७)

(००) (०८) लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम,

(५०%) राज्य हिस्सा, ५३ मोठी बांधकामे

(४४०५ ३४१६)

Demand No. D-09

(00) (103)-Capital Outlay on Marine Fisheries

(00) (07) Minor Fishing Harbour (50%) (Central Share), 53 Major Construction (4405 3407)

(00) (08) Minor Fishing Harbour (50%) State Share, 53 Major Construction (4405 3416)

(C) Central Plan Schemes (50%)

राज्य हिस्सा - (५०%)

(रु. हजारात)

(Rs. In Thousands)

अ. क्रमांक	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाच नाव	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2023	Budget Estimates 2023-24	Budget Estimated 2024-25	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	3	4	5	6	7
	वसोवा जिल्हा मुंबई येथे मासे उतरविण्यासाठी लहान धक्क्याचे बांधकाम	3656600	..	1	1	Construction of fish landing Jetty at Varsova, District Mumbai
	आनंदवाडी तालुका देवगड, जिल्हा सिंधुदुर्ग येथे मासेमारी बंदर बांधणे (जुलै २००५)	884400	729400	155000	155000	Construction of Fishing Harbour at Anandwadi, Tal. Deogad, Dist. Sindhudurg (July 2005)
	करंजा तालुका उरण, जिल्हा रायगड येथे मासेमारी बंदर बांधणे (जुलै २००५)	1498000	1363100	134900	134900	Construction of Fishing Harbour at Karanja, Tal. Uran, Dist. Raigad (July 2005)
	मिरकरवाडा टप्पा दोन जिल्हा रत्नागिरी, येथे जलसंरक्षक भिंतीचे बांधकाम करणे (जुलै २००५)	746900	637900	149000	149000	Construction of Break Water Wall Mirkarwada Phase II Dist. Ratnagiri. (July 2005)
	एकूण	6785900	2730400	438901	438901	Total

तक्ता तीन TABLE III

Budget Estimate for 2024-2025

प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष
मागणी क्रमांक डी-०९

४४०५ - मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च

१०३, सागरी मत्स्यव्यवसाय

(०१) निलक्रांती कार्यक्रमांतर्गत योजना,
केंद्र योजना

(०२) (०१) ५३ मोठी बांधकामे

(४४०५ ३३८१)

(०२) (०१) ५३ मोठी बांधकामे

(४४०५ ३३९२)

Major Head, Minor Head, Sub Head,
Detailed Head & name of the work

Demand No. D-09

4405-Capital Outlay on Fisheries

(103)-Marine Fisheries

(01) Blue revolution Scheme

Central Scheme

(02) (01) 53 Major Works (44053381)

(01) (02) 53 Major Works (44053392)

Blue Revolution

(C) Central Plan Schemes (50%)

State Plan Schemes (50%)

(रु. हजारात)

(Rs. In Thousands)

अ. क्रमांक	बांधकामाच नाव	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2023	Budget Estimates 2023-24	Budget Estimated 2024-25	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	अंदाजित खर्च	मार्च २०२३ अखेर पर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२३-२४	अर्थसंकल्प २०२४-२५	7
	मच्छमारांना मुलभुत सुविधा देण्यासाठी बोडणी, ता. अलिबाग, जि. रायगड येथे जेड्डीचे बांधकाम करणे	80000	13600	..	50000	Providing Infrastructural post harvesting Center Bodani, Tal. Alibag, Dist. Raigad.
	एकूण	80000	13600	..	50000	Total

Modernization of Sossoon Dock Fishing Harbour Dist. Mumbai

(C) Central Plan Schemes (50%)

State Plan Schemes (50%)

मागणी क्रमांक डी-०९

४४०५ - मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च

१९० सार्वजनिक क्षेत्रातील व इतर उपक्रमांना कर्ज

०० - मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च

(००)(०२) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे

(५०% राज्य हिस्सा) (कार्यक्रम)

३५-भांडवली भत्तेच्या निर्मितीकरीता अनुदान

(४४०५ ३३६३)

(००)(०३) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे

(५०% केंद्र हिस्सा) (कार्यक्रम)

३५-भांडवली मत्तेच्या निर्मितीकरीता अनुदान

(४४०५ ३३७२)

Demand No. D-09

4405-Capital Outlay on Fisheries

(190)-Public Sector & other project loan

00-Capital Outlay on Fisheries

(00)(02) Fishing Harbour Development

(50%) (State Share) (Programme)

35-Capital production grant

(44053363)

(00)(03) Modernization of Fishing harbours

(50%) (Central Share) (Programme)

35-Capital production grant

(4405 3372)

(C) Central Plan Schemes (50%)

State Plan Schemes (50%)

(रु. हजारात)

(Rs. In Thousands)

अ. क्रमांक	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाच नाव	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2023	Budget Estimates 2023-24	Budget Estimated 2024-25	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	अंदाजित खर्च	मार्च २०२३ अखेर पर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२३-२४	अर्थसंकल्प २०२४-२५	7
	ससुन गोदी बंदराचे अधुनिकरण करणे.	5217700	256024	50432	215244	Modernization of Sossoon Dock Fisihing Harbour Dist. Mumbai
	एकूण	5217700	256024	50432	215244	Total

तक्ता चार TABLE IV
Budget Estimate for 2024-2025

नाबार्ड टप्पा-२२ अंतर्गत मासेमारी बंदरे व लहान धक्क्यांचा विकास मागणी क्र. डी-०९
मुख्य लेखाशिर्ष ४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय
५३-मोठी बांधकामे
(००) (०५) मासेमारी बंदरे व लहान जेटीचे बांधकाम करणे
(९५% नाबार्ड हिस्सा) (कार्यक्रम) ५३-मोठी बांधकामे
(४४०५ ३२९२)
(००) (०६) मासेमारी बंदरे व लहान जेटीचे बांधकाम
(५% रा.हि.) (कार्यक्रम) ५३-मोठी बांधकामे
(४४०५ ३३०९)

Development of Fishing Harbours and Jetty under NABARD Phase-22
Grant No. D-09
4405-Capital outlay on Fisheries
103-Marine Fisheries
53-Major Work
(00)(05)-Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty
(Nabard Share 95%) (44053292)
(00) (06) Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty
(State Share 5%) (Scheme) (4405 3309)

NABARD Phase-22 Fisheries Department

नाबार्ड टप्पा-२२ मत्स्यव्यवसाय विभाग

(रु. हजारात)

(Rs. In Thousands)

अ. क्रमांक	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाच नाव	Estimated cost अंदाजित खर्च	Expenditure to the end of March 2023 मार्च २०२३ अखेर पर्यंतचा खर्च	Budget Estimates 2023-24 अर्थसंकल्प २०२३-२४	Budget Estimated 2024-25 अर्थसंकल्प २०२४-२५	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	3	4	5	6	7
	पाचुबंदर, ता. वसई, जि. पालघर, येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	93000	71639	40200	..	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Pachubander Tal. Vasai, Dist. Palghar.
	दिवाळे गाव, ता. बेलापूर, जि. ठाणे येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	102000	427	80000	21573	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Divalegoav Tal. Belapur, Dist. Thane.
	चिंबई, ता. अंधेरी, जि. मुंबई उपनगर येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	85000	24334	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Chimbai, Tal. Andheri, Dist. Mumbai-SuburbanP
	बोर्ली मांडला, ता. मुरुड, जि. रायगड येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	125600	93863	34437	..	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Bori-Mandala Tal. Murud, Dist. Raigad.
	बोर्ल्या, ता. गुहागर, जि. रत्नागिरी येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	46000	54251	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Borya Tal. Guhagar, Dist. Ratnagiri.
	विजयदुर्ग, ता. देवगड, जि. सिंधुदुर्ग येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	95000	69837	25163	..	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Vijaydurg, Tal. Devgad, Dist. Sindhudurg.
	मेढा, ता. मालवण, जि. सिंधुदुर्ग येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	85000	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Medha, Tal. Malvan, Dist. Sindhudurg.
	एकूण	631600	314351	179800	21573	Total

तक्ता पाच TABLE V
Budget Estimate for 2024-2025

नाबार्ड टप्पा-२३ अंतर्गत मासेमारी बंदरे व लहान धक्क्यांचा विकास मागणी क्र. डी-०९ मुख्य लेखाशिर्ष ४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च
(००) १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय
५३-मोठी बांधकामे
(००) (०५) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे
(९५% नाबार्ड हिस्सा)
४४०५ ३२९२
(००) (०६) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे
(५% राज्य हिस्सा)
४४०५ ३३०९

Development of Fishing Harbours and Jetty under NABARD Phase-23 Grant No. D-09
4405-Capital outlay on Fisheries
103-Marine Fisheries
53-Major Work
(00)(03)-Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty (Nabard Share 95%)
(00) (04) Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty (State Share 5%)
(00) (05) 4405 3292
(00) (06) 4405 3309

NABARD Phase-23 Fisheries Department

नाबार्ड टप्पा-२३ मत्स्यव्यवसाय विभाग

(रु. हजारात)		(Rs. In Thousands)				
अ. क्रमांक	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाच नाव	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2023	Budget Estimates 2023-24	Budget Estimated 2024-25	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	अंदाजित खर्च 3	मार्च २०२३ अखेर पर्यंतचा खर्च 4	अर्थसंकल्प २०२३-२४ 5	अर्थसंकल्प २०२४-२५ 6	7
	मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा देण्यासाठी धाकटी डहाणू, ता. डहाणू, जि. पालघर, येथे जेटीचे बांधकाम करणे	120500	..	80000	40500	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Dhanu, Dist. Palghar.
	मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा देण्यासाठी जुहू मोरागाव, ता. अंधेरी, जि. मुंबई-उपगनर येथे जेटीचे बांधकाम करणे	76400	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Juhu Morgai, Dist. Mumbai-Suburban.
	मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा देण्यासाठी दिघी, ता. श्रीवर्धन, जि. रायगड, येथे जेटीचे बांधकाम करणे	144000	..	144000	..	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Dighi, Tal. Shrivardhan, Dist. Raigad.
	मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा देण्यासाठी राजापुरी, ता. मुरुड, जि. रायगड, येथे जेटीचे बांधकाम करणे	90300	..	90300	..	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Rajapuri, Tal. Murud, Dist. Raigad.
	मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा देण्यासाठी वेलदूर, ता. गुहागर, जि. रत्नागिरी, येथे जेटीचे बांधकाम करणे	82500	..	40000	42500	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Veldur, Tal. Guhagar, Dist. Ratnagiri.
	एकूण	513700	..	354300	83000	Total

तक्ता सहा TABLE VI
Budget Estimate for 2024-2025

नाबार्ड टप्पा-२४ अंतर्गत मासेमारी बंदरे व लहान धक्क्यांचा विकास मागणी क्र. डी-०९ मुख्य लेखाशिर्ष ४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च
(००) १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय
५३-मोठी बांधकामे
(००) (०५) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे
(९५% नाबार्ड हिस्सा)
४४०५ ३२९२
(००) (०६) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे
(५% राज्य हिस्सा)
४४०५ ३३०९

Development of Fishing Harbours and Jetty under NABARD Phase-24 Grant No. D-09
4405-Capital outlay on Fisheries
103-Marine Fisheries
53-Major Work
(00)(03)-Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty (Nabard Share 95%)
(00) (04) Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty (State Share 5%)
(00) (05) 4405 3292
(00) (06) 4405 3309

NABARD Phase-24 Fisheries Department

नाबार्ड टप्पा-२४ मत्स्यव्यवसाय विभाग

(रु. हजारात)			(Rs. In Thousands)			
अ. क्रमांक	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाच नाव	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2023	Budget Estimates 2023-24	Budget Estimated 2024-25	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	अंदाजित खर्च 3	मार्च २०२३ अखेर पर्यंतचा खर्च 4	अर्थसंकल्प २०२३-२४ 5	अर्थसंकल्प २०२४-२५ 6	7
	मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा देण्यासाठी नवाबाग, ता. वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग येथे जेटीचे बांधकाम करणे	362536	28995	150000	183541	Providing post infrastructure facility at fish landing centre at Navabag, Tal. Vengurla, Dist. Sidhudurg.
	मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा देण्यासाठी नांदगाव, ता. मुरुड, जि. रायगड येथे जेटीचे बांधकाम करणे	429663	238759	150904	40000	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Nandgaon, Tall. Murud, Dist. Raigad.
	एकूण	792199	267754	300904	223541	Total

तक्ता सात TABLE VII

Budget Estimate for 2024-25

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)

(C) Central Plan Scheme (60%)

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष व बंधकामाचे नाव	Estimate Cost 2022-2023	Expenditure to the end of March 2023	Budget Estimates 2023-2024	Budget Estimates 2024-2025	Major Head Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work (Rs. In Thousand)
1	2	3	4	5	6	7
१)	मागणी क्र. डी -०६ २४०५ मत्स्यव्यवसाय १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय, ०४ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०८) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६०%) ३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) ३३- अर्थसहाय्य (२४०५ ७७२१)	अंदाजित खर्च २०२२-२०२३	मार्च २०२३ अखेरपर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२३-२०२४	अर्थसंकल्प २०२४-२०२५	Demand No. D-06 2405-Fisheries 103-Marine Fisheries (04) Pradhan Mantri Matsya Sampadaa Yojana (Centrally Sponsored Scheme) (04) (08) Pradhan Mantri Matsya Sampada Non Benefiliary Oriented schemes (Central Share 60%) 33-Subsidies (2405 7721)
२)	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेठी व बंदरावर मच्छिमारांकरिता मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे ३३- अर्थसहाय्य ३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	252087 1	254077 1	Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing center under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
३)	एकूण केंद्र हिस्सा (६०%), (२४०५७७२१)	1	3000	252088	254078	Total Central Share (60%) (24057721)

तबला सात TABLE VII

Budget Estimate for 2024-25

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)

State Plan Scheme (40%)

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष व बांधकामाचे नाव	Estimate Cost	Expenditure to the end of March 2023	Budget Estimates 2023-2024	Budget Estimates 2024-2025	Major Head Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	3	4	5	6	7
१)	मागणी क्र. डी -०६ २४०५ मत्स्यव्यवसाय १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय, ०४ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०९) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ४०%) ३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) ३३- अर्थसहाय्य (२४०५ ७७३२)	अंदाजित खर्च	मार्च २०२३ अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२३-२०२४ अर्थसंकल्प	२०२४-२०२५ अर्थसंकल्प	(Rs. In Thousand) Demand No. D-06 2405-Fisheries 103-Marine Fisheries (०४) Pradhan Mantri Matsya Sampadaa Yojana (Centrally Sponsored Scheme) (04) (09) Pradhan Mantri Matsya Sampada Non Benefilary Oriented schemes (State Share 40%) 33-Subsidies (2405 7232)
२)	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेठ्ठी व बंदरावर मच्छिमारांकरिता मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे ३३- अर्थसहाय्य ३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	१	२०००	१६८०१८	१६९३८४	Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing center under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
३)	एकूण केंद्र हिस्सा (४०%), (२४०५ ७७३२)	१	७७७६४	२२९२८४	२२९२८४	Total Central Share (40%) (2405 7732)

तक्ता आठ TABLE VIII
Budget Estimate for 2024-25
 Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
(C) Central Plan Scheme (100%) Capital outlay on Fisheries

		(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)			
	अंदाजित खर्च	मार्च २०२३ अखेरपर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२३-२४	अर्थसंकल्प २०२४-२५	Major Head, Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work
	Estimate Cost	Expenditure to the end of March	Budget Estimate	Budget Estimates	
नाम	2022-23	2023	2023-24	2024-25	
1	2	3	4	5	6
मागणी क्र. डी-०१	Demand No. D-09
२४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च	2405 Capital outlay on fisheries
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय					103-Marine Fisheries
(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना)					(02) Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना					(Central Sponsored Scheme)
(केंद्र हिस्सा १००%)					(02) (01) Pradhan Mantri Matsya Sampada Central Sector Schemes
३३-अर्थसहाय्य (४४०५ ३४६१)					(Central Share 100%) 33-Subsidies (4405 3461)
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेटी व बंदरावर मच्छिमारां- करिता मूलभूत सोयी सुविधा पुरविणे	1	1	Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing centre under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
एकूण केंद्र हिस्सा (१००%) (४४०५ ३४६१)	1	1	Total Central Share (100%) (4405 3461)

तक्ता नऊ TABLE IX

Budget Estimate for 2024-25

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)

(C) Central Plan Scheme (60%)

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष व बांधकामाचे नाव	Estimate Cost	Expenditure to the end of March 2024	Budget Estimates 2024-2025	Budget Estimates 2024-2025	Budget Estimates 2024-2025	Major Head Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	3	4	5	6	7	(Rs. In Thousand)
१)	मागणी क्र. डी -०६ २४०५ मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च, १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय, ०२ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०२)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६०%) ३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) ३३- अर्थसहाय्य (४४०५ ३४७२) ५३- मोठी बांधकामे	Demand No. D-06 2405-Fisheries 103-Marine Fisheries 103- Marine Fisheries (०२) Pradhan Mantri Matsya Sampadaa Yojana (Centrally Sponsored Scheme) (02) (02) Pradhan Mantri Matsya Sampada Non (Central Share 60%) Subsidies (4405 3472) Subsidies (4405 3472)
२)	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेठी व बंदरावर मच्छिमारांकरिता मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे (९ प्रस्तावित कामे)	Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing center under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
३)	एकूण केंद्र हिस्सा (६०%), (४४०५ ३४७२)	559800	..	100001	300000	..	Total Central Share (60%) (4405 3472)

तक्ता नऊ TABLE IX
Budget Estimate for 2024-25
 Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
State Plan Scheme (40%)

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष व बांधकामाचे नाव	Estimate Cost	Expenditure to the end of March 2023	Budget Estimates 2023-2024	Budget Estimates 2024-2025	Major Head Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work
	(रु. हजारत)	अंदाजित खर्च	मार्च २०२३ अखेरपर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२३-२०२४	अर्थसंकल्प २०२४-२०२५	(Rs. In Thousand)
1	2	3	4	5	6	7
१)	मागणी क्र. डी -०९ २४०५ मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च, १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय, ०२ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०२)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ६०%) ३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) ३३- अर्थसहाय्य (४४०५ ३४८१)	Demand No. D-09 2405-Capital Outlay on Fisheries 103-Marine Fisheries (02) Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Centrally Sponsored Scheme) (02)(02) Pradhan Mantri Matsya Sampada Non Beneficiary Oriented 33-Subsidies (4405 3481) Schemes (State Share 60%)
२)	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेटी व बंदरावर मच्छिमारांकरिता मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे (९ प्रस्तावित कामे)	Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing center under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
३)	एकूण केंद्र हिस्सा (४०%), (४४०५३४८१)	61265	..	Total Central Share (40%) (44053481)

तक्ता दहा TABLE X
Budget Estimate for 2024-25

Fisheries and Aquaculture Infrastructure Development Fund Scheme (FIDF)

(C) Central Plan Scheme

		(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)					
		अंदाजित खर्च	मार्च २०२३ अखेरपर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२३-२४	अर्थसंकल्प २०२४-२५	Major Head, Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work	
नाव	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाचे	Estimate Cost	Expenditure to the end of March	Budget Estimate	Budget Estimates		
1	2	2022-23	2023	2023-24	2024-25		
		2	3	4	5	6	
मागणी क्र. डी-०९	Demand No. D-09	
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च (००)				200000	446028	4405 Capital outlay on fisheries	
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय (००)			..			103-Marine Fisheries (00)	
(००)(०९) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील						(00)(09) Work under Fisheries	
पायाभूत सुविधा विकास निधी						And Aquaculture Development	
योजनेची कामे						Fund Scheme)	
५३-मोठी बांधकामे						53-Major Works	
(४४०५ ३४९९)						(4405 3499)	
मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा		Providing Infrastructural post	
विकास निधी योजने अंतर्गत मासेमारी						harvesting facility at fish landing	
जेट्टी व बंदरावर मच्छिमारांकरिता						centre under Fisheries and	
मूलभूत सोयी सुविधा पुरविणे						Auaculture Development Fund	
(५ कामे)						Scheme	
एकूण राज्य हिस्सा		200000	446028	Total State Share	
(४४०५ ३४९९)						(4405 3499)	

तक्ता एक--TABLE I

सन २०२४-२५ कार्यक्रम अंदाजपत्रक

सागरी जिल्ह्यातील हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपुर्तीच्या अर्थसहाय्याचा जिल्हानिहाय तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र

(रुपये लाखात)
(Rs. in lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	प्रत्यक्ष २०२२-२०२३ Actuals 2022-2023				अपेक्षित २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024				अंदाजित २०२४-२०२५ Revised Estimate 2024-2025				District	
		संस्था संख्या	बोटीची डिझेल कोटा (कि.ली.)	मंजूर अर्थसहाय्य	संस्था संख्या	बोटीची डिझेल कोटा (कि.ली.)	मंजूर अर्थसहाय्य	संस्था संख्या	बोटीची डिझेल कोटा (कि.ली.)	मंजूर अर्थसहाय्य	संस्था संख्या	बोटीची डिझेल कोटा (कि.ली.)	मंजूर अर्थसहाय्य		
		३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४		
१.	मुंबई शहर	...	15	676	28565.88	3005.68	16	616	30811.08	4293.33	14	700	33553.08	4400.00	Mumbai City
२.	मुंबई व उपनगरे	...	17	1695	45692.98	2653.00	17	1406	36124.56	4000.00	17	1448	37208.30	3000.00	Mumbai Suburban
३.	ठाणे	...	6	776	18481.54	1699.00	6	759	24294.04	800.00	6	900	30000.00	2000.00	Thane
४.	पालघर	...	30	1258	27809.85	1639.00	24	1220	31136.76	700.00	33	1300	35000.00	1500.00	Palghar
५.	रायगड	...	39	2104	34853.51	3026.35	40	2992	50552.70	5660.00	42	2232	51980.30	2112.00	Raigad
६.	रत्नागिरी	...	33	1683	38948.60	3085.27	27	1474	42193.90	6300.00	30	1695	42713.70	2500.00	Ratnagiri
७.	सिंधुदुर्ग	...	10	450	8989.18	992.35	10	426	9666.73	1582.44	10	426	9666.73	1691.68	Sindhudurg
	एकूण	...	150	8642	203341.54	16100.65	140	8093	224779.77	23335.77	152	8701	240122.11	17203.68	Total

तक्ता दोन--TABLE II

सन २०२४-२५ कार्यक्रम अंदाजपत्रक

सागरी मत्स्यव्यवसाय (हायस्मिड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्ती)

वित्तिय आवश्यकता :-

(रुपये लाखात)
(Rs. in lakhs)

अ. क्र. जिल्हा Sr. No.	प्रत्यक्ष २०२२-२०२३ Actuals 2022-2023		अंदाजित २०२३-२०२४ Budget Estimates 20223-2024		अपेक्षित २०२४-२०२५ Revised Estimate 2024-2025			District					
	योजनेत्तर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	अनिवार्य (योजनेत्तर) Non-Plan	कार्यक्रमांतर्गत (योजनांतर्गत) Plan	एकूण Total	कार्यक्रमांतर्गत (योजनांतर्गत) Plan						
									३	४	५	६	७
१. मुंबई शहर	...	3005.68	...	3005.68	4293.33	...	4293.33	4400.00	...	4400.00	...	4400.00	Mumbai City
२. मुंबई व उपनगरे	...	2653.00	...	2653.00	4000.00	...	4000.00	3000.00	...	3000.00	...	3000.00	Mumbai Suburban
३. ठाणे	...	1699.00	...	1699.00	800.00	...	800.00	2000.00	...	2000.00	...	2000.00	Thane
४. पालघर	...	1639.00	...	1639.00	700.00	...	700.00	1500.00	...	1500.00	...	1500.00	Palghar
५. रायगड	...	3026.40	...	3026.40	5660.00	...	5660.00	2112.00	...	2112.00	...	2112.00	Raigad
६. रत्नागिरी	...	3085.27	...	3085.27	6300.00	...	6300.00	2500.00	...	2500.00	...	2500.00	Ratnagiri
७. सिंधुदुर्ग	...	992.35	...	992.35	1582.44	...	1582.44	1691.68	...	1691.68	...	1691.68	Sindhudurg
एकूण	...	16100.70	...	16100.70	23335.77	...	23335.77	17203.68	...	17203.68	...	17203.68	Total

पाच. निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय

राज्यातील निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन करण्याच्यादृष्टीने खालील योजना राबविल्या जात आहेत.

१. निमखाऱ्या पाण्याचे सर्वेक्षण :-

निमखाऱ्या पाण्यातील कोळंबी संवर्धन हा व्यवसाय निश्चित उत्पन्न देणारा एक चांगला व्यवसाय म्हणून उदयास आलेला आहे. महाराष्ट्र राज्यात एकूण ७० लहान मोठ्या खाड्यांलगत सुमारे ८०,००० हेक्टर खाजण क्षेत्र उपलब्ध आहे. या खाजण क्षेत्राचे सर्वेक्षण केले असता सुमारे १२,४५५ हे खाजण क्षेत्र निमखाऱ्या पाण्यातील कोळंबी संवर्धनाकरिता उपयुक्त असल्याचे आढळले आहे.

२. निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन केंद्रे :

संवर्धकांना निमखारे मत्स्यसंवर्धन तंत्रज्ञानाची प्रात्यक्षिकाद्वारे माहिती देण्यासाठी तसेच त्यांना दर्जेदार बीज पुरवठा करण्यासाठी शासकीय क्षेत्रात २ कोळंबी संवर्धन प्रकल्प व १ निमखारेपाणी कोळंबी बीजोत्पादन केंद्र स्थापन करण्यात आलेले आहेत.

रत्नागिरी येथे १९८३ साली ५.०० हेक्टर क्षेत्रात निमखारेपाणी मत्स्यसंवर्धन पथदर्शक प्रकल्पाची स्थापना केलेली असून प्रकल्पात ८ संचयन तळी व ३ संगोपन तळी आहेत. तसेच सदर पथदर्शक प्रकल्पात जिताडा माश्यांचे संवर्धनाचे प्रयोग देखील घेण्यात येतात. केंद्र शासनाने कृषि व संलग्न क्षेत्राच्या विकास दरात वाढ करण्याकरिता अकराव्या पंचवर्षिक योजनेच्या कालावधीत राष्ट्रीय कृषि विकास योजना हा कार्यक्रम राबविण्यास सन २००७-०८ पासून सुरुवात केली आहे. या योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेल्या निधीतून पायाभूत सुविधा तसेच वैयक्तिक लाभार्थीकरिता प्रकल्प राबविले जातात. निमखारेपाणी पथदर्शक प्रकल्पाची सुधारणा व बळकटीकरण करण्यासाठी शासनाने दि. ६-९-२०१० च्या शासन निर्णयान्वये रु. १,६६,५५,९७१/- इतक्या निधीस प्रशासकीय मान्यता दिली असून काम प्रगतीपथावर आहे. तसेच सन १९८४ साली आसनगाव जिल्हा ठाणे येथे ५०.०० हेक्टर क्षेत्रात कोळंबी संवर्धन प्रकल्पाचे बांधकाम केलेले आहे. या प्रकल्पाचे जलक्षेत्र ३५.०० हेक्टर असून ८ टाईडफेड तळी व २६ पंपफेड तळी आहेत. कोळंबी संवर्धन केंद्र आसनगाव, ता. डहाणू, जि. ठाणे हे खाजगीरित्या कंत्राटी पद्धतीने ठेक्याने देण्यासाठी शासनाने जा.क्र. २९००/प्र.क्र. २०७ पदुम-१३ दि. १-४-२००२ व मत्स्यावि-२९०२/२३१६२/प्र.क्र. १४९/पदुम १३ दि. ६-८-२००५ अन्वये शासन निर्णय जाहीर केला आहे.

३. निमखारे पाणी मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा :-

खाजण जागा निमखारेपाणी कोळंबी संवर्धनासाठी विकसित करून मत्स्योत्पादन वाढीच्या दृष्टीने सर्वांगीण विकास साधण्यासाठी निमखारेपाणी मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा ही केंद्र पुरस्कृत योजना राज्यात सन १९९०-९१ पासून कार्यान्वित झालेली आहे. सदर योजनेअंतर्गत कोळंबी संवर्धकांना त्यांच्या प्रकल्पासाठी पूर्ण तांत्रिक मार्गदर्शन केले जाते. यात जागेची निवड, प्रकल्प अहवाल तयार करणे, प्रशिक्षण बीज खाद्य पुरवठा इत्यादी मदत केली जाते. यंत्रणेमार्फत, चर्चासत्रे, शेतकरी मेळावे, सभा, प्रात्यक्षिके इत्यादी कार्यक्रमाचे आयोजन केले जाते. आर्थिक सहाय्यासाठी लाभार्थीचे प्रस्ताव वित्तीय संस्थेकडे शिफारस केले जातात. यंत्रणेमार्फत निमखारेपाणी कोळंबी संवर्धन प्रकल्प बांधकामासाठी प्रकल्प खर्चाच्या २५ टक्के व जास्तीत जास्त रु. ६०,००० प्रति हेक्टर (२.०० हेक्टर मर्यादेपर्यंत) अनुदान दिले जाते.

४. जलकृषी प्राधिकरण :-

तटीय कोळंबी संवर्धनाबाबत सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या अंतिम आदेशान्वये केंद्रीय जलकृषि प्राधिकरणाची स्थापना करण्यात आलेली असून प्राधिकरणाच्या नियंत्रणाखाली देशातील कोळंबी संवर्धनास पुनःश्च सुरुवात झालेली आहे. केंद्रीय जलकृषि प्राधिकरणाने निर्देशित केल्याप्रमाणे राज्यात जिल्हास्तरिय व राज्यस्तरिय जलकृषी प्राधिकरण समित्यांची स्थापना करण्यात आली आहे.

केंद्र शासनाने दि. २२-१२-२००५ अन्वये तटीय प्राधिकरण अधिनियम २००५ जारी केला आहे.

त्यानुसार प्रत्येक कोळंबी संवर्धन क्षेत्र त्यांच्या कोळंबी प्रकल्पाची नोंदणी जलकृषि प्राधिकरणाकडे करणे कायद्याने बंधनकारक आहे. आतापर्यंत १४५ प्रकल्प नोंदणी झाली आहे. उर्वरित प्रकल्प नोंदणीकरिता जिल्हा कार्यालयाकडून कार्यवाही सुरु आहे. पी-व्हेनामी या जातीच्या कोळंबीचे संवर्धन करण्यासाठी जलकृषि प्राधिकरणाने परवाने देणे सुरु केले असून त्यासाठी केंद्रीयस्तरावर व जिल्हा पातळीवर अशा प्रकल्पांची तपासणी व छाननी करून परवान्यासाठी शिफारस करण्याची कार्यवाही या समित्या करतात.

तक्ता एक TABLE-I
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (निमखारे पाणी)

(२) वित्तीय आवश्यकता :

(II) Financial Requirement :

(रुपये हजारत)
(Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२३		अर्थसंकल्प २०२३-२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४		अर्थसंकल्प २०२४-२५		Programme			
	Actuals Expenditure 2022-23	अनिवार्य कार्यक्रमान्तर्गत Committed Scheme-wise	Budget Estimates 2023-24	अनिवार्य कार्यक्रमान्तर्गत Committed Scheme-wise	Revised Estimate 2023-24	अनिवार्य कार्यक्रमान्तर्गत Committed Scheme-wise	Budget Estimates 2024-25	अनिवार्य कार्यक्रमान्तर्गत Committed Scheme-wise				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(१) (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४) (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (केंद्र हिस्सा २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७५९९)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	788	788	...	1936	1936	..	843	843
३३ अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	..	1	1
(२) (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४) (०५) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (राज्य हिस्सा १६%) (कार्यक्रम) (२४०५७६०५)
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	525	525	..	1291	1291	..	561	561
३३- अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	..	1	1

तक्ता एक TABLE-I
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (निमखारे पाणी)

(२) वित्तीय आवश्यकता :

(II) Financial Requirement :

(रुपये हजारत)
(Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२३		अर्थसंकल्प २०२३-२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४		अर्थसंकल्प २०२४-२५		Programme		
	Actuals Expenditure 2022-23	एकूण Total	Budget Estimates 2023-24	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Committed	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Committed	Budget Estimates 2024-25	एकूण Total			
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
०३ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना
(केंद्र पुरस्कृत योजना)
(०४) (०६) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीमुख योजना (सर्वसाधारण महिला)
(केंद्र हिस्सा ३६%) (कार्यक्रम) (२४०५७६१४)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	3930	3930	..	3931	3931	..	4139	4139
३३ अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	..	1	1
०४ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना
(केंद्र पुरस्कृत योजना)
(०४) (०७) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीमुख योजना (सर्वसाधारण महिला)
(राज्य हिस्सा २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७६२३)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	2619	2619	..	2621	2621	..	2759	2759
३३ अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	..	1	1

तक्ता एक TABLE-I (पुढे चालू)
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (निमखारे पाणी)

(रुपये हजारत)
(Rs. in Thousands)

(२) वित्तीय आवश्यकता :
(II) Financial Requirement :

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२३		अर्थसंकल्प २०२३-२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४		अर्थसंकल्प २०२४-२५		Programme		
	Actuals Expenditure 2022-23	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Committed Scheme-wise	Budget Estimates 2023-24	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Committed Scheme-wise	Revised Estimate 2023-24	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Committed Scheme-wise	Budget Estimates 2024-25	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Committed Scheme-wise			
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
०५ (०४)(०८) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६३२)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)
०६ (०४)(०९) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६४१)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)
०७ (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०९) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रिय (केंद्र हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६४१)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)

तक्ता एक TABLE-I (पुढे चावू)
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (निमखारे पाणी)

(रुपये हजारत)
(Rs. in Thousands)

(२) वित्तीय आवश्यकता :
(II) Financial Requirement :

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रक्कम, २०२२-२३		अर्थसंकल्प २०२३-२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४		अर्थसंकल्प २०२४-२५		Programme			
	Actuals Expenditure 2022-23	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi-tted	Budget Estimates 2023-24	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi-tted	Revised Estimate 2023-24	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi-tted	Budget Estimates 2024-25	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi-tted				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
०८ (०४)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसा.पुरुष) (केंद्र हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५७२)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)
०९ (०४)(०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसा.महिला) (केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५८१)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)
ए-स्थूल बेरीज	7866	7866	..	9783	9783	..	8311	8311
वजा--वसुली	7866	7866	..	9783	9783	..	8311	8311
												Total—A, Gross
												Deduct—Recoveries

निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय Brackishwater Fisheries

तक्ता एक TABLE-1

(२) वित्तीय आवश्यकता :

(II) Financial Requirement :

(रुपये हजारत)
(Rs. in Thousands)

तपशील	प्रत्यक्ष रक्कम, २०२२-२३ Actuals Expenditure 2022-23		अर्थसंकल्प २०२३-२४ Budget Estimates 2023-24		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४ Revised Estimate 2023-24		अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25		Particulars				
	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ब-वित्तव्यवस्थेची साधने--													
मागणी क्रमांक	प्रधान शीर्ष												
डी-६	7866	7866	..	9783	9783	..	8311	8311	2405-Fisheries
डी-९	4405-Capital on Fisheries
डी-९	6405-Loans for Fisheries
एकूण-(ब)-स्थूल	7866	7866	..	9783	9783	..	8311	8311	Total—B—Gross
वजा-वसुली	Deduct—Recoveries
एकूण-(ब)-निव्वळ	7866	7866	..	9783	9783	..	8311	8311	Total—B—Net

तक्ता दोन--TABLE II

तटीय जलकृषि प्राधिकरण कायदा-२००५ अन्वये नोंदणी व मंजूर झालेल्या प्रकल्पाचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	२०२२-२०२३			२०२२-२०२३			District
		२ हेक्टर खालील	२ हेक्टर वरील	एकूण	२ हेक्टर खालील	२ हेक्टर वरील	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	
१.	ठाणे	..	२	२	..	२	२	Thane
२.	पालघर	२६	९३	११९	२६	९३	११९	Palghar
३.	रायगड	३६	४०	७६	३६	४०	७६	Raigad
४.	रत्नागिरी	२७	१७	४४	२७	१७	४४	Ratnagiri
५.	सिंधुदुर्ग	३७	१८	५५	३७	१८	५५	Sindhudurg
एकूण		१२६	१७०	२९६	१२६	१७०	२९६	Total

सहा. शिक्षण व प्रशिक्षण

प्रास्ताविक

मत्स्योत्पादनात वाढ करणे व या क्षेत्राशी निगडित असलेला मच्छिमार समाज सामाजिकदृष्ट्या व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेला असल्याने त्यांचा सर्वांगीण विकास करणे हे मत्स्यव्यवसाय विभागाचे ध्येय धोरण आहे. त्यासाठी मच्छिमार समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण देणे व मच्छिमार तरुणांना मत्स्यव्यवसायिक प्रशिक्षण देणे हे दोन उपक्रम विभागाने हाती घेतले आहेत.

१. मत्स्यव्यवसाय शाळा (सन २००२ मध्ये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित) : शासनाने मच्छिमार समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण देण्यासाठी पाच सागरी जिल्ह्यात ठाणे येथे एक माध्यमिक व दोन प्राथमिक, तसेच रायगड जिल्ह्यात दोन प्राथमिक, रत्नागिरी जिल्ह्यात दोन व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात दोन प्राथमिक अशा एकूण ९ शाळा सन २००२ पर्यंत विभागाकडून चालविण्यात येत होत्या. सदर ९ शाळा शासनाच्या दिनांक २० फेब्रुवारी, २००२ च्या आदेशान्वये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित करण्यात आल्या आहेत. या शाळांमधील कर्मचारीवर्ग जिल्हा परिषदेकडे प्रति नियुक्तीवर हस्तांतरित करण्यात आलेला आहे.

२. मत्स्यव्यवसाय प्रशिक्षण केंद्रे : मत्स्यव्यवसाय विभागामार्फत मच्छिमार तरुणांना मत्स्यव्यवसायिक सागरी प्रशिक्षण देण्यासाठी पाच सागरी जिल्ह्यात ६ प्रशिक्षण केंद्रे चालविण्यात येत आहेत. ठाणे जिल्ह्यात सातपाटी येथे १९५६ साली पहिले प्रशिक्षण केंद्र सुरू करण्यात आले. त्यानंतर मुंबई जिल्ह्यात, वर्सावा व ठाणे जिल्ह्यात वसई, रायगड जिल्ह्यात अलिबाग येथे तर रत्नागिरी जिल्ह्यात रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात मालवण येथे एक अशी एकूण ६ केंद्रे कार्यरत आहेत. या केंद्रात मच्छिमार युवकांना नौकानयन शास्त्र, नौकेच्या इंजिनाची निगा राखणे, मासेमारी साधनांचा व अत्याधुनिक साधनांचा सागरी मासेमारीसाठी उपयोग इत्यादी बाबतचे प्रशिक्षण देण्यात येते. सदर केंद्रात देण्यात येणारे प्रशिक्षण सहा महिन्यांच्या कालावधीचे असून वर्षातून दोन सत्रात प्रशिक्षण देण्यात येते. प्रत्येक केंद्रात एका सत्रात २२ विद्यार्थी घेतले जातात. या योजनेखाली सन २०१९-२० या वर्षात ८९ प्रशिक्षणार्थीनी प्रशिक्षण घेतले आहे. सन २०२०-२१ या वर्षात १७० प्रशिक्षणार्थी अपेक्षित आहेत तर सन २०२०-२१ या वर्षात अंदाजे २४४ प्रशिक्षणार्थी हे प्रशिक्षण घेतील. प्रशिक्षण कालावधीत यापूर्वी २००१ पर्यंत प्रत्येक उमेदवारास रु. ३००/- विद्यावेतन देण्यात येत होते. ३ फेब्रुवारी, २००१ पासून शासकीय धोरणानुसार प्रशिक्षणार्थीना विद्यावेतन देणे बंद करण्यात आले असून दारिद्र्यरेषेखालील विद्यार्थ्यांना रु. १००/- तर दारिद्र्यरेषेवरील विद्यार्थ्यांना रु. ४५०/- प्रशिक्षण फी आकारण्यात येते. सदर सागरी प्रशिक्षण केंद्रांपैकी रत्नागिरी व सातपाटी ही प्रशिक्षण केंद्रे शासकीय जागेत स्थापन करण्यात आली आहेत. उर्वरित प्रशिक्षण केंद्रे खासगी जागेत कार्यरत आहेत. कोविड-

१९ च्या प्रादुर्भावामुळे व राज्य आणि केंद्र शासनाच्या विविध सूचनाप्रमाणे या वर्षी सदर प्रशिक्षण कार्यक्रम ऑनलाईन घेण्यात आले व सध्या दोन्ही सत्राच्या परिक्षेचे आयोजन सोशल डिस्टेंसिंग, सॅनिटायझेशन इत्यादीचे पालन करून प्रत्यक्ष स्वरूपात करण्यात आले आहे.

३. राष्ट्रीय मत्स्यकी विकास बोर्ड, हैद्राबाद यांचेमार्फत कौशल्य विकास कार्यक्रम : राष्ट्रीय मत्सकी, विकास बोर्ड, हैद्राबाद यांचेमार्फत कौशल्य विकास कार्यक्रमांतर्गत राष्ट्रीय मत्सकी विकास बोर्ड, हैद्राबाद (NFDE) च्या अर्थसहायाने राज्याच्या विविध जिल्ह्यांमध्ये तीन दिवसांचे प्रशिक्षण कार्यक्रम मत्स्यव्यवसायाच्या तीनही क्षेत्रांमध्ये (सागरी, भूजल व निमखारे पाणी) राबविण्यात येतो. सदर योजनेअंतर्गत रा.म.वि.बोर्ड (NFDB) यांचे मार्फत प्राप्त निधी संबंधीत जिल्हा कार्यालयांना वितरीत करण्यात येतो. सदर योजनेअंतर्गत सन २०१७-१८ मध्ये रु. १५५७७१०/- एवढा खर्च करण्यात आलेला असून ८०० प्रशिक्षणार्थीना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे. सन २०१८-१९ मध्ये रु. १००००००/- एवढा खर्च करण्यात आलेला असून ४०० प्रशिक्षणार्थीना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे. सन २०१९-२० मध्ये रु. ७.५० लक्ष खर्च करून ३०० प्रशिक्षणार्थीना प्रशिक्षण देण्यात आले सन २०२०-२१ मध्ये १२०० प्रशिक्षणार्थीना प्रशिक्षण देणे अपेक्षित होते. परंतु कोविड-१९ च्या प्रादुर्भावामुळे सदर प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजन शक्य झाले नाही. तसेच आता प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत सदर कार्यक्रम ३ दिवसीय न घेता १ दिवसीय घेवून प्रत्येक प्रशिक्षण कार्यक्रमात ५०० लाभार्थीना लाभ देणेबाबत सूचना आहेत. तसेच प्रत्येक प्रशिक्षण कार्यक्रमाला (NFDB) मार्फत रु. १.०० लक्ष इतके अर्थसहाय्य देणे प्रस्तावीत आहे.

४. राष्ट्रीय मत्स्यकी विकास बोर्ड अर्थसहाय्यीत प्रशिक्षकांचे प्रशिक्षण (Training of Trainers) :-

राष्ट्रीय मत्सकी विकास बोर्ड हैद्राबादच्या अर्थसहाय्याने केंद्र शासनाच्या मत्स्यव्यवसायच्या विविध शिक्षण संस्थांमध्ये ०५ दिवसांचे प्रशिक्षण देण्यात येते. सदर प्रशिक्षणासाठी विभागाचे अधिकारी, क्रियाशील उद्योजक व मत्स्य शेतकरी यांना प्रशिक्षण देण्यात येते. सदर प्रशिक्षणामध्ये एकूण १८ अभ्यासक्रमांचा समावेश आहे. सन २०१८-१९ मध्ये ३३ प्रशिक्षणार्थीना प्रशिक्षणासाठी प्रस्तावित केले आहे. सन २०१९-२० मध्ये सुमारे २६ प्रशिक्षकांना प्रशिक्षणासाठी प्रस्तावित केले होते. सन २०२०-२१ मध्ये सुमारे १५० प्रशिक्षकांना प्रशिक्षणासाठी प्रस्तावित करण्यात येणार होते परंतु राष्ट्रीय मत्स्यकी विकास बोर्ड, हैद्राबाद यांचेकडून कोणत्याही प्रकारच्या सुचना व प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे कॅलेंडर अद्यापपर्यंत प्राप्त झाले नाही. त्यामुळे कोविड-१९ च्या प्रादुर्भावामुळे सदर प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजन शक्य झाले नाही.

शिक्षण व प्रशिक्षण Education and Training
तक्ता एक TABLE-I

वित्तीय आवश्यकता : Financial Requirement :

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२३ Actuals Expenditure 2022-23		अर्थसंकल्प २०२३-२४ Budget Estimates 2023-24		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४ Revised Estimate 2023-24		अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25		Programme			
	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ) कार्यनिहाय वर्गीकरण--												
१०९-विस्तार व प्रशिक्षण--												
(एक) मत्स्यव्यवसायातील कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण
(दोन) सरकारी मत्स्यव्यवसाय शाळा व माध्यमिक शाळा (24051204)	39924	...	39924	60596	...	60596	32815	..	32815	67212	..	67212
(तीन) मच्छिमारांना प्रशिक्षण (24050291)	15	...	15	27	...	27	20	27	...	27
(चार) मच्छिमारी विषय शिकवणाऱ्या शाळा व माध्यमिक शाळांना सहाय्य
ए-स्थूल बेरीज	39939	...	39939	60623	...	60623	32835	..	32835	67239	..	67239
वजा--वसुली
ए--निव्वळ बेरीज	39939	...	39939	60623	...	60623	32835	..	32835	67239	..	67239
(ब)-वित्तव्ययची साधने--												
मागणी क्र. प्रधान शीर्ष												
डी- ६ २४०५, मत्स्यव्यवसाय	39939	...	39939	60623	...	60623	32835	..	32835	67239	..	67239
डी-९ ४४०५, मत्स्यव्यवसाया- वरील भांडवली खर्च
(ब)-स्थूल बेरीज	39939	...	39939	60623	...	60623	32835	..	32835	67239	..	67239
वजा--वसुली
(ब)-निव्वळ बेरीज	39939	...	39939	60623	...	60623	32835	..	32835	67239	..	67239

A. Activitywise Classification

109-Extension and Training.

(i) Staff Training in Fisheries

(ii) Establishment of Govern-

ment Fisheries Schools and

High School.

(iii) Training of fishermen in

mechanised fishing methods

(iv) Assistance to Schools &

High School for intro-

duction fisheries subject.

Total—A, Gross

Deduct—Recoveries

Total—A, Net

B. Source of Finance--

Demand No. Major Head

D- 6 2405 Fisheries

D- 9 4405 Capital out-lay

on Fisheries

Total--(B) Gross

Deduct--Recoveries

Total--(B) Net

तक्ता दोन TABLE II

प्रशिक्षण पाठ्यक्रम व मुदत

Type of Course and its duration

मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण व भूजलाशयातील मच्छिमारीचा विकास याबाबत मच्छिमार युवकांना प्रशिक्षण देण्याच्या योजनेखाली, पुढील तक्ता या विभागाच्या ६ प्रशिक्षण केंद्रातून (प्रत्येक सत्रात १३२) २६४ मच्छिमार युवकांना यांत्रिकी नौका चालविण्याचे ६ महिन्यांचे प्रशिक्षण देण्यात आलेल्या उमेदवारांची तसेच इतर प्रशिक्षण केंद्रातून या योजनेखाली प्रशिक्षण घेणाऱ्या उमेदवारांची संख्या दर्शवितो.

The following table indicates No. of candidates (fisher youths) trained at 6 departmental training centres where 264 fisher youths (132 in each batch) are imparted six months' training in operation of mechanised fishing crafts and at other training centres under the scheme of training of fisher youths in mechanised fishing crafts, and Inland Fisheries Development.

मच्छिमार युवकांना दिलेल्या प्रशिक्षणाची माहिती

Details of Training imparted to fishery Youths

अ. क्र. Sr. No.	प्रशिक्षणाचा प्रकार कालावधी	प्रशिक्षित उमेदवारांची संख्या information about trained Candidates			Type of Course and its duration No. (Anticipated)
		२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) 2022-2023 (Actual)	२०२३-२०२४ (अंदाजित) 2023-2024 (Estimated)	२०२४-२०२५ (अपेक्षित) 2024-2025	
1	2	उमेदवारांची संख्या No. of candidates	उमेदवारांची संख्या No. of candidates	उमेदवारांची संख्या No. of candidates	
		3	4	5	
१)	सागरी मत्स्यव्यवसायाचे प्रशिक्षण (६ महिने)	Training course in Marine Fisheries (6 months)
२)	कोचीन येथे सागरी मत्स्यव्यवसायाचे प्रगत शिक्षण	Advance Training in Marine Fisheries at Cochin
३)	भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायाचे प्रशिक्षण (१ महिना)	Training in Inland Fisheries (1 month)
४)	भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायाचे प्रशिक्षण (९ महिने)	Training in Inland Fisheries (9 months)

सात. मासळीची सुरक्षण, वाहतूक व पणन

प्रास्ताविक :

मत्स्योत्पादनाच्या वाढीइतकेच मासळीचा तत्काळ वापर करणे महत्त्वपूर्ण आहे. मासळी हा जलद नाशवंत होणारा पदार्थ असल्याने त्याची तत्काळ व उचितरित्या प्रक्रिया करणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. मासळी पकडल्यानंतर कमीत कमी कालावधीत तिच्यावर संस्करण किंवा तिचे सुरक्षण करणे अथवा ती बाजारात नेणे आवश्यक आहे. मासळीच्या संस्करण, सुरक्षण, वाहतुकीसाठी आणि ती चांगल्या बाजारपेठेत नेण्यासाठी जरूर त्या सोयी योग्यवेळी उपलब्ध असणे आवश्यक आहे. मच्छिमार आर्थिक व सामाजिकदृष्ट्या मागासलेले असल्याने स्वतःच्या मिळकतीतून ते उपरोक्त सोयी निर्माण करू शकत नाहीत ह्या विभागाद्वारे त्यांच्या मच्छिमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य मंजूर करून त्याद्वारे त्यांना उपरोक्त सोयी उपलब्ध करून दिल्या जातात.

१) मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व पणन सुविधा :-

मासळीवर प्रक्रिया, जतन व पणन ही योजना या विभागाकडून पहिल्या पंचवार्षिक योजनेपासून राबविली जात आहे. या योजनेखाली मासळीच्या वाहतुकीसाठी माल मोटारी खरेदी करणे, बर्फ कारखाने व शीतगृहे यांची उभारणी करणे तसेच मासळी बाजार व गोदाम बांधणी करणे इ. साठी अर्थसहाय्य उपलब्ध करून देण्यात येत असते. सहकार क्षेत्रात प्रथमच मासळी प्रक्रिया व निर्यातक्षम प्रकल्प कार्यान्वित करण्यात आला आहे.

१९७७-७८ सालापासून राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाच्या अर्थसहाय्याच्या पद्धतीनुसार या योजनेची अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. सदर पद्धतीचा तपशील तक्ता दोन मध्ये दिला आहे.

२) मच्छिमार सहकारी संस्थांना वीज दराने सवलत :-

मासळी सूस्थितीत राहण्यासाठी मासळी बर्फात/शीतगृहात ठेवणे आवश्यक आहे. बर्फ कारखाने/शीतगृहे सागरी क्षेत्रात सहकारी संस्थामार्फत चालविण्यात येतात. हे कारखाने चालविण्यासाठी येणारा खर्च जास्त येत असल्यामुळे सहकारी संस्थांना प्रती वीज एककावर ४० पैसे सूट देण्यात येते.

सन १९९६-९७ पर्यंत ही योजनेत योजना होती. शासन व कृषी व पदुम विभाग क्र. मत्स्यवि-१०९५/१४५०/(१५६) पदुम-१४ दिनांक २१ नोव्हेंबर, १९९६ च्या पत्रान्वये निर्देशित केल्याप्रमाणे ही योजना नववी पंचवार्षिक योजना १९९७-२००२ मध्ये योजनेतर्गत योजना म्हणून समावेश करण्यात आली.

३) रा. स. वि. नि. पुरस्कृत मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व पणन या योजने अंतर्गत मच्छिमार सहकारी संस्थांना भागभांडवल अर्थसहाय्य :-

या योजने अंतर्गत मच्छिमार सहकारी संस्थांना मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व पणन यासाठी तसेच मार्केटींगसाठी व तलावात मत्स्यबीज संचयन, मत्स्यबीज वाढीसाठी खाद्ये, खते, प्रथिने, रसायने तसेच तलाव लेखा रक्कम इत्यादीसाठी भागभांडवल अर्थसहाय्य कर्ज स्वरूपात देण्यात येते. संस्थेने आवश्यक प्रकल्प अहवाल सादर केल्यानंतर रासविनीकडून १०० टक्के भागभांडवल अर्थसहाय्य देण्यात येते. मंजूर केलेल्या भागभांडवलाची रक्कम मिळाल्यानंतरच्या दुसऱ्या वर्षापासून आठ समान हप्त्यात शासनास परत केली पाहिजे. संस्थेने मुदतीत रक्कम परत न केल्यास व्याज व दंडात्मक व्याजदराने वसूल करण्यात येईल. या योजने अंतर्गत सन २००६-०७ ते २०१५-१६ या कालावधीत एकूण ४५ मच्छिमार सहकारी संस्थांना एकूण रु. ११५४.२८ लक्ष रक्कम भागभांडवल अर्थसहाय्य म्हणून वाटप करण्यात आली आहे.

सन २०११-१२ या आर्थिक वर्षात १७ मच्छिमार सहकारी संस्थांना एकूण रु. ४९०.०० लक्ष रक्कम वाटप करण्यात आली आहे. तसेच सन २०१२-१३ या आर्थिक वर्षात ३५ मच्छिमार सहकारी संस्थांना एकूण रु. १०८४.०० लक्ष अर्थसहाय्य वाटप करण्यात आले आहे. सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षात ८ मच्छिमार सहकारी संस्थांना एकूण रु. २६७.८४ लक्ष अर्थसहाय्य वाटप करण्यात आले.

सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षात मच्छिमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य वितरित करण्यात आलेले नाही.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता :

तक्ता एक TABLE I

(ii) Financial Requirements : मासळीचे संस्करण, जतन व पणन / Processing, Preservation and Marketing (रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

वित्तीय आवश्यकता	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३		अर्थसंकल्प २०२३-२०२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२०२४		अर्थसंकल्प २०२४-२०२५		Financial Requirement			
	Actuals Expenditure 2022-2023	Budget Estimates 2022-2023	Budget Estimates 2023-2024	Revised Estimate 2023-2024	Budget Estimates 2024-2025							
	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत एकूण	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत एकूण	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत एकूण	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत एकूण	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत एकूण	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत एकूण	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत एकूण	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत एकूण				
	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total	Committed Schemewise Total				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ)-- कार्यनिहाय वर्गीकरण-												
(अ) संस्करण, जतन, पणन
राज्य हिस्सा
राष्ट्रीय स. वि. निगमाकडून	1	1	..	1	1	..	1	1
आर्थिक सहाय्य (२४०५०३८९)	1	1	..	1	1	..	1	1
(ब) बर्फ कारखाना व शीतगृहाची	1	1	..	1	1	..	1	1
स्थापना (४४०५०५६२)	1	1	..	1	1	..	1	1
(क) मच्छिमार सहकारी संस्थांना	1	1	..	1	1	..	1	1
वीज दरात सवलत	1	1	..	1	1	..	1	1
(६४०५००७२)	3	3	..	3	3	..	3	3
बेरीज--(अ)--स्थूल	3	3	..	3	3	..	3	3
वजा--वसुली
बेरीज--(अ)--निव्वळ	3	3	..	3	3	..	3	3
(ब)--वित्तव्यवस्थेची साधने-												
मागणी	क्र.	प्रधान शीर्ष	क्र.	प्रधान शीर्ष	क्र.	प्रधान शीर्ष	क्र.	प्रधान शीर्ष	क्र.	प्रधान शीर्ष	क्र.	प्रधान शीर्ष
डी--०६	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	२४०५-मत्स्यव्यवसाय
डी--०९	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील	४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील
डी--०९	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च	भांडवली खर्च
डी--०९	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी
	कर्जे	कर्जे	कर्जे	कर्जे	कर्जे	कर्जे	कर्जे	कर्जे	कर्जे	कर्जे	कर्जे	कर्जे
बेरीज--(ब)--स्थूल	3	3	..	3	3	..	3	3
वजा--वसुली
बेरीज--(ब)--निव्वळ	3	3	..	3	3	..	3	3
(A) Activitywise Classification												
(a) Processing, Preservation and Royalty
Adoption of financial assistance from N.C.D.C.	1	1	..	1	1	..	1	1
(b) Esst. of Ice Factories and cold Storage Plants	1	1	..	1	1	..	1	1
(c) Concession to fishermen co-operative societies in electricity charges	1	1	..	1	1	..	1	1
Total--A--Gross	3	3	..	3	3	..	3	3
Deduct--Recoveries
Total--A--Net	3	3	..	3	3	..	3	3
B. Source of Finance--												
Demand	क्र.	Major Head	क्र.	Major Head	क्र.	Major Head	क्र.	Major Head	क्र.	Major Head	क्र.	Major Head
डी-6	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries	2405-Fisheries
डी-9	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries	D-94405-Capital outlay on Fisheries
डी-9	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries	6405-Loans for Fisheries
Total--B--Gross	3	3	..	3	3	..	3	3
Deduct--Recoveries
Total--B--Net	3	3	..	3	3	..	3	3

तक्ता दोन TABLE II

खालील तक्ता माल मोटारी, बर्फ कारखाने, शीतगृहे यांची संख्या आणि त्यावर मच्छिमार सहकारी
संस्थाना व ग्रामपंचायतींना दिलेले व देण्यात येणारे अर्थसहाय्य (अनुदान, भागभांडवल व कर्ज) दर्शवितो.
Following table indicates the No. of trucks, Ice Plants, Cold Storages etc. for
which financial assistance (subsidy, S. R. S. C. and loan) is given and propose to
be given to the Fisheries Co-operative societies and Gram Panchayats.

(रु. लाखात)
(Rs. in lakhs)

अ. क्र.	बाब	वर्ष	संख्या No.	राज्य हिस्सा State Portion			राष्ट्रीय सहकार विकास निगम हिस्सा N. C. D. C. Portion			Item	Year
				अनुदान Subsidy	खास विमोचक भाग भांडवल S. R. Share Capital 10% 24050389	अनुदान Subsidy	भाग भांडवल Share Capital 5% 4405177	खास विमोचक भाग भांडवल S.R.S.C. 15% 44050571	कर्ज Loan 50% 64050072		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१)	बर्फ कारखाने व शीतगृहे	२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) २०२३-२०२४ (अपेक्षित) २०२४-२०२५ (अंदाजित)	.. 1 1 10 233.70 5.00	.. 882.20 20.00	.. 2570.70 55.00	1) Ice Factories & Cold Storages	2022-2023 (Actuals) 2023-2024 (Anticipated) 2024-2025 (Estimated)
२)	माल मोटारी	२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) २०२३-२०२४ (अपेक्षित) २०२४-२०२५ (अंदाजित) 2 3.66 5.50 18.34	2) Transport Trucks	2022-2023 (Actuals) 2023-2024 (Anticipated) 2024-2025 (Estimated)
३)	गोदामे	२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) २०२३-२०२४ (अपेक्षित) २०२४-२०२५ (अंदाजित)	3) Godowns	2022-2023 (Actuals) 2023-2024 (Anticipated) 2024-2025 (Estimated)
एकूण ..			4	..	13.66	..	238.7	907.7	2644.04	Total	

तक्ता तीन TABLE III

राष्ट्रीय सहकार विकास निगम योजनेतर्गत मात्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांना अदा केलेल्या मंजूर व आवश्यक असलेल्या भागभांडवल अर्थसहाय्याचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र
(रु. लाखात)
(Rs. in lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	प्रादेशिक विभाग	प्रत्यक्ष २०२२-२०२३ Actuals 2022-2023		अपेक्षित २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024		अंदाजित २०२४-२०२५ Revised Estimate 2024-2025		Regional Division
		संस्था संख्या	भाग भांडवल अर्थसहाय्य	संस्था संख्या	भाग भांडवल अर्थसहाय्य	संस्था संख्या	भाग भांडवल अर्थसहाय्य	
१	२	३	४	५	६	७	८	
१.	मुंबई	१५	११४०	१५	११४०	१७	१३२०	Mumbai
२.	पुणे	Pune
३.	नाशिक	Nasik
४.	औरंगाबाद	५	६००	०५	६००	५	६००	Aurangabad
५.	अमरावती	५	१००	०५	१००	५	१००	Amravati
६.	नागपूर	Nagpur
एकूण		२५	१८४०	२५	१८४०	२७	२०२०	Total

आठ. इतर कार्यक्रम

मच्छिमार व त्यांच्या सहकारी संस्थांच्या विकासासाठी खालील इतर योजना राबविण्यात येतात.

(१) **मासेमारी संकट निवारण निधी** (इतर कार्यक्रम) :-

मच्छिमार समुद्र, खाडी, तलाव, नदी, डोह इत्यादी ठिकाणी मासेमारी करीत असतांना मृत/बेपत्ता झाल्यास त्यांच्या वारसाना रु. ५०,००० चे अर्थसहाय्य देण्यात येते. दि. १ जून, २००८ पासून सदर अर्थसहाय्यात रु. ५०,०००/- वरून रु. १,००,०००/- अशी वाढ करण्यात आली आहे.

(२) **मत्स्यव्यवसाय विकासाचे प्रकल्प राबविण्यासाठी महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळास भाग भांडवल देण्यात येते.**

(३) **(अ) मच्छिमारांसाठी राष्ट्रीय कल्याण निधी अंतर्गत घरकुल योजना :-**

(५० : ५०%)

(केंद्र पुरस्कृत योजना) राष्ट्रीय कल्याण निधी या केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत आदर्श मच्छिमार गावाचा विकास या घटकांतर्गत राज्यातील भूजल आणि सागरी क्षेत्रातील मच्छिमारांसाठी सुरक्षित निवारा उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने घरे बांधून देणे, पिण्याच्या पाण्यासाठी कूपनलिका बांधून देणे, तसेच त्यांच्या सामूहिक उपक्रमांसाठी/कामासाठी समाजमंदीर बांधून देणे, इत्यादी मुलभूत सुविधा पुरविण्यात येत असून दारिद्र्यरेषेखालील आणि दुर्बल घटकातील मच्छिमारांना प्राधान्य देण्यात येते.

सदर योजना सन १९९५-९६ पासून महाराष्ट्र राज्यात कार्यान्वीत करण्यात आली असून योजनेतर्गत पुरविण्यात येत असलेल्या सुविधांसाठी खर्चाची मर्यादा खालीलप्रमाणे असून त्यामध्ये केंद्र शासन आणि राज्य शासन यांचा ५० : ५० टक्केवारीप्रमाणे आर्थिक सहभाग आहे.

केंद्र शासनाच्या २७०३५-१९/२०१५ एफ. वाय. (आय. क्व्ह.) व्हॅक्युम-२, दि. ३० जून, २०१६ निलक्रांती धोरणांची मार्गदर्शक तत्त्वे २०१६ व कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे शा.नि.क्र. मत्स्यबी-२०१६/प्र.क्र. १५९/पदुम-१३, दि. ६-३-२०१७ अन्वये मच्छिमार सहकारी संस्थेच्या एकाच गावातील किमान २० सभासदांच्या गटास कुटुंबाला २५ चौ. मी. क्षेत्रफळाचे एक घरकुल बांधण्यासाठी रु. १.२० लक्ष व पिण्याच्या पाण्यासाठी २० घरकुलास १ कूपनलिकासाठी रु. ५० लक्ष, किमान ७५ व त्यापेक्षा जास्त घरकुलाच्या समुहाकरिता समाजमंदिर बांधण्यासाठी ४.०० लक्ष इतके अर्थसहाय्य केंद्र शासनाने निश्चित केले आहे. २५ चौ.मी. क्षेत्रफळाच्या घरकुलात १ बैठकीची खोली १ स्वयंपाकघर, शौचालय व न्हाणीघर यांचा समावेश आवश्यक आहे समाज मंदिरासाठी २०० चौ. मी. क्षेत्रफळ आवश्यक असून त्यामध्ये दोन शौचालये व १ कूपनलिकेचा अंतर्भाव आहे.

(३) **(ब) केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय कल्याण निधी अंतर्गत प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजना (अपघात गट विमा योजना) :-**

केंद्रशासनाच्या निलक्रांती मार्गदर्शिका क्र. २७०३५-१९/२०१५ एफ. वाय. (आय. क्व्ह.) व्हॅक्युम-२ माहे जून, २०१६ अन्वये

या योजने अंतर्गत मासेमारी करताना नैसर्गिक आपत्तीमुळे होणारे अथवा अन्य कोणत्याही कारणास्तव होणाऱ्या अपघातामुळे मृत्यू/पूर्णातः कायमचे अपंगत्व आल्यास रु. २,००,०००/- चे विमा संरक्षण व अंशतः अपंगत्व आल्यास रु. १००,०००/- चे विमा संरक्षण देण्यात येते. या व्यतिरीक्त मच्छिमारांना रु. १०,०००/- पर्यंत वैद्यकीय उपचारार्थ खर्च भागविण्यासाठी

स्पेशल काँटीजन्सी पॉलीसी ही योजना कार्यान्वीत करण्यात येते. या योजनेअंतर्गत रु. १०,०००/- पर्यंत वैद्यकीय खर्च अनुज्ञेय असेल. याकरिता मच्छिमार सभासदास विमा हप्त्यापोटी रक्कम भरण्याची आवश्यकता नाही. सदरची योजना राष्ट्रीय मत्स्यजिवी सहकारी संघ मर्या. नवी दिल्ली यांचेमार्फत राबविण्यात येत असल्याने रु. १५.५४/- (रु. ७.७७/- राज्य हिस्सा व रु. ७.७७/- केंद्र हिस्सा) चा वार्षिक विमा हप्ता राष्ट्रीय मत्स्यजिवी सहकारी संघ मर्यादित नवी दिल्ली यांना अदा करण्यात येईल.

(४) **क्रियाशील मच्छिमारांकरिता राष्ट्रीय कल्याणकारी बचतीसह मदतीची योजना :-**

मत्स्यव्यवसाय विभागातील सहकारी संस्थेच्या दारिद्र्यरेषेखालील क्रियाशील मच्छिमार सभासदांसाठी मासेमारी बंदीच्या कालावधीत उदरनिर्वाह होण्याच्या दृष्टीने केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार मच्छिमारांसाठी राष्ट्रीय कल्याणकारी बचतीसह मदतीची योजना (Saving cum Relief) देण्याबाबतची राज्य शासनाच्या समभागासह नवीन योजना सुरू करण्यात आली आहे.

लाभार्थी मच्छिमार हा पूर्ण वेळ मासेमारी व्यवसाय करणारा क्रियाशील मच्छिमार असावा. सदर योजने अंतर्गत मच्छिमार सहकारी संस्थेच्या मच्छिमारांने नऊ महिन्यांच्या मासेमारी कालावधीत किमान तीन हप्त्यात एकूण रु. १५००/- प्रति वर्ष लाभार्थी समभाग जमा करणे आवश्यक आहे. या योजनेत राज्याचे ५०% व केंद्र शासनाचे ५०% म्हणजे प्रत्येकी रु. १५००/- प्रति लाभार्थी प्रति वर्ष अर्थसहाय्य देय राहिल. लाभार्थ्यांस DBT द्वारे रक्कम अनुज्ञेय राहिल.

(५) **मच्छिमार सहकारी संस्थांचा विकास :-**

मच्छिमारी सहकारी संस्थांच्या विकासासाठी मच्छिमारी सहकारी संस्थांना व्यवस्थापकीय अनुदान व भागभांडवलाचे अर्थसहाय्य देण्यात येते.

(६) **तारापोरवाला मत्स्यालय :-**

तारापोरवाला मत्स्यालय हे विद्यार्थी व पर्यटकांच्या दृष्टीने, शैक्षणिक व करमणुकीचे केंद्र असून मुंबई मधील एक ख्यातनाम तसेच अत्यंत लोकप्रिय आहे. येथे विविध जातीचे मासे प्रदर्शित करण्यात आलेले आहेत. उदा. गोड्या, सागरी पाण्यातील मासे तसेच शोभिवंत मासे दर्शकांसाठी सशुल्क प्रदर्शित करण्यात येतात. दि. ४ मार्च, २०१५ पासून नुतनीकरणानंतर प्रवेश शुल्क मोठ्यांसाठी रु. ६०/- लहानांसाठी (३ ते १२ वर्ष) रु. ३०/- त्याच प्रमाणे शैक्षणिक सहली, शाळा संस्थेच्या सामुहिकरित्या येणाऱ्या गटास व अपंगास, शासकीय कर्मचारी रु. ३०/- सेवा निवृत्त शासकीय कर्मचारी रु. ४०/- तसेच विदेशी पर्यटकांस (प्रौढ) रु. २००/- व विदेश (मुले) यास रु. १००/- इतक्या दराने शुल्क आकारण्यात येते.

मत्स्यालय हे मंगळवार ते शनिवार सकाळी १०.०० ते संध्याकाळी ८.०० वाजेपर्यंत आणि रविवारी सकाळी १०.०० ते रात्री ९.०० वाजेपर्यंत व सोमवारी मत्स्यालय बंद असते.

१) भ्रमणध्वनी चित्रिकरण (Mobile Photography) रु. ५००/-

२) स्थिर चित्रिकरण (Still Photography) रु. ५,०००/-

३) चल चित्रिकरण (Film Photography) रु. १०,०००/-

मत्स्यालयाची स्थापना १९५१ साली करण्यात आली. मत्स्यालय मार्च २०१३ पासून ते मार्च २०१५ पर्यंत नुतनीकरणासाठी मत्स्यालय बंद होते.

दि. ४-३-२०१५ पासून प्रेक्षकांसाठी खुले करण्यात आले. तारापोरवाला मत्स्यालयाचे सेकंड व थर्ड जनरेशन स्वरूपात आधुनिकीकरण व नूतनीकरण करण्यात आले आहे. नूतनीकरण अंतर्गत मत्स्यालय इमारतीच्या दर्शनी भागाचे सुशोभिकरण, प्रवेशद्वाराजवळ ओशनेरीयम सदृश्य प्लेक्सी ग्लास टाकी निर्माण करून, मोठ्या आकाराच्या टाक्या, मत्स्यटाक्यांची वैविध्यपूर्ण सजावट, परदेशी आकर्षक मासे व त्याकरिता अद्ययावत गाळण यंत्रणा जेली फिश टँक मत्स्य टाक्यांवर आकर्षण लाईट फिटिंग, मासे व मत्स्य व्यवसायाबाबत माहितीपट व लघुपट दाखविण्याकरिता ४८ व्यक्तीसाठी बसण्याची व्यवस्था असलेले ॲम्फिथिएटर तसेच पर्यटकांना मत्स्यालयात वातानुकूलित वातावरण उपलब्ध करण्यात आले आहे.

सद्यस्थितीत दि. २०/०३/२०१९ रोजी पासून कोविड-१९ च्या पार्श्वभूमीवर मत्स्यालय प्रेक्षकांकरिता बंद करण्यात आले आहे.

(७) विशेष घटक योजना :-

अनुसूचित जाती/नवबौद्ध, या परंपरेने मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित नसलेल्या दुर्बल घटकातील लाभार्थींना प्रशिक्षण व अन्य सुविधा पुरविण्याच्या दृष्टीने विशेष घटक योजना महाराष्ट्र राज्यात १९७९-८० पासून राबविण्यात येत आहे. या कार्यक्रमांतर्गत अनुसूचित जाती/नवबौद्ध यांना नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट, कपाशी सूत, नौका इत्यादी मत्स्योपयोगी साधनावर मासेमारी

अधिक किफायतशीर करण्यासाठी अर्थसहाय्य दिले जाते.

(८) स्वेच्छा अनुदान :-

या योजनेखाली मत्स्यव्यवसाय विभागातील इमारतीबाबतची अत्यावश्यक गौण बांधकामे केली जातात. सदर योजना सन १९७७-७८ पासून कार्यान्वित आहे.

(९) मच्छिमार साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य :-

(अ) अनुदान :-मत्स्यव्यवसायासाठी लागणारी जाळी तयार करण्यासाठी बरेच मच्छिमार नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट व शेवसुत वापरतात. तसेच यांत्रिक मासेमार नौकांसाठी त्यांना डिझेल तेलाची फार आवश्यकता असते. तथापि या साधनांच्या किमतीत बरीच वाढ होत असल्यामुळे मासेमारीसाठी ती आवश्यक असूनही त्यांचा वापर करणे मच्छिमारांना अशक्य होते. वास्तव सवलतीच्या दरात मच्छिमारांना ही साधने उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने या विभागाकडून वरील योजना राबविली जात आहे. नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट धागा व सुतांची जाळी शिखर संघ किंवा जिल्हा संघामार्फत पुरविले जाते. १९८२-८३ पासून रापनकारांना नॉयलॉन सूत वगैरेवर तसेच अल्प उत्पन्न मच्छिमारांना बिगर यांत्रिकी नौकांसाठी नौकेच्या किमतीच्या ५० टक्के किंवा जास्तीत जास्त रु. १,००,००० अर्थसहाय्य देण्यात येते.

तक्ता एक--TABLE I

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

इतर कार्यक्रम Other Programme

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३ Actuals Expenditure 2022-2023		अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024		सुधारलेले अंदाज २०२३-२०२४ Revised Estimate 2023-2024		अर्थसंकल्प २०२४-२०२४ Budget Estimates 2024-2025		Financial Requirement			
	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total	अनिवार्य कार्यक्रमांतर्गत Commi- tted	एकूण Total				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(ए)-- कार्यनिहाय वर्गीकरण-												
१ तारापोरेवाला मत्स्यालय (२४०५०३९८)	३१२१३	..	३१२१३	१७२७९	..	१७२७९	११३४८	..	११३४८	५०७९	..	५०७९
२ महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळास अर्थसहाय्य (४४०५०१०३)
३ फिशकोप मार्फत अपघाती गट विमा योजना (कार्यक्रम) (२४०५४८८५)
४ राष्ट्रीय कल्याण निधी अंतर्गत.. मच्छीमारांसाठी घरकुल योजना (कार्यक्रम) (२४०५१०४४) (२४०५१०५३)
५ मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास
६ मासेमारी साधनांचा पुरवठा
७ स्वेच्छा अनुदान (२४०५०४९६)	३५००	३५००	३५००	३५००	१२६९२	१२६९२	८८८४	८८८४	८८८४	१२६९२	१२६९२	१२६९२
८ नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छीमारांच्या वारसांना अनुदान/ सानुग्रह अनुदान (२४०५१२८७)	१०८७६६	१०८७६६	१०८७६६	२४७५	..	२४७५	५१००	..	५१००	२७००	..	२७००
९ विशेष घटक योजना
१० मासेमारी परवाना व नौका नोंदणीकृत पध्दत
११ मच्छीमारांसाठी मासेमारी करताना सुरक्षिततेची साधने पुरविणे (२४०५५२११) (२४०५५३०८)

तक्ता एक--TABLE I

इतर कार्यक्रम--समाप्त Other Programme--End

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
१२	(०४) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(१०) मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छीमारांना उदरनिर्वाहाकरिता अर्थसहाय्य (केंद्र हिस्सा ५०%) (२४०५७८१२) (०४)(११) मासेमारी बंदी ३१-सहा-अनुदाने (वेतनेतर) व ३३-अर्थसहाय्य
	कालावधी दरम्यान मच्छीमारांना उदरनिर्वाहाकरिता अर्थसहाय्य (राज्य हिस्सा ५०%) (२४०५७८११) व ३१-सहा-अनुदाने (वेतनेतर) व ३३-अर्थसहाय्य	3000	3000	..	3000	3000	3000	3000	3000	..	3000	3000
	33. Subsidies Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Centrally Sponsored Scheme) (04)(10) Livelihood and Nutritional Support for Fishers for conservation of fisheries resources (Central Share 50%) 31-Grant-in aid (Non Salary)											
	बरीज--अ--स्थूल वजा--वसुली	139979	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	18692	26471
	बरीज--अ--निव्वळ	139979	143479	19754	15692	35446	16448	11884	23332	7779	18692	26471
	बी-वित्तव्यवस्थेची साधने--											
	मागणी प्रधान शीप क्रमांक डी-६ २४०५-मत्स्यव्यवसाय डी-९ ४४०५-मत्स्यव्यवसाय खर्च
	डी-९ ६४०५-मत्स्यव्यवसाय कर्जे
	बरीज--ब--स्थूल वजा--वसुली	139979	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	18692	26471
	बरीज--ब--निव्वळ	139979	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	18692	26471
	(B) Source of finance											
	Major Head Demand No. D-6 2405-Fisheries D-9 4405-Capital on Fisheries D-9 6405-Loans for Fisheries											
	Total--A--Gross	139979	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	18692	26471
	Deduct--Recoveries
	Total--A--Net	139979	143479	19754	15692	35446	16448	11884	23332	7779	18692	26471
	Total--B--Gross	139979	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	18692	26471
	Deduct--Recoveries
	Total--B--Net	139979	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	18692	26471

तक्ता दोन--TABLE II

तारापोरवाला मत्स्यालयास भेट दिलेल्या प्रेक्षकांची संख्या व जमा झालेले शुल्क याचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र
(रुपये लाखात) (Rs. in lakhs)

अ. क्र.	वर्ष	प्रेक्षकांची संख्या (लाखात)	जमा झालेले शुल्क	अभिप्राय
1	2	3	4	
२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) 2022-2023 (Actual)	तारापोरवाला मत्स्यालयाचे मार्च, २०२० पर्यंत तिकीट विक्री महसुलाची रक्कम आहे. (सध्या बंद आहे.)
२०२३-२०२४ (अंदाजित) 2023-2024 (Estimated)	मत्स्यालय बंद आहे.
२०२४-२०२५ (अपेक्षित) Budget Estimates 2024-2025	5.00	2.25		अंदाजित रक्कम

(५) मत्स्यव्यवसाय विभागातील सर्व कर्मचारी वर्गाची कार्यक्रमवार माहिती दर्शविणारा तक्ता / Statement showing Programmewise staff in the Fisheries Department

शा.नि.क्र.मत्स्य/आ-२००६/प्र.क्र. ८३/पदुम-१२ दि. ३० मार्च, २००७ व दि. ३० मे, २००८

क्र. Sr. No.	पदनाम	सुधारित वेतन मॅट्रिक्स मधील वेतनस्तर Pay level in Revised Pay Matrix	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये Head Office and Regional Offices	जिल्हा कार्यालये District Offices	एकूण पदसंख्या Total Posts	Designation
1	2	3	4	5	6	
गट अ						
१	आयुक्त (भाप्रसे)	S-30 : 144200 - 218200	1	..	1	Commissioner (IAS)
२	सहाय्यक आयुक्त मत्स्य (भूजल, सागरी, निपास)	S-25 : 78800 - 209200	3	..	3	Joint Commissioner of Fisheries (Inland/Marine/BWS)
३	उपआयुक्त मत्स्य (प्रशा)	S-23 : 67700 - 208700	1	..	1	Deputy Commissioner of Fisheries (Administration)
४	उपआयुक्त मत्स्य (अर्थ व नियोजन)	S-23 : 67700 - 208700	1	..	1	Deputy Commissioner of Fisheries (Budget and Planning)
५	प्रादेशिक उपआयुक्त (मत्स्य)	S-23 : 67700 - 208700	7	..	7	Regional Deputy Commissioner (Fisheries)
६	कार्यकारी अभियंता	S-23 : 67700 - 208700	1	..	1	Executive Engineer
७	सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय (प्रशासन)	S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Assistant Commissioner Fisheries (Administration)
८	सहाय्यक आयुक्त मत्स्य (कर्ज व वसुली)	S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Assistant Commissioner Fisheries (Loan and Recovery)
९	प्रकल्प व्यवस्थापक	S-20 : 56100 - 177500	..	1	1	Project Manager
१०	सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय (तांत्रिक)	S-20 : 56100 - 177500	4	35	39	Assistant Commissioner Fisheries (Technical)
११	उपआयुक्त सांख्यिकी मत्स्यव्यवसाय	S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Deputy Commissioner Fisheries (Statistics)
१२	उपनिबंधक सह. संस्था (मत्स्य)	S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Deputy Registrar Co-op. Societies (Fisheries)
१३	सहाय्यक संचालक (वित्त)	S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Assistant Director (Finance)
एकूण गट-अ			23	36	59	Total—A

1	2	3	4	5	6	
गट ब		Pay Matrix			Grade-B	
१	मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	7	41	48	Fisheries Development Officer
२	मत्स्य प्रशिक्षण अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	..	6	6	Fisheries Training Officer
३	अभिरक्षक	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Curator
४	प्रशिक्षण व विस्तार अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Training and Extension Officer
५	प्रशासकीय अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	8	..	8	Administrative Officer
६	नियोजन अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Planning Officer
७	अर्थसंकल्प अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Budget Officer
८	वसुली अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	..	6	6	Recovery Officer
९	सांख्यिकी अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Statistical Officer
१०	परिरक्षण अभियंता	.. S-15 : 41800 - 132300	..	1	1	Project Manager
एकूण गट-ब		..	20	54	74	Total—B

1	2	3	4	5	6
		Pay Matrix			Grade-C
१	लघुलेखक (उच्चश्रेणी) मराठी/इंग्रजी	..	2	..	2
२	लघुलेखक (निम्नश्रेणी) मराठी/इंग्रजी	..	4	..	4
३	वरिष्ठ अधीक्षक	..	21	6	27
४	निरीक्षक सांख्यिकी	..	2	1	3
५	सहाय्यक सांख्यिकी	..	3	..	3
६	सहाय्यक सांख्यिकी (भूजल)	..	1	..	1
७	यांत्रिकी निर्देशक	6	6
८	मत्स्यक्षेत्र निरीक्षक	15	15
९	लेखापाल	1	1
१०	सहकार अधिकारी	..	2	..	2
११	सहा. मत्स्य. विकास अधिकारी	..	38	132	170
१२	कनिष्ठ चित्रकार	..	1	..	1
१३	आरेखक	..	1	..	1
१४	कनिष्ठ अभियंता	..	2	..	2
१५	सांख्यिकी सहाय्यक (भूजल)	..	2	..	2
१६	सांख्यिकी सहाय्यक	..	5	..	5
१७	वरिष्ठ लिपीक	..	48	54	102
१८	सांख्यिकी अन्वेषक	..	7	11	18
१९	यांत्रिकी (मत्स्यालय)	..	1	..	1
२०	ग्रंथपाल	..	1	..	1
२१	दूरध्वनी चालक	..	1	..	1
२२	कनिष्ठ लिपीक	..	1	..	1
२३	रोखपाल	..	66	84	150
२४	वसुली सहाय्यक	..	1	1	2
२५	मत्स्यक्षेत्र प्रणालक	3	3
२६	वाहन चालक	..	3	14	17
२७	क्षेत्र समहारक	..	10	37	47
		..	2	..	2
	एकूण गट-क	..	224	365	589
					Total—C

1	2	3	4	5	6
	गट-ड	Pay Matrix			Grade-D
१	मत्स्यक्षेत्रिक	.. S-3 : 16600 - 52400	..	175	175 Matsyakshetrik
२	मत्स्यालयपाल	.. S-3 : 16600 - 52400	9	..	9 Aquarium Keeper
३	नाईक	.. S-3 : 16600 - 52400	2	..	2 Naik
४	दफ्तरी	.. S-3 : 16600 - 52400	1	..	1 Daftari
५	रोनियो चालक	.. S-3 : 16600 - 52400	2	..	2 Ronco Operator
६	शिपाई	.. S-1 : 15000 - 47600	31	94	125 Peon
७	पहारेकरी	.. S-1 : 15000 - 47600	2	..	2 Watchman
८	हमाल	.. S-1 : 15000 - 47600	2	..	2 Hamal
९	स्वच्छक	.. S-1 : 15000 - 47600	1	..	1 Cleaner
१०	सुरक्षा रक्षक	.. S-1 : 15000 - 47600	..	8	8 Security Guard
११	खानसामा	.. S-1 : 15000 - 47600	..	1	1 Cook
	एकूण गट-ड		50	278	Total—D 328
	एकूण गट- अ+ब+क+ड		317	733	Total—A+B+C+D 1050

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
 AGRICULTURE, ANIMAL HUSBANDRY, DAIRY DEVELOPMENT AND FISHERIES DEPARTMENT

(मत्स्यव्यवसाय)
 (FISHERIES)

(७) प्रपत्र एक
 APPENDIX I

मच्छिमारांना प्रोत्साहन देणाऱ्या मत्स्यव्यवसाय विभागाचे कार्यक्रम
Programmes of Fisheries Department under which incentives are given to Fishermen etc.

अ. क्र. Sr.No.	कार्यक्रम Programme	सहाय्याचा प्रकार Type of Assistance	सहाय्याची पध्दती Mode of Assistance
1	2	3	4
१.	भूजल मत्स्यव्यवसाय	अनुदान/कर्ज	अनुदान
1.	Inland Fisheries	Subsidy/Loan ...	टक्के
अ.	मत्स्योद्योग साधनांवर अनुदान-- (भूजल : जिल्हे) Grant of Subsidy on Fishery Requisites (Inland District)—		Subsidy %
		(१) नायलॉन सूत	५०
		(i) Nylon Twine	50
		(२) मोनोफिलामेंट	५०
		(ii) Monofilament	50
		(३) कॉटन ट्वाईन	२५
		(iii) Cotton Twine (प्रत्येक मच्छिमाराला प्रतिवर्षी ५ किलोपर्यंत मर्यादित) (Admissible on 5 kg. twine per year to each fisherman)	25
		(४) नायलॉन किंवा मोनोफिलामेन्टची तयार जाळी (प्रत्येक मच्छिमाराला प्रतिवर्षी ५ कि. सूत जाळ्यांच्या किंमतीच्या ५०% पर्यंत मर्यादित)	५०
		(iv) Readymade nets of Nylon or/and Monofilament twine (50% cost of the net limited to 50% cost of 5 kg. twine per annum per fisherman)	50
		(५) नौका बांधणी (कमाल मर्यादा ५०% किंवा रु. ३,००० यापैकी जी रक्कम कमी असेल ती)	५०
		(v) Construction of boats (50% or Rs. 3,000 whichever is less)	50

विवरणपत्र "अ"

केंद्र पुरस्कृत मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा या योजनेच्या सुधारित अर्थसहाय्याच्या आकृतीबंधास मंजुरी देणारे विवरणपत्र
सुधारित बाबी ठळक शब्दात दर्शविण्यात आल्या आहेत

अ.क्र.	योजनेतील बाब निहाय केंद्र व राज्य यांचा अनुक्रमे ७५:२५ हिश्यांचा तपशील (अनुक्रमांक १२ वगळून)	दर
1	2	4
१.	भूजल मत्स्यव्यवसाय	
१.	मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा	सहाय्यक अनुदान
1) Fish Farmers Development Agency, Grant-in-aid		केंद्र पुरस्कृत योजने अंतर्गत मत्स्यसंवर्धकांना नवीन तळी आणि तलाव बांधकाम तलावाचे पुनः प्रापण/नूतनीकरण प्रथम वर्षासाठी निविष्ठा, गोड्या पाण्यातील बीज उबवणी केंद्र, मत्स्यखाद्य विभाग, मोटे गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उबवणी केंद्र स्थापन करणे प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेला माती व पाणी परिक्षणासाठी संच उपलब्ध करणे, शोभिवंत माश्यासाठी, उबवणी केंद्रासह एकात्मिक विभागाची उभारणी शोभिवंत माश्यासाठी प्रजनकसाठी शोभिवंत माशांच्या बिजांचे प्रमाणिकरण मत्स्य/कोळंबी बीजाची वाहतूक वाहन खरेदी कार्यक्रमासाठी केंद्र व राज्य शासनाकडून ७५:२५ प्रमाणात अनुदान ठेवण्यात येत होते. सदरची योजना केंद्र शासनाने बंद केली असून उपरोक्त कार्यक्रम निलक्रांती अंतर्गत सर्व राबविण्यासाठी केंद्र शासनाने ६०:४० प्रमाणे अनुदान देण्याची योजना राबविण्यात येत आहे.
		Under this scheme subsidy as indicated below is granted to the fish farmers. प्रस्तुत योजनेखाली मत्स्यसंवर्धकांना खालीलप्रमाणे अर्थसहाय्य देण्यात येते.
	१) लाभार्थीच्या जमिनीवर नवीन तळे आणि तलाव बांधकाम, सुव्यवस्थित पाणी घेण्याची सुविधा, पाणी सोडण्याची सुविधा आणि उथळ नलिका विहिरीसह (Shallow tubewell)	१) सपाट भागात प्रति हेक्टर खर्च रु. ३.०० लाख. अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.६० लाख प्रतिहेक्टर सर्वसाधारणासाठी व एकूण खर्चाच्या २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.७५ लाख प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्यांसाठी.
	२) तळ्याचे/तलावाचे पुनःप्रापण (Reclamation)/ नूतनीकरण	२) डोंगराळ जिल्ह्यात प्रति हेक्टर खर्च रु. ४.०० लाख. अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.८० लाख प्रतिहेक्टर सर्वसाधारणासाठी व एकूण खर्चाच्या २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. १.०० लाख प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्यांसाठी. आवश्यक खर्च रु. ०.७५ लाख प्रति हेक्टर. अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. १५,०००/- प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती शेतकरी वगळून सर्व शेतकऱ्यांसाठी व २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. १८,०००/- प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्यांसाठी.
	३) प्रथम वर्षासाठी निविष्ठा (Input) (मत्स्यबीज, मत्स्यखाद्य, रासायनिक खते, सेंद्रीय खते आणि मत्स्यरोग टाळण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाय (ई. यू. एस.)	अ) फिनफिश संवर्धनासाठी आवश्यक खर्च रु. ०.५० लाख प्रति हेक्टर. अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.१० लाख प्रतिहेक्टर सर्वसाधारणासाठी व २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.१२५ लाख प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती अनुसूचित जमातीसाठी.
	४) गोड्या पाण्यातील मत्स्यबीज उबवणी केंद्र	ब) गोड्या पाण्यातील कोळंबी शेती. आवश्यक खर्च रु. १.८० लाख प्रति हेक्टर अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.३६ लाख प्रतिहेक्टर सर्वसाधारणासाठी व २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.४५ लाख प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमातीसाठी. सपाट भागात रु. १२ लाख खर्च प्रति १० मिलियन फ्रायच्या क्षमतेच्या मत्स्यबीज उबवणी केंद्रासाठी आणि डोंगराळ भागात रु. १६ लाख खर्च प्रति १० मिलियन फ्रायच्या क्षमतेच्या मत्स्यबीज उबवणी केंद्रासाठी. अनुदान - खर्चाच्या १०% परंतु जास्तीत जास्त रु. १.२० लाख सपाट भागात आणि रु. १.६० लाख डोंगराळ भागात फक्त उद्योजकांसाठी (Entrepreneurs)
	५) मत्स्य खाद्य विभाग (Unit)	लहान युनिट - युनिट खर्च रु. ७.५० लाख (क्षमता १.२ किं.दिवस) अनुदान - खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. १.५० लाख प्रति युनिट.
	६) मोटे, गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उबवणी केंद्र स्थापन करण्यासाठी (प्रत्येक राज्यासाठी) आणि लहान उबवणी केंद्र (लाभार्थीसाठी).	१) २५ मिलियन पीएल प्रतिवर्षी क्षमतेच्या प्रत्येक मोठ्या उबवणी केंद्रासाठी (गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उबवणी केंद्र) खर्च रु. ३० लाख. प्रत्येक राज्यांस राज्यस्तरीय उबवणी केंद्र स्थापन करण्यासाठी हे अनुदान केवळ एकदाच अनुज्ञेय राहिल. २) ५-१० मिलियन पीएल प्रतिवर्षी क्षमतेच्या प्रत्येक लहान उबवणी केंद्रासाठी एकूण खर्च रु. १२ लाख. अनुदान - खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. २.४० लाख प्रति उद्योजकास (Entrepreneurs) एकदाच.

विवरणपत्र "अ"-चालू
APPENDIX I--Contd.

1	2	3	4
		७) प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेला माती आणि पाणी परिक्षणासाठी संच उपलब्ध करणे.	माती आणि पाणी परिक्षणासाठीच्या प्रती संचाची किंमत रु. ०.४० लाख प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेला असा संच केवळ एकदाच मंजूर करण्यात येईल व एकदाच अनुज्ञेय राहिल.
		८) शोभिवंत माश्यांसाठी उबवणी केंद्रासह एकात्मिक विभागाची (Unit) उभारणी	५ ते १० मिलियन (फ्राय) क्षमता असलेल्या प्रती उबवणी केंद्राचा एकूण खर्च रु. १५ लाख. अनुदान - खर्चाच्या १०% परंतु जास्तीत जास्त रु. १.५० लाख सर्व मत्स्य संवर्धकासाठी अनुज्ञेय राहिल.
		९) शोभिवंत माश्यांसाठी प्रजनक साठा	रु. २५.०० लाख प्रती युनिट यामध्ये केंद्रापासून वाहतूक व वितरण व्यवस्था यांचा समावेश असून सदर योजना राज्य शासनासाठी उपलब्ध आहे.
		१०) शोभिवंत माशांच्या बीजाचे प्रमाणीकरण	रु. २५.०० लाख प्रती युनिट यामध्ये मासळी साठविण्याची सुविधा आणि रोग निदान प्रयोगशाळेचा समावेश असून सदर योजना राज्य शासनासाठी उपलब्ध आहे.
		११) मत्स्य/कोळंबी बीजाची वाहतूक	हे फक्त डोंगराळ भागाकरिता लागू राहिल. अनुदान - १००० फ्रायच्या वाहतूकीसाठी रु. ३०/- सर्व मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेसाठी अनुज्ञेय. हे वैयक्तिक मत्स्य शेतकऱ्यांना लागू नाही.
		११) वाहन खरेदी	प्रत्येक नवीन मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेसाठी वाहन खरेदीसाठी वाहनाच्या किमतीच्या ५०% खर्च किंवा वाहन पुनर्स्थापना (Replace) (दुसरे वाहन) करण्यासाठी वाहनाच्या किमतीच्या ५०% खर्च अनुज्ञेय राहिल.
		१) नवीन तळ्याचे आणि तलावाचे बांधकाम, तळ्याचे/तलावाचे पुनःप्रापण (reclamation)/नूतनीकरण आणि प्रवन वर्षी निविष्टासाठी वैयक्तिक लाभार्थीला, १ हेक्टरपेक्षा कमी, पासून ५ हेक्टरपर्यंत, वित्तीय संस्थांसह किंवा वित्तीय संस्थांशिवाय सपाट विभागात उपलब्ध आहे आणि १ हेक्टर डोंगराळ जिल्ह्यांत पूर्व नमूद दराच्या प्रमाणात (Pro rate basis) उपलब्ध आहे.	
	१) सागरी मत्स्यव्यवसाय 1) Marine Fisheries	खास विमोचक भाग भांडवल/ भागभांडवलात/कर्ज	१) यांत्रिकीकरण-राष्ट्रीय सहकारी विकास निगमच्या अर्थसहाय्याच्या पद्धतीनुसार मच्छिमार सहकारी संस्थांनी पुरस्कृत केलेल्या मच्छिमारांच्या गटास यांत्रिकी मासेमारी नौका बांधणीसाठी प्रकल्प किमतीच्या ९० टक्के अर्थसहाय्य (३० टक्के खास-विमोचक भाग भांडवल, ५ टक्के भाग भांडवल व ५५ टक्के कर्ज या स्वरूपात) देण्यात येते उर्वरीत १० टक्के रक्कम गट/संस्था यांनी प्रकल्पात गुंतवावयाची असते. ५ टक्के भागभांडवलाची रक्कम कर्जाची व्याजासह परतफेड झाल्यानंतर गटाकडून पुरस्कृत संस्थेद्वारा शासनास परत करणे आवश्यक आहे.
	२) मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण 2) Machanisation of Fishing Crafts	Special Redeemable Share Capital/ Share Capital/Loan	1) Under NCDC Pattern of financial assistance group sponsored by the fisheries Co. op. Societies are granted financial assistance to the form of the Capital Cost 30% S. R. S. C. S.C. & 55% Loan of Remaining 10 percent amount is to be invested by the Society. The amount of 5% Share Capital is to be refunded to the Govt. by the sponsoring Society, after full repayment of loan alongwith interest.

विवरणपत्र "अ"-चालू
APPENDIX I--Contd.

1	2	3	4																																																				
२) बिगर यांत्रिक नौकेवर आंतर/बाह्य इंजिन खरेदीवर अर्थसहाय्य	अनुदान	...	(अ) ७ अश्वशक्तीपर्यंतच्या बाह्य इंजिनाच्या किंमतीच्या ५० टक्के रुपये २०,००० च्या मर्यादेपर्यंत. (A) 50% of the cost of out-board moter up to 7 THPS limited to Rs. 20,000.																																																				
2) Out Board / In Board	Subsidy		(ब) २ सिलेंडर्सपर्यंतच्या अंतर इंजिनाच्या किंमतीच्या ५० टक्के रुपये १२,००० च्या मर्यादेपर्यंत. (B) 50% of the cost of Inboard Engine upto Two cylinders limited to Rs. 12,000.																																																				
३) मच्छिमार डिझेल तेलावर सवलत	अनुदान		मच्छिमारांनी मासेमारीसाठी खरेदी केलेल्या डिझेलवर रु. १.५० प्रति लिटर या प्रमाणात १००% केंद्र निधीमधुन सवलत देण्यात येते.																																																				
3) Fishermen Dev. Rebate on HSD Oil.	Subsidy		Subsidy of Rs. 1.50 per ltr. through 100% central share in provided to the fishermen on purchase at HSD Oil.																																																				
४) डिझेल वरील विक्रीकराची प्रतिपूर्ती	प्रतिपूर्ती		मच्छिमारांनी मासेमारीसाठी खरेदी केलेल्या डिझेलवरील १००% विक्रीकराची प्रतिपूर्ती योजनेत्तर योजनेतून देण्यात येते.																																																				
4) Reimbursement of sales tax on diesel.	Reimbursement		100%. sales tax Reimbursement is provided to fishermen on purchase of HSD Oil for fishing.																																																				
५) मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व पणन	खा. वि. भा. भां./		मच्छिमार सहकारी संस्थांना खालील दर्शविलेल्या आकृतीबंधानुसार रा.																																																				
5) Preservation Transport & Marketing of fish.	भा. भां./अनुदान/कर्ज S. R. S. C./S. C. Subsidy/Loan.		स. वि. वि. च्या अर्थसहाय्याच्या पध्दतीने प्रकल्प किंमतीच्या ९० टक्के अर्थसहाय्य दिले जाते. उर्वरीत १० टक्के रक्कम मच्छिमार सहकारी संस्थेने प्रकल्पात गुंतवावयाची असते.																																																				
Under the financial Pattern of NCDC 90% assistance is provided to the fisheries Co.-op. Societies. Remaining 10% amt. is to be invested in the project by the fisheries Co.-operatives.																																																							
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 60%;"></th> <th style="width: 10%;">खास विमोचक भाग</th> <th style="width: 10%;">अनुदान</th> <th style="width: 10%;">कर्ज</th> </tr> <tr> <td></td> <td>भागभांडवल</td> <td>भांडवल</td> <td>टक्के</td> </tr> <tr> <td></td> <td>टक्के</td> <td>टक्के</td> <td>टक्के</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">S.R.S.C.</td> <td style="text-align: center;">S.C.</td> <td style="text-align: center;">Subsidy Loan</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">%</td> <td style="text-align: center;">%</td> <td style="text-align: center;">% %</td> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(अ) बर्फ कारखाना व शीतगृहबांधणी</td> <td style="text-align: center;">३०</td> <td style="text-align: center;">५</td> <td style="text-align: center;">.. ५५</td> </tr> <tr> <td>(A) Construction of Ice- factory & cold storage</td> <td style="text-align: center;">30</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">.. 55</td> </tr> <tr> <td>(ब) ट्रक/टेम्पो/डिझेल टँकर/रीफ्रिजरेटेड फॅन्स/इन्सुलेटेड व्हॅन्स खरेदी करणे गोदाम/शेडचे बांधकाम करणे</td> <td style="text-align: center;">..</td> <td style="text-align: center;">१५</td> <td style="text-align: center;">२५ ५०</td> </tr> <tr> <td>(B) Purchase of Truck/ Tempo/Diesel Tanker/ Refrigerated Van/Insulated Van construction of Godown/Shed.</td> <td style="text-align: center;">..</td> <td style="text-align: center;">15</td> <td style="text-align: center;">25 50</td> </tr> <tr> <td colspan="4">५ टक्के भाग भांडवलाची रक्कम संस्थेने १० वर्षात शासनास परत करावयाची आहे.</td> </tr> <tr> <td colspan="4">5% Share Capital is to be refunded by the society to the Govt. within 10 years.</td> </tr> <tr> <td>(क) मच्छिमार सहकारी संस्थांना मार्केटिंगसाठी मत्स्यबीजाचा पुरवठा करणे इ. साठी भाग भांडवल</td> <td style="text-align: center;">..</td> <td style="text-align: center;">१००</td> <td style="text-align: center;">.. ..</td> </tr> <tr> <td>(C) Share Capital for Marke- ting of fish & supply of fish Seed etc.</td> <td style="text-align: center;">..</td> <td style="text-align: center;">100</td> <td style="text-align: center;">.. ..</td> </tr> </tbody> </table>					खास विमोचक भाग	अनुदान	कर्ज		भागभांडवल	भांडवल	टक्के		टक्के	टक्के	टक्के		S.R.S.C.	S.C.	Subsidy Loan		%	%	% %	(अ) बर्फ कारखाना व शीतगृहबांधणी	३०	५	.. ५५	(A) Construction of Ice- factory & cold storage	30	5	.. 55	(ब) ट्रक/टेम्पो/डिझेल टँकर/रीफ्रिजरेटेड फॅन्स/इन्सुलेटेड व्हॅन्स खरेदी करणे गोदाम/शेडचे बांधकाम करणे	..	१५	२५ ५०	(B) Purchase of Truck/ Tempo/Diesel Tanker/ Refrigerated Van/Insulated Van construction of Godown/Shed.	..	15	25 50	५ टक्के भाग भांडवलाची रक्कम संस्थेने १० वर्षात शासनास परत करावयाची आहे.				5% Share Capital is to be refunded by the society to the Govt. within 10 years.				(क) मच्छिमार सहकारी संस्थांना मार्केटिंगसाठी मत्स्यबीजाचा पुरवठा करणे इ. साठी भाग भांडवल	..	१००	(C) Share Capital for Marke- ting of fish & supply of fish Seed etc.	..	100
	खास विमोचक भाग	अनुदान	कर्ज																																																				
	भागभांडवल	भांडवल	टक्के																																																				
	टक्के	टक्के	टक्के																																																				
	S.R.S.C.	S.C.	Subsidy Loan																																																				
	%	%	% %																																																				
(अ) बर्फ कारखाना व शीतगृहबांधणी	३०	५	.. ५५																																																				
(A) Construction of Ice- factory & cold storage	30	5	.. 55																																																				
(ब) ट्रक/टेम्पो/डिझेल टँकर/रीफ्रिजरेटेड फॅन्स/इन्सुलेटेड व्हॅन्स खरेदी करणे गोदाम/शेडचे बांधकाम करणे	..	१५	२५ ५०																																																				
(B) Purchase of Truck/ Tempo/Diesel Tanker/ Refrigerated Van/Insulated Van construction of Godown/Shed.	..	15	25 50																																																				
५ टक्के भाग भांडवलाची रक्कम संस्थेने १० वर्षात शासनास परत करावयाची आहे.																																																							
5% Share Capital is to be refunded by the society to the Govt. within 10 years.																																																							
(क) मच्छिमार सहकारी संस्थांना मार्केटिंगसाठी मत्स्यबीजाचा पुरवठा करणे इ. साठी भाग भांडवल	..	१००																																																				
(C) Share Capital for Marke- ting of fish & supply of fish Seed etc.	..	100																																																				

विवरणपत्र "अ"-चालू
APPENDIX I--Contd.

1	2	3	4
३. निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय			
3. Brakish water Fisheries			
अ) निमखारेपाणी मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा	अनुदान. Subsidy.		या योजनेखालील यंत्रणेला भांडवली खर्च व प्रथम पीक घेण्यासाठी प्रती हेक्टरी तलाव बांधकामासाठी येणाऱ्या खर्चासाठी २० टक्के जास्तीत जास्त रु. ४०,००० पर्यंत अनुदान दिले जाते. उरलेली ८० टक्के रक्कम लाधार्यांनी बँकेकडून कर्जरुपाने उभारावयाची आहे.
अ) Brakish water Fish farmers Development Agency.			Under the Scheme 20% subsidy on the Capital expenditure along with the input cost for the first crop limited to Rs. 40,000 is admissible & remaining 80% balance amount to be raised by the benefishery as loan from the Bank.
४. प्रसार व प्रशिक्षण			
4. Extension and Training	सहाय्यक अनुदान. Grant-in-aid		ठाणे, रायगड, सिंधुदुर्ग व रत्नागिरी या जिल्ह्यांतील मत्स्यव्यवसाय विषय शिकविणाऱ्या खाजगी माध्यमिक शाळांना अवजारे, पुस्तके व शास्त्रीय उपकरणे इत्यादी खरेदीसाठी दर शाळेस रु. १२,००० चे सहाय्यक अनुदान दिले जाते.
			To introduce the subject 'Fisheries' in Private High Schools the grant-in-aid to the extent of Rs. 12,000 per school is given to one Private High School each in Thane, Raigad, Sindhudurg and Ratnagiri districts for purchase of scientific equipments, Books, furniture and workshop articles etc.
५. संशोधन			
5. Research	सहाय्यक अनुदान. Grant-in-aid		कोकण व पंजाबराव कृषी विद्यापीठांना संशोधन कार्यक्रम कार्यान्वित करण्याकरिता त्यांच्या अर्थसंकल्पीय अंदाजानुसार (वजा जमा रकमा) सहाय्यक अनुदान दिले जाते. वार्षिक तरतुदीच्या व त्रैमासिक मागणीच्या आधारावर प्रमाणशीर सहाय्य देण्यात येते.
			Kokan and Panjabrao Krishi Vidyapeeth is given Grant-in-aid as per its Budget Estimates (Less Receipts) to implement Research programme. The assistance is given on the basis of Three months requirment proportionate to the annual provision.
६. इतर कार्यक्रम			
6. Other Program	सहाय्यक अनुदान. Grant-in-aid		
१) मत्स्योद्योगासाठी आवश्यक असलेल्या साधनांवर अनुदान (सागरी जिल्हे)	अनुदान Subsidy		१) नायलॉन--१५ टक्के (1) Nylon--15 per cent.
1) Grant of subsidy on Fishery Requisites (Marine Dists.)			२) मोनोफिलामेंट--१५ टक्के (2) Monofilament--15 per cent.
			(३ टनाच्या वरील प्रत्येक नौकेस प्रत्येक वर्षी १०० कि. ग्रॅम) (100 Kgs. per boat above 3 Tonnes per year)
			(३ टनाच्या खालील प्रत्येक नौकेस प्रत्येक वर्षी ५० कि. ग्रॅम) (50 Kgs. per boat below. 3 Tonnes per year)
			३) नायलॉन किंवा मोनोफिलामेंटची तयार जाळी १५ टक्के (३ टनाच्या वरील प्रत्येक नौकेसाठी १०० कि. ग्रॅम व ३ टनाखालील प्रत्येक नौकेसाठी ५० कि. ग्रॅम सुताच्या किमतीच्या १५ टक्केपर्यंत मर्यादीत)
			(3) Readymade nets of Nylon or/and Monofilament twine 15% (50% cost of the nets subject to 15%cost of the 100Kg. twine for the vessel above 3 tonns and 15% cost of the 50Kg. twine for the vessel below 3 Tonnes per year per boat)
			४) शेवसूत--रुपये २ प्रती किलोस (रत्नागिरी व रायगड जिल्ह्यात एका नौकेस एका वर्षास जास्तीत जास्त परिमाण २५० कि. ग्रॅम.)
			(4) Cotton Twine-Rs.2 per Kg. (Maximum quantity 250 Kgs. per boat per year in Ratnagiri and Raigad Dists.)

विवरणपत्र "अ"-समाप्त
APPENDIX I--End.

1	2	3	4
			<p>५) हेम्प ट्वाईन--३३ १/३ टक्के प्रत्येक किलोग्रॅमला रुपये २.५० प्रमाणे मर्यादीत (रत्नागिरी व रायगड जिल्ह्यात प्रत्येक नौकेस तर वर्षास जास्तीत जास्त परिमाण २०० किलोग्रॅम ३ टनावरील प्रत्येक नौकेस ठाणे व मुंबई जिल्ह्यांमध्ये परिमाण २०० कि. ग्रॅम.)</p> <p>(5) Hemp Twine--33 1/3 per cent limited to Rs.2.50 per Kg. (Maximum quantity 200 Kgs. per boat per year in Ratnagiri and Raigad districts 200 Kgs. per boat above 3 tonnes per year in Thane & Bombay Districts.)</p>
			<p>मासळीची निर्यात-- Export of Fish--</p> <p>मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांना निर्यात केलेल्या दर किलोग्रॅम मासळीला, वाहतूक खर्चाच्या १/३ दराप्रमाणे किंवा दर एक किलोग्रॅम मासळीला रुपये ०.३० प्रमाणे यात जे काही कमी असेल त्याप्रमाणे अर्थसहाय्य दिले जाते.</p> <p>Subsidy is granted to Fisheries Co-operative Societies at a rate of 1/3 freight charges per Kg. of fish or 30 paise per Kg. of fish exported whichever is less.</p>
२) लहान मच्छिमारांसाठी मासेमारीच्या साधनांवर अर्थसहाय्य			
2) <i>Financial Assistance to small fishermen on Fishery Requisites</i>			
अ) रापणकारांना रापणीच्या सुतावर अनुदान A) Subsidy on twine to Rapankar		अनुदान Subsidy	<p>१ नॉयलॉन सूत-- सुताच्या किंमतीच्या १५ टक्के</p> <p>1 Nylone twine 15%</p> <p>२ फिलामेंट किंवा मोनोफिलामेंट सिंथेटिक १५ टक्के 2 Filament of monofilament synthetic 15%</p> <p>३ शेवसूत--सुताच्या किंमतीच्या २५ टक्के. 3 Cotton twine Cost of twine 25%</p> <p>हे अनुदान रापण संघाच्या प्रत्येक सभासदाला प्रतीवर्षी ३० किलोग्रॅमला मर्यादित राहिल.</p> <p>Financial assistance is admissible on 30 Kg. twine per year to each member of Rapan Sangh.</p>
ब) बिगर यांत्रिकी नौकांसाठी लहान मासेमारांना अर्थसहाय्य B) Financial assistance to small fishermen to construct non-mechanised boats.		अनुदान Subsidy	<p>१) १० टनांपर्यंत बिगर यांत्रिक नौका बांधण्यासाठी किंवा तशी तयार नौका खरेदी करण्यासाठी रापणकारांना किंवा लहान मच्छिमारांना नौकेच्या किंमतीच्या ५० टक्के अथवा रु. १,००,००० यांपैकी जे कमी असेल तेवढे अनुदान शासनामार्फत देण्यात येते परंतु या अनुदानाचा लाभ घेणारा रापणकार हा सहकारी संस्थेचा सभासद व दारिद्र्यरेषेखालील असला पाहिजे.</p> <p>1) 50% Financial assistance limited to Rs.1,00,000 is given to the Rapankars small fishermen to construct non-mechanised boat or purchase of readymade boats upto 10 tons. The fishermen availing of this facility should be the member of Co-op. Society and below poverty line.</p> <p>२) बँकेच्या व्याजाचा दर व शासकीय व्याज दर यांतील फरकाइतके अनुदान. 2) Interest Subsidy to the extent of the difference between the Bank's rate and Government rate.</p>

(८) प्रपत्र-दोन APPENDIX-II

शिल्लक कर्ज / Loan Amount in Balance (रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	वर्षाच्या सुरुवातीस कर्जाची शिल्लक रक्कम		वर्षभरात दिलेले कर्ज		वर्षभरात वसूल झालेली रक्कम		वर्षाअखेरीस कर्जाची शिल्लक रक्कम		Sr. No.	Name of the Scheme			
		Loan amount in balance at the beginning of the year	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२३-२४			२०२४-२५		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	
१)	मच्छिमर नौकांचे यांत्रिकीकरण	१५८०८.८०	१५०५५.०२	१४७९७.०२	१९५.००	५००.००	५००.००	८५२.०७	४६६.५०	४९०.००	१५१५१.७३	१५१०८.५२	१४८०७.०२	१) Mechanisation
२)	मासळीचे सुरक्षण, परिवहन व पणन	२६४८.२८	२३९८.९४	२३३७.७४	०	१०.००	१०.००	२७.२१	२२.१९	३२.००	२६२१.०७	२३८६.७५	२) Preservation, Transportation and Marketing	
३)	वाढवी व दुष्काळी कर्जे	०.७१	०.७१	०.७१	०	०	०	०	०	०	०.७१	०.७१	३) Cyclone scarcity lone	
४)	मच्छिमर साधनांचा पुरवठा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४) Supply of Fishery Requisites	
५)	इतर बाबीसाठी कर्जे	१.४५	१.४५	१.४५	०	०	०	०	०	०	१.४५	१.४५	५) Loans for other Aspects.	
६)	मत्स्यशेतीसाठी जादा प्रोत्साहन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६) Additional incentive for Fish Farming	
७)	सकस आहार योजना	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	७) Applied Nutrition Progm.	
८)	मोबदला योजना	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८) Remunerative Schemes	
९)	सहकारी मत्स्यव्यवसाय प्रकल्प	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	९) Co-operative Fisheries Project	
१०)	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाला कर्जे	५४.००	५४.००	५४.००	०	०	०	०	०	०	५४.००	५४.००	१०) Loans to Maharashtra Fisheries Development Corporation	
११)	हाफकौन महामंडळाला कर्जे	२.००	२.००	२.००	०	०	०	०	०	०	२.००	२.००	११) Loans to Haffkin	
१२)	भंडारा व चंद्रपूर जिल्ह्यात मत्स्यव्यवसाय विकास यंत्रणा स्थापन करणेसाठी कर्जे	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१२) Loans for F. F. D. A. in Bhandara and Chandrapur District	
१३)	महाराष्ट्र राज्य मच्छिमर सहकारी संघास कर्जे	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१३) Loans to Maharashtra Rajya Machhimar Sahakari Sangh	
१४)	विदर्भ विभाग मच्छिमर सहकारी संघास कर्जे	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१४) Loans to Vidharbha Vihag Machhimar Sahakari Sangh	
१५)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प अकोला व भंडारा	५५.३८	५५.३८	५५.१८	०	०	०	०	०.२०	०.५०	५५.३८	५५.१८	१५) Integrated F. Y. D. P. in Akola & Bhandara	
१६)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प चंद्रपूर व गडचिरोली	३६.०५	३६.०५	३६.०५	०	०	०	५.५४	१.००	१.००	३०.५१	२९.५१	१६) Integrated F. Y. D. P. in Chandrapur & Gadchiroli	
१७)	रा.स.वि.नि. अंतर्गत गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसायासाठी भाग भांडवल	२०१०.९३	१८९८.४१	१८१८.०४	०	०	०	४५.११	८७.६०	१०३.५२	१९६५.८२	१८१०.८१	१७) Share Capital for Inland Fisheries	
		एकूण ..	२०६१७.६०	१९४९६.४२	१९५.००	५१०.००	५१०.००	९२९.९३	५५७.४९	६२७.०२	१९८८२.६७	१९४४८.९३	१८९७८.६३	Total

(९) प्रपत्र-तीन APPENDIX-III

शुद्धि कर्ज / Loan Amount in Arrears (रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	वर्षाच्या सुरुवातीस थकीत कर्ज				वर्षभरात वसूल झालेले कर्ज				वर्षाभरात वसूल झालेले कर्ज				वर्षाखेरीस थकीत कर्जाची रक्कम	Sr. No.	Name of the Scheme
		२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४			
१)	मच्छिमर नौकांचे यांत्रिकीकरण	८६१३.३३	१९१३०.८३	९८५३.९८	१२१६५.३७	१२९०३.५४	१३८८८.३२	६११.७०	४४६.५०	४९०.००	२०१६७.००	२१५८७.८७	२३२५२.३०	१) Mechanisation		
२)	मासळीचे सुरक्षण, परिवहन व पण	१२६८.२०	१४५२.९४	१५२६.७४	२५५.९६	१२६.२१	१२६.२१	५१.५४	३२.१९	४२.००	१४७२.६२	१५४६.९६	१६१०.९५	२) Preservation, Transportation and Marketing		
३)	वादळी व दुष्काळी कर्ज	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	३) Cyclone scarcity lone		
४)	मच्छिमर साधनांचा पुरवठा	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	४) Supply of Fishery Requisites		
५)	इतर बाबीसाठी कर्ज	१.४१	१.४१	१.४१	१.४१	१.४१	१.४१	१.४१	१.४१	१.४१	१.४१	१.४१	१.४१	५) Loans for other Aspects. Fish Farming		
६)	मत्स्यशेतीसाठी जादा प्रोत्साहन	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	६) Additional incentive for Fish Farming		
७)	सकस आहार योजना	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	७) Applied Nutrition Progm.		
८)	मोबदला योजना	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	८) Remunerative Schemes		
९)	सहकारी मत्स्यव्यवसाय प्रकल्प	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	९) Co-operative Fisheries Project		
१०)	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाला कर्ज	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	१०) Loans to Maharashtra Fisheries Development Corporation		
११)	हाफकीन महामंडळाला कर्ज	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	११) Loans to Haffkin		
१२)	भंडारा व चंद्रपूर जिल्हात मत्स्यव्यवसाय विकास यंत्रणा स्थापन करणेसाठी कर्ज	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	१२) Loans for F. F. D. A. in Bhandara and Chandrapur District		
१३)	महाराष्ट्र राज्य मच्छिमर सहकारी संघास कर्ज	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	१३) Loans to Maharashtra Rajya Makhimmar Sahakari Sangh		
१४)	विदर्भ विभाग मच्छिमर सहकारी संघास कर्ज	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	१४) Loans to Vidharbha Vibhag Makhimmar Sahakari Sangh		
१५)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प अकोला व भंडारा	६८.१७	७७.५५	७७.३५	११.८८	२.५०	२.५०	२.५०	२.७०	३.००	७७.५५	७७.३५	७६.८५	१५) Integrated F. Y. D. P. in Akola & Bhandara		
१६)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प चंद्रपूर व गडचिरोली	३१.९०	२६.३६	२५.३६	०.२५	०.२५	०.२५	५.५४	१.००	१.००	२६.३६	२५.३६	२४.३६	१६) Integrated F. Y. D. P. in Chandrapur & Gadchiroli		
१७)	रा.सा.वि.नि. अंतर्गत गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसायासाठी भाग भांडवल	१७१४.२३	१६१४.६१	१५४६.३०	४३४.१०	४०२.४६	४०३.४९	६४.९८	५१.४९	६८.५३	२०८३.३५	१९६५.५८	१८८१.२६	१७) Share Capital for Inland Fisheries		
		एकूण ..	११६९७.४९	१२३०३.९४	१३०३१.३८	१२८६७.३०	१३४३४.७१	७३६.२६	५३३.८८	६०४.५३	२३८२८.५३	२५२०४.७७	२६८४७.३७	Total		

(१०) प्रपत्र--चार APPENDIX-IV

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	शिल्लक व्याज / Interest in Balance													
		वर्षाच्या सुरुवातीस व्याजाची शिल्लक रक्कम				वर्षभरात वसूल झालेली व्याज				वर्षभरात वसूल झालेली कर्ज रक्कम				वर्षाखेरीस व्याजाची शिल्लक रक्कम	
		Interest amount in balance at the beginning of the year		Interest due for recovery during the year		Interest recoveries during the year		Balance Interest at the end of the year		Sr. No.		Name of the Scheme			
		२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२४-२५	
		प्रत्यक्ष अंदाजित	अंदाजित	अंदाजित	प्रत्यक्ष अंदाजित	अंदाजित	अंदाजित	प्रत्यक्ष अंदाजित	अंदाजित	अंदाजित	प्रत्यक्ष अंदाजित	अंदाजित	अंदाजित	अंदाजित	
		2022-23	2023-24	2024-25	2022-23	2023-24	2024-25	2022-23	2023-24	2024-25	2022-23	2023-24	2024-25	2024-25	
		Actuals	Estimated	Anticipated	Actuals	Estimated	Anticipated	Actuals	Estimated	Anticipated	Actuals	Estimated	Anticipated	Anticipated	
		Col. 12	Col. 13	Col. 13	Col. 12	Col. 13	Col. 13	3+6-9	4+7-10	5+8-11	12	13	14		
१)	मच्छिमर नौकांचे यांत्रिकीकरण ..	34455.65	38274.23	43566.02	9315.27	10415.92	11376.29	2539.58	550.00	527.00	41231.34	48140.15	54415.31	1) Mechanisation	
२)	मासळीचे सुरक्षण, परिवहन व पणन	3152.25	3253.02	3376.11	752.71	804.65	849.65	9.24	63.00	79.00	3895.72	3994.67	4146.76	2) Preservation, Transportation and Marketing	
३)	वाढवी व दुष्काळी कर्जे	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	3) Cyclone scarcity lone	
४)	मच्छिमर साधनांचा पुरवठा	4) Supply of Fishery Requisites	
५)	इतर बाबीसाठी कर्जे	1.41	1.41	1.41	1.41	1.41	1.41	5) Loans for other Aspects. Fish Farming	
६)	मत्स्यशेतीसाठी जादा प्रोत्साहन	6) Additional incentive for Fish Farming	
७)	सकस आहार योजना	7) Applied Nutrition Progm.	
८)	मोबदला योजना	8) Remunerative Schemes	
९)	सहकारी मत्स्यव्यवसाय प्रकल्प	9) Co-operative Fisheries Project	
१०)	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाला कर्जे	10) Loans to Maharashtra Fisheries Development Corporation	
११)	हाफकीन महामंडळाला कर्जे	11) Loans to Haflkin	
१२)	भंडारा व चंद्रपूर जिल्ह्यात मत्स्यव्यवसाय विकास यंत्रणा स्थापन करणेसाठी कर्जे	12) Loans for F. F. D. A. in Bhandara and Chandrapur District	
१३)	महाराष्ट्र राज्य मच्छिमर सहकारी संघास कर्जे	13) Loans to Maharashtra Rajya Makhimmar Sahakari Sangh	
१४)	विदर्भ विभाग मच्छिमर सहकारी संघास कर्जे	14) Loans to Vidharbha Vibhag Makhimmar Sahakari Sangh	
१५)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प अकोला व भंडारा	491.91	523.81	523.81	2.55	175.18	175.18	2.55	116.41	116.41	491.91	582.58	582.58	15) Integrated F. Y. D. P. in Akola & Bhandara	
१६)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प चंद्रपूर व गडचिरोली	99.32	99.32	98.32	1.00	1.00	99.32	98.32	97.32	16) Integrated F. Y. D. P. in Chandrapur & Gadchiroli	
१७)	रा.सा.वि.नि. अंतर्गत गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसायासाठी भाग भांडवल	1687.43	1676.46	1622.15	10.59	189.18	189.22	9.53	128.13	141.71	1688.49	1737.51	1669.60	17) Share Capital for Inland Fisheries	
		३९८८८.२०	४३८२८.४८	४९१८८.०५	१००८१.१२	११५८४.९३	१२५९०.३४	२५६०.९०	८५८.५४	८६५.१८	४७४०८.४२	५४५५४.८७	६०९१३.२१	Total	

(११) महाराष्ट्र शासनाचे अर्थसहाय्य

विवरणपत्र एक

अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२१-२०२२ मधील सुस्यष्ट अर्थसहाय्य

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अनुक्रमांक (१)	प्रधान/गौण/उपशीर्ष (अर्थसंकल्पीय अंदाज भाग-दोन मधील पृष्ठ क्रमांक) (२)	योजनेचे नाव (३)	अर्थसंकल्पीय अंदाज		टळक वैशिष्ट्ये (६)
			योजनांतर्गत (४)	योजनेतर (५)	
	सर्वसाधारण योजना (बिगर आदिवासी)				
	२४०५-मत्स्यव्यवसाय (सर्व. सा.)				
१	१०१ (दोन) (तीन) स्वयंरोजगार निर्मिती कार्यक्रमांतर्गत झिंगा संवर्धन प्रकल्प (डी-६)	झिंगा संवर्धन प्रकल्प	सागरी जिल्ह्यातील उपयुक्त खाजण जमिनीत कोळंबी संवर्धन करण्यासाठी तलावांचे बांधकाम व गोड्या पाण्यातील झिंगा संवर्धनासाठी तळ्यांचे बांधकाम या दोन्ही बाबींसाठी सुशिक्षित बेरोजगार युवकांना बांधकामाच्या खर्चाच्या रकमेवर अनुदान देण्याची ही योजना आहे.
२	१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना (०२) यांत्रिकी नौका (०२) व (०२) केंद्र पुरस्कृत (डी-९)	मच्छीमार होड्यांचे यांत्रिकीकरण व यंत्र-चलित साधनसामग्रीचा वापर सुरू करणे	होड्यांच्या यांत्रिकीकरणासाठी खालीलप्रमाणे अनुदान देण्यात येते (१) ७ अश्वशक्तीपर्यंतच्या आऊट बोर्ड मोटारवर किंमतीच्या ५० टक्के किंवा रु. १०,००० मर्यादितपर्यंत अनुदान देण्यात येते. तसेच आंतर ईजिन (२ सिले) करीता किंमतीच्या ५० टक्के किंवा रु. १२,००० च्या मर्यादितपर्यंत १०० टक्के केंद्रीय सहाय्य.
३	१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय (०२) (०४) हायस्पीड डिझेल तेलावरील केंद्रीय उत्पादन शुल्कातील प्रतीपूर्ती (डी-९) केंद्र पुरस्कृत	डिझेल तेलावरील केंद्रीय उत्पादन शुल्कातील प्रतीपूर्ती	१ (केंद्र)	...	नैसर्गिक आपत्तीपासून वेळीच सावधगिरीच्या सूचना देण्यासाठी सर्व नौकांवर अत्याधुनिक यंत्रसामग्री (वायरलेस सेंटर) बसविण्यासाठी ही तरतूद प्रस्तावित आहे.
४	१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय १०३ (०२) (११) यांत्रिक नौकेवर अत्याधुनिक यंत्रसामग्री (बी) केंद्र पुरस्कृत (डी-९)	यांत्रिक नौकेवर अत्याधुनिक यंत्रसामग्री बसविणे	
५	१२०, मत्स्यव्यवसाय सहसंस्था (०२) (१२) मच्छीमार सहकारी संस्थांना वीज	मच्छीमार सहकारी संस्थांना विजदरात सवलत	४० पैसे प्रति युनिटप्रमाणे संस्थेस अर्थसहाय्य देण्यात येते.

विवरणपत्र एक--चालू

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
६	१२०, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था (०२) (०१) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना	मच्छिमारांच्या सहकारी संस्थाचा विकास (दोन) (एक) व्यवस्थापन सहाय्य (डी-६)	नवीन मच्छीमार सहकारी संस्थांत खालीलप्रमाणे अर्थसहाय्य देण्यात येते-- पुरस्कृत गट-- पहिली ३ वर्षे १,२०० ४ थे व ५ वे वर्षे ७०० अपुरस्कृत गट-- पहिली ३ वर्षे ५०० ४ थे वर्षे २०० ५ वे वर्षे २००
७	१२०, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था (०२) (०४) सुरक्षण, वाहतूक व विक्री (राज्य) (डी-९)	मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री	मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्रीसाठी मच्छीमार सहकारी संस्थांना खालीलप्रमाणे अनुदान देण्यात येते-- वाहन व गोदाम १५ टक्के (राज्य) बर्फाचा कारखाना १० टक्के (रा.स.वि.नि.)
८	(दोन) (पाच) सुरक्षण, वाहतूक व विक्री (रा.स.वि.वि. सहाय्य) (डी-९) २४०५, मत्स्यव्यवसाय (सर्व सा.)	मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री	
९	१२०, (०२) (०९) राष्ट्रीय कल्याण निधी योजने-अंतर्गत मच्छिमारांसाठी घरकूल योजना (डी-६)	मच्छिमारांसाठी राष्ट्रीय कल्याण निधी	५०.०० (राज्य) ५०.०० (केंद्र)	...	या केंद्र पुरस्कृत योजनेअंतर्गत मच्छीमारी खेड्यात मच्छिमारांसाठी घरबांधणी, पिण्याचे पाणी, समाज मंदिर वगैरे कल्याणकारी मूलभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत अर्थसहाय्य देण्यात येते.
१०	१२०, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था (दोन) (सात) एकात्मिक जलाशयातील मत्स्यव्यवसाय विकास प्रकल्प, रा. स. वि. नि. (डी-९)	रा. स. वि. सहाय्यित एकात्मिक जलाशयातील मत्स्यव्यवसाय विकास प्रकल्प	राष्ट्रीय सहकार निगमकडून जलाशयातील मत्स्यव्यवसायासाठी १०० टक्के अर्थसहाय्य.

विवरणपत्र एक-चालू

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
११	८००, इतर खर्च ८००, (दोन) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-- (०२) (०५) मच्छीमारी साधने (ए) राज्य योजनांतर्गत योजना (डी-६)	मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	गोड्या पाण्यातील मच्छीमाराचे-- (१) नॉयलॉन सूत ५० टक्के (२) मोनोफिलामेंट ५० टक्के (३) कॉटन सूत २५ टक्के (४) नॉयलॉन किंवा फिलामेंट तयार जाळी किंमतीच्या ५० टक्के, ५ किलोच्या मर्यादित, प्रत्येक वर्षी प्रत्येक मच्छीमाराला
					(५) नौका बांधणी ५० टक्के
					सागरी जिल्हे--
					(१) नॉयलॉन सूत .. १५ टक्के
					(२) मोनोफिलामेंट .. १५ टक्के
					(३) नॉयलॉन किंवा फिलामेंट ५० टक्के जाळ्यांच्या किमतीच्या ३ मेट्रिक टन वजनाच्या प्रत्येक बोटीकरिता प्रतीवर्षी १०० किलो वजनापर्यंत किमतीच्या १५ टक्केच्या मर्यादित
					(४) कॉटन सूत .. २ प्रत्येक किलोस.
					(५) हेम्प सूत .. किमतीच्या ३३१/२ टक्के
					(६) मासेमारी हूक .. २.५० प्रत्येक किलोच्या मर्यादित २५ टक्के.
					रु. २५ प्रत्येक १,००० गळांसाठी

विवरणपत्र एक--समाप्त

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
					लहान मच्छीमार व राणणकर यांना अर्थसहाय्य--
					(१) नॉयलॉन सूत . . . १५ टक्के
					(२) सिंथेटिक फिलामेंट किंवा मोनोफिलामेंट १५ टक्के
					(३) कॉटन सूत . . . २५ टक्के
					(४) बिगर यांत्रिक . . . ५० टक्के व रु. १,००,०००
					या पैकी जे कमी असेल ते
२४०५, मत्स्यव्यवसाय					
१२	८००, (दोन) स्वयंरोजगार निर्मिती कार्य- क्रमांतर्गत यंत्रचलित नौका बांधणी (ए) रा. यो. यो. (डी-६)	स्वयंरोजगार निर्मिती कार्यक्रमांतर्गत यंत्रचलित नौका बांधणी	सागरी जिल्ह्यातील क्रियाशील सुशिक्षित मच्छीमार युवकांना लहान आकाराच्या यंत्रचलित नौका या योजनेद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येतील
		एकूण	. . . १	...	

विवरणपत्र एक

अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२१-२०२२ मधील (अर्थसहाय्यव्यतिरिक्त) सहाय्यक अर्थसहाय्य

(रुपये लाखात) (R.s. in Lakhs)

अनुक्रमांक	प्रधान/गौण/उपशीर्ष	योजनेचे नाव	अर्थसंकल्पीय अंदाज		टळक वैशिष्ट्ये
			योजनांतर्गत	योजनेतर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					
१	१०१ भुजल मत्स्यव्यवसाय (०२) (०४) मत्स्यसंवर्धक विकास अभिकरण (ए) राज्य योजनांतर्गत योजना (डी-६) (बी) केंद्र पुरस्कृत योजना (डी-६)	मत्स्यसंवर्धक विकास अभिकरण	.. (राज्य) .. (केंद्र)	..	या योजनेखालील २२ जिल्हातील विंगार आदिवासी योजनेखाली मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा या स्वायत्त संस्थांना सहाय्य अनुदानाच्या स्वरूपात अर्थसहाय्य देण्यात येते त्यातून मत्स्य कास्तकारी तळी बांधकाम व निविष्टी यासारख्या भांडवली खर्चावर प्रती हेक्टरी अनुक्रमे रु. २०,००० व रु.५,००० अनुदान देण्यात येते.
२	१०२ निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय (दोन) (दोन) निमखारे पाणी मत्स्यसंवर्धन विकास अभिकरण (ए) राज्य योजनांतर्गत योजना (डी-६) (बी) केंद्र पुरस्कृत (डी-६)	निमखारे पाणी मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा	.. (राज्य) .. (केंद्र)	..	होड्यांच्या यांत्रिकीकरणासाठी खालीलप्रमाणे अनुदान देण्यात येते. या योजनेखालील चार सागरी जिल्हातील निमखारे पाणी मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा या स्वायत्त संस्था असून त्यांना सहाय्य अनुदानाच्या स्वरूपात अर्थसहाय्य देण्यात येते. त्यातून निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यशेतीसाठी वैयक्तिक अथवा सहकारी संस्थांना तळी, बांधकाम व निविष्टी यासारख्या भांडवली खर्चावर हेक्टरी अनुक्रमे रु. २५,००० व रु. ५,००० अनुदान देण्यात येते. सदर योजना केंद्र शासनाने बंद केली असून नीलक्रांती अंतर्गत सदर कार्यक्रम राबविले जात आहे.
३	१०३ (०१) (०४) नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अनुदान (डी-६).	नैसर्गिक आपत्ती	..	२४.७५	मासेमार संकट निवारण निधीमधून मासेमारी करतोना मृत्यू/बेपत्ता झालेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अर्थसहाय्य देण्यात येते. दिनांक १ जून, २००८ पासून सदर अर्थसहाय्यात रु. ५०,०००/- वरून रु. १,००,०००/- अशी वाढ करण्यात आली आहे.
		एकूण	..	२४.७५	

विवरणपत्र दोन

अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२१-२०२२ मधील (सुसष्ट अर्थसहाय्य आणि सहायक अनुदान याव्यतिरिक्त) अप्रकट अर्थसहाय्याचा तपशील (रुपये लाखात) (R.s. in Lakhs)

अनुक्रमांक	परिमाणु/गौण/उपशीर्ष		परिमाणु अर्थसहाय्य	
	प्रधान/गौण/उपशीर्ष	योगनेचे नाव	परिगणित	योगनेतर
(१)	(२)	(३)	(४)	(६)
सर्वसा. योजना (बिगर आदिवासी)				
१	४४०५, मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च १९१, मत्स्यव्यवसायाच्या सहकारी संस्था (दोन) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना (दोन) (तीन) यांत्रिक नौका राष्ट्रीय सहकारी विकास निगमाचा हिस्सा (डी-९)	मच्छिमार नौकांचे यांत्रिकीकरण	या योजनांतर्गत योजनेखाली मच्छिमार नौकांना यांत्रिकी- करणासाठी राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाकडून मंजूर होणाऱ्या ८० टक्के अर्थसहाय्यामध्ये ५५ टक्के कर्जे २० टक्के खा.वि.भा.भां. व ५ टक्के भागभांडवल असते. सन २०२०- २०२१ मध्ये रु. ६.०० कोटीची तरतूद भागभांडवलासाठी राखून ठेवली आहे. संबंधित संस्था अथवा मच्छिमार सभासदां- कडून या रकमेवर व्याज घेतले जात नाही. मात्र राज्य शासनाला राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाकडे व्याज भरावे. (व्याज १०%)	...
	४४०५--मत्स्य			
	६४०५-१९५--(०१)			
	एकूण			
२	४४०५, मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च	सुरक्षण वाहतूक बर्फ कारखाने शीतगृहे	या योजनेअंतर्गत योजनेखाली सुरक्षण वाहतूक व बर्फ कारखाने शीतगृहासाठी राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाकडून मंजूर होणाऱ्या ८० टक्के अर्थसहाय्यामध्ये ५५ टक्के कर्जे २० टक्के खा.वि.भा.भां. व ५ टक्के भागभांडवल असते. सन २०२०- २०२१ मध्ये रुपये ५.०० कोटीची तरतूद भागभांडवलासाठी राखून ठेवली आहे. संबंधित संस्था अथवा मच्छिमार संस्थांकडून या रकमेवर व्याज घेतले जात नाही. मात्र राज्य शासनाला राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाकडे व्याज भरावे लागते. हे मच्छिमार व मच्छिमार संस्थांना अप्रकट अर्थसहाय्य आहे. (व्याज १०%)	...
	४४०५--मत्स्य			
	६४०५-१९५--(दोन)			
	एकूण			
	संरक्षण वाहतूक, बर्फ कारखाने शीतगृहे, राष्ट्रीय सहकार विकास निगम हिस्सा (डी-९) (डी-९)			
	एकूण			

(१२) जनजाती क्षेत्र उपयोजना

भूजल मत्स्यव्यवसाय

सन २०२३-२४

(आदिवासी)

(१) मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र--

आदिवासी क्षेत्रातील तलावामध्ये जलद वाढणाऱ्या प्रमुख कार्प आणि सायप्रिनस या जातीच्या मत्स्यबीजांचे उत्पादन करण्याकरिता आणि मत्स्यबीज संवर्धनाकरिता मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र व मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे स्थापन करण्यात आलेली आहेत. तसेच आदिवासी क्षेत्रामध्ये ४ ठिकाणी पोर्टेबल हॅचरीज राष्ट्रीय कृषी विकास योजने (RKVY) अंतर्गत उभारण्यात आल्या आहेत. इटियाडोह, अमनाला आणि चारगांव मत्स्यबीज केंद्रावर वर्तुळाकार हॅचरी बांधण्यात आल्या असून मत्स्यबीज मोठ्या प्रमाणावर निर्माण करण्यात येत आहे.

(२) अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन--

जनजाती बोत्रामध्ये ३७,००० हेक्टर जलविस्तार बोत्र उपलब्ध असून या बोत्राकरिता मत्स्यबीजांची पुरेशा प्रमाणात साठवणूक करण्याकरिता सुमारे १० कोटी बीजांची आवश्यकता आहे. सध्या असलेल्या आदिवासी बोत्रातील मत्स्यबीज केंद्रावरून ही मागणी काही प्रमाणात भागविण्यात येते. अधिकची गरज इतर स्रोतातून मत्स्यबीज उपलब्ध करून मागविण्यात येते.

(३) मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा--

आदिवासी क्षेत्रातील लहान तलावांची निवड करून त्यामधून प्रती हेक्टरी मासळीचे उत्पादन वाढविणे, आदिवासी तरुणांना आधुनिक मत्स्यशेतीचे प्रशिक्षण देऊन त्यांना मत्स्यव्यवसायाच्या धंद्यात आणणे, प्रसार व प्रचार माध्यमातून मत्स्यव्यवसायाचे कार्यक्रम लोकांपर्यंत पोहोचविणे, याकरिता नागपूर जिल्ह्यात १९८१-८२ मध्ये व गडचिरोली जिल्ह्यात १९७८-७९ मध्ये मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा स्थापन करण्यात आल्या आहेत. १९९०-९१ मध्ये ठाणे जिल्ह्याकरिता व अमरावती जिल्ह्याकरिताही अशा यंत्रणांची स्थापना करण्यात आलेली आहे. या यंत्रणे अंतर्गत दरवर्षी १०० हे. जलक्षेत्र विकसित करण्यात येऊन दरवर्षी या भोवतालचा भाग क्रमशः योजनेखाली आणून हळूहळू संपूर्ण भागाचा सर्वांगीण विकास करणे या योजनेत समाविष्ट आहे. तसेच १९९२-९३ मध्ये धुळे जिल्ह्यात एक यंत्रणा स्थापन करण्यात आली आहे. या योजनेखाली केंद्र शासनाकडून अर्थसहाय्य उपलब्ध होते. सदरची योजना केंद्र शासनाने बंद केली असून त्याऐवजी नीलक्रांती अंतर्गत नवीन मत्स्यसंवर्धन तळी तयार करणे, मत्स्यसंवर्धन तळ्याचे नूतनीकरण व निविष्टा खर्चासाठी अर्थसहाय्य या योजना केंद्र शासन व लाभार्थी ५०:५० हिशाने कार्यरत होती.

(४) मासेमारी साधनांवर अर्थसहाय्य--

मत्स्यव्यवसायासाठी लागणारी जाळी तयार करण्याकरिता बरेच मच्छिमार नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट, शेनसूत वापरतात. तसेच काही मच्छिमार तयार जाळीही खरेदी करतात. तथापि, या साधनांच्या किमतीत बरीच वाढ होत असल्यामुळे मासेमारीसाठी ती आवश्यक असूनही त्याचा वापर करणे मच्छिमारांना अशक्य होते. यास्तव मच्छिमारांना साधनांच्या खरेदीवर अनुदान रूपाने अर्थसहाय्य उपलब्ध करून देण्यात येते.

(५) राज्यात निमखारे पाणी मत्स्यशेतीचा विकास--

राज्यातील निमखारे पाणी मत्स्यशेतीचा विकास करण्याच्यादृष्टीने ठाणे जिल्ह्यात आसनगाव येथे केंद्रीय अर्थसहाय्याने व संयुक्त राष्ट्र विकास कार्यक्रमाच्या तांत्रिक सहाय्याने निमखारे पाणी कोळंबी पथदर्शक उभारण्यात आला आहे. या प्रकल्पात एकूण ३४ तळी बांधण्यात आलेली आहेत. सदर केंद्र खाजगीरित्या कंत्राटी पद्धतीने चालवायला देण्याचे शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(६) मच्छिमार सहकारी संस्थांचा विकास--

राज्यातील मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांच्या कामकाजात सुधारणा घडवून आणण्यासाठी त्यांच्या आर्थिक स्थितीस बळकटी आणणे आवश्यक आहे. त्यासाठी या योजनेतून मच्छिमार सहकारी संस्थांना व्यवस्थापकीय अनुदान व भागभांडवल अंशदान संस्थेच्या स्थापनेनंतर पहिली पाच वर्षे देण्यात येते. त्यापैकी भाग भांडवल पहिली पाच वर्षे दिले जाते व त्याची वसुली १० वर्षांनी ५० टक्के रक्कम व उर्वरित ५० टक्के रक्कम १५ व्या वर्षी या प्रमाणे करण्यात येते. ही योजना सन १९८८-८९ पासून मत्स्य विभागामार्फत राबविण्यात येत असून तत्पूर्वी ती सहकार विभागामार्फत राबविली जात होती.

कव्हरेज अहवाल 2024-25 GN-2 (PMMSY) ST CRC नुसार एकत्रित विधान

(रुपये लाखात)
(Rs. in Lakhs)

अ.क्र.	योजना	बजेट कोड	निधी स्रोत	२०२१-२२		२०२२-२३		२०२३-२४		मागणी परिव्यय
				एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	एकूण परिव्यय	अपेक्षित खर्च	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (लाभार्थी केंद्रित योजना) (ST) केंद्रीय वाटा 36%)	24057768	CSS	647.63	329.98	1184.98	1184.98	921.46	921.46	1112.24
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (लाभार्थी केंद्रित योजना) (ST) राज्याचा वाटा 24%)	24057777	stat	431.75	219.71	790.00	790.00	200.00	200.00	741.49
एकूण ..				1079.38	549.69	1974.98	1974.98	1121.46	1121.46	1853.73

89

कव्हरेज अहवाल 2024-25 GN-2 (PMMSY) ST CRC नुसार एकत्रित विधान

(रुपये लाखात)
(Rs. in Thousands)

अ.क्र.	योजना	अर्थसंकल्प कोड	निधी स्रोत	२०२१-२२		२०२२-२३		२०२३-२४		मागणी खर्च
				एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (लाभार्थी केंद्रित योजना) (SC) केंद्रीय वाटा 36%)	24057795	CSS	914.76	580.75	1675.00	112.25	1499.99	1499.99	3524.02
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (लाभार्थी केंद्रित योजना) (SC) राज्याचा वाटा 24%)	24057801	stat	462.01	387.34	1264.00	74.83	999.99	999.99	2349.34
एकूण ..				1376.77	968.09	2939.00	187.08	2499.98	2499.98	5873.36

(१२) जनजाती क्षेत्र उपयोजना

प्रास्ताविक : जनजाती क्षेत्र उपयोजनेचा प्रमुख उद्देश आदिवासी लोकांची आर्थिक व सामाजिक स्थिती सुधारून त्यांच्या स्थितीतील लोकांच्या स्थितीतील विकासाची दरी कमी करणे हा आहे. यासाठी जनजाती क्षेत्रात उत्पादन वाढ व रोजगारप्रणित कार्यक्रम आखण्याची आवश्यकता आहे. मत्स्यव्यवसाय विकास कार्यक्रम आखताना निपजयोग्य जलक्षेत्र व उत्तम प्रतीचे मत्स्यबीज आणि त्याच बरोबर आदिवासीना व्यावसायिक प्रशिक्षण हे निकष गृहित धरण्यात आले आहे, यादृष्टीने मत्स्यव्यवसाय विभागाने राज्याच्या जनजाती क्षेत्र गणल्या जाणाऱ्या चौदा जिल्ह्यात जिल्हा मत्स्यव्यवसाय विकासाचे कार्यक्रम हाती घेतले आहेत. मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या कार्याचे खालील कार्यक्रमात वर्गीकरण करण्यात आले आहे.

१. शिक्षण व प्रशिक्षण
२. भूजल मत्स्यव्यवसाय

वरील कार्यक्रमाचे विश्लेषण "समग्र कार्यक्रमात" करण्यात आले आहे.

विवरणपत्र 'अ' STATEMENT 'A'

२०२२-२०२३ च्या अर्थसंकल्पाचे अर्थशीर्ष व कार्यक्रमवार तपशील

(कंसातील आकडे ओ. टी. एसचे)
(Figures in brackets relate to O.T.S.)
(रुपये हजाराने/R.s. in thousands)

Major Head Cum Programmewise details total of Budget Estimates 2022-2023

अ. क्र. Sr. No.	प्रधान शीर्ष व कार्यक्रम Major Head and Programme	प्रत्यक्ष रक्कम २०२२-२०२३ Actuals Expenditure 2022-2023		अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024		सुधारित अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Revised Estimates 2023-2024		अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budget Estimates 2024-2025					
		अनिवार्य Committed	कार्यक्रम Schemewise Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रम Schemewise Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रम Schemewise Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रम Schemewise Total				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
२४०५, मत्स्यव्यवसाय-- 2405, Fisheries—													
शिक्षण व प्रशिक्षण													
1 Education & Training													
भूजल मत्स्यव्यवसाय													
2 Inland Fisheries													
3 Pradhan mantri Matsya Sampada Yojana (2405 7768)													
प्रधान मंत्री मत्स्य संपदा केंद्र हिस्सा ३६% (२४०५ ७७६८)													
(Central Share 36%) (Sheme)													
31, Grants-in-aid (Non-Salary)(सहा.अनुदाने)(वेतनेतर)..													
33, Subsidies (अर्थसहाय्य)			201.68	201.68		92145	92145		102170	102170		74994	74999
4 Pradhan mantri Matsya Sampada Yojana (2405 7777)													
प्रधान मंत्री मत्स्य संपदा राज्य हिस्सा २४% (२४०५ ७७७७)													
(State Share 24%) (Sheme)													
31, Grants-in-aid (Non-Salary)(सहा.अनुदाने)(वेतनेतर)..													
33, Subsidies (अर्थसहाय्य)			134.50	134.50		19999	19999		68112	68112		49999	49999
एकूण Total ..			336.18	336.18		112146	112146		170284	170284		125000	125000
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील													
4405-Capital Outlay													
भूजल मत्स्यव्यवसाय													
भंडवली खर्च --													
एकूण Total ..													
६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी कर्ज--													
6405-Loans for Fisheries													
भूजल मत्स्यव्यवसाय													
Inland Fisheries													
एकूण Total ..													
निव्वळ एकूण Grand Total..			336.18	336.18		112146	112146		170284	170284		125000	125000

टीप : प्रत्यक्ष खर्चाची आकडेवारी संख्या मिळत नाहीत.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता :

तक्ता एक
TABLE I
(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

(ii) Financial Requirements :

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष व कार्यक्रम Details of Programme	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३		अर्थसंकल्प २०२३-२०२४		सुधारित अर्थसंकल्प २०२४-२०२५		अर्थसंकल्प २०२३-२०२४					
		Actuals Expenditure 2022-2023		Budget Estimates 2023-2024		Revised Estimates 2024-2025		Budget Estimates 2023-2024					
		अनिवार्य Comm.	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Comm.	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Comm.	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total			
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ)	कार्यनिहाय वर्गीकरण--												
(A)	Activitywise Classification--												
(अ)	मत्स्यबीज उत्पादन												
(a)	Fish Seed Production Plan (TD 060001) (State)												
(ब)	अवरुद्ध पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन												
(b)	Fish Farming in Impounded Water Plan (OTSP) (TD 060005) (State)												
(क)	मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणाची स्थापना करणे												
(c)	Setting up F. F. D. A. Plan (TD 060003) (State)												
(ड)	मासेमारी साधनांवर अर्थसहाय्य												
(d)	Assistance for purchase of Fishery Requisites (TD 060007) (State)												
(ई)	रा. से. वि. नि. च्या अर्थसहाय्याच्या पध्दती- अन्वये मासळीचे संरक्षण परिवहन व विक्री.												
(e)	Preservation, Transport and Marketing .. under the Financial Pattern of N.C.D.C.												
(फ)	राज्यात निमखारे पाणी म. व्य. चा विकास												
(f)	Brakish Water Fish Farming in the State..												
(ग)	विमा उतरविण्यासाठी मासेमारीचा अनुदान												
(g)	Ground Insurance Scheme												
(ह)	मच्छिमार सहकारी संस्थांचा विकास												
(h)	Dev. of Fisheries Co-operatives												
(न)	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना/राज्य/केन्द्र हिस्सा (PMMISY) Central Share 36% /s.s.-24%..		336.18	336.18		112146	112146		170284	170284		125000	125000
(n)	24057768/24057777												
	Total-A (3)--Gross					112146	112146		170284	170284		125000	125000
	वजा--वसुली												
	Deduct--Recoveries												
	निव्वळ बेरीज												
	Total --Net		336.18	336.18		112146	112146		170284	170284		125000	125000

(टीप : आदिवासी उपयोजनेचा निधी सन २००९-१० पासून संबंधीत जिल्हाधिकाऱ्यांना शासनस्तरावरून परस्पर उपलब्ध करून देण्यात येतो.)

तक्ता एक--(समाप्त)
Table I—(End)

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(ब) वित्त व्यवस्थेची साधने--												
(B) Source of Finance--												
मागणी क्रमांक प्रधान शीर्ष												
Demand No. Major Head												
टी-७-२२२५ मत्स्यव्यवसाय		336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000
T-7-2225 Fisheries
टी-९-२२२५												
टी-५२४०५												
T-9 C. O. on Fisheries
टी-९ मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे												
T-9 Loans for Fisheries
एकूण (बी) स्थूल बेरीज												
Total (B)--Gross	336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000
वजा--वसुली												
Deduct--Recoveries..
एकूण (बी) निव्वळ												
Total (B)--Net	336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000

तक्ता चार (अ)-चालू
TABLE IV (A)-Contd

अ.क्र. Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज केंद्राचे नाव Name of the Farm	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात) Capacity (in lakhs)	मत्स्यबीज उत्पादन (आकडे लाखांत) Fry Production (figures in lakhs)		
						२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) 2022-2023 (Actuals)	२०२३-२०२४ (अपेक्षित) 2023-2024 (Anticipated)	२०२४-२०२५ (अंदाजित) 2024-2025 (Estimated)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे (Fish seed Rearing units)								
१	नागपूर Pune	नागपूर Nagpur	वेणा Vena	१.३२	१८.००	०.५३	०.६६	१.००
1			खिडशी Khindshi	१.१२	१८.४०	२.८२	१.१०	१.००
		वर्धा Vardha	नागठाणा Nagthana
		भंडारा Bahndara	रुयाळ Ruyal	१.५२	१०.००	६.२०	५.६०	६.५०
			गोंदिया Gondia	१.११	१.००	१.१६	२.४०	२.५०
		चंद्रपूर Chandrapur	अंबोरा Ambhora	१.३४	७.८७	५.२४५०८	६.००	७.८७
			अड्याळ Maregaon	०.३२	१.६०
		चंद्रपूर Chandrapur	मरेगांव Maregaon	१.१७	३५.००
		चंद्रपूर Chandrapur	किन्ही संगोपन तलाव Kinhi Sangopan	०.०९	२.४०
		गडचिरोली Gadchiroli	मुखळा Murkhala	०.७२	२१.६	१०.६०	३.६६	११.००
एकूण Total				८.७१	१२३.८७	२७.३६	११.४२	२१.८७

सन २०२४-२५ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक

हा तक्ता मत्स्यबीज विक्री इत्यादी बाबींवरील भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायातील जमा रकमांची माहिती दर्शवितो
Following table indicate actual receipts realized from Sale of fish and fish seed under inland programme

अ.क्र.	विभाग	बाब	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५
Sr. No.	Region	Particular	प्रत्यक्ष 2022-23 Actual	अंदाजित 202324 Estimated	अपेक्षित 2024-25 Anicipated Estimated Receipts
१	मुंबई	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	१.२८	०.९४	१.२५
२	पुणे	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	२.०७९
३	नाशिक	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री
४	औरंगाबाद	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री
५	लातूर	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	१.६६४	१.७४	६.००
६	अमरावती	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	०.२२	..	१.००
७	नागपूर	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	६.९६	५.९२	२.३
एकूण			१२.२०	८.६०	११.०५

सन २०२४-२५ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक

हा तक्ता मत्स्यबीज विक्री इत्यादी बाबींवरील भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायातील जमा रकमांची माहिती दर्शवितो
Following table indicate actual receipts realized from Sale of fish and fish seed under inland programme

अ.क्र.	विभाग	बाब	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५
Sr. No.	Region	Particular	प्रत्यक्ष 2022-23 Actual	अंदाजित 202324 Estimated	अपेक्षित 2024-25 Anicipated Estimated Receipts
१	मुंबई	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	२.९२	९.६६२४	१०.६०
२	पुणे	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	४.७२५६	९.६६२४	२१.९०
३	नाशिक	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	१३.०८२८	५.२७	१२.००
४	औरंगाबाद	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	१.२०	१.३६	९.२०
५	लातूर	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	५.४	१२.६२	१७.००
६	अमरावती	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	२६.२८३१	२८.००००	३३.७०००
७	नागपूर	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	३२.४५२०७	१९.६८	२५.५
एकूण			८६.०६३५७	७७.०७३८३	१२९.९०

तक्ता पाच
TABLE V

मच्छिमर साधनावरील अर्थसहाय्याची माहिती (बिगर आदिवासी)
Information about physical financial assistance on Fishery Requisites (Non Tribal)

(रुपये लाखात)
(Rs. in lakhs)

वर्ष	नायलॉन सूत / जाळी Nylon Twine		तयार जाळी Readymade Nets		बिगर यांत्रिक नौका Non-mechanised boats	
	किलो Kg.	अर्थसहाय्य Financial Assistance	संख्या No.	अर्थसहाय्य Financial Assistance	संख्या No.	अर्थसहाय्य Financial Assistance
1	2	3	4	5	6	7
२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) 2022-2023 (Actuals)	64210.50	426.19	1656	6.73	172	15.89
२०२३-२०२४ (अंदाजित) 2023-2024 (Anticipated)	45388	21887	3600	13.70	432	94.53
२०२४-२०२५ (अपेक्षित) 2024-2025 (Estimated)	94811	2266.25	6628	25.10	228	101.40

तक्ता एक TABLE I
(दोन) वित्तिय आवश्यकता (II) Financial requirement
(ए) कार्यानिहाय वर्गीकरण (a) Activitywise Classification
मत्स्यबीज उत्पादन (आदिवासी) Fish seed production (Tribal) सन २०२४-२५ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक (रु. लाखात)

अ. क्र. Sr. No.	विभाग Region	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३ Actuals 2022-2023			अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024			सुधारलेले अंदाज २०२३-२०२४ Revised Estimates 2023-2024			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budget Estimates 2024-2025			Region	
		योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total		
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
१.	मुंबई	0.30	7.00	7.30	1.00	..	1.00	..	Mumbai
२.	पुणे	850.00	1613.70	2463.70	860.00	2293.62	3153.62	381.00	1793.62	2174.62	620.00	4505.00	5125.00	..	Pune
३.	नाशिक	..	0.01	0.01	..	0.01	0.01	..	0.01	0.01	..	0.01	0.01	..	Nasik
४.	औरंगाबाद	Aurangabad
५.	लातूर	Latur
६.	अमरावती	..	400.00	400.00	..	400.00	400.00	..	400.00	400.00	..	450.00	450.00	..	Amravati
७.	नागपूर	Nagpur
एकूण	..	850.00	2013.71	2863.71	860.30	2700.63	3560.93	381.00	2193.63	2574.63	621.00	4955.01	5576.01	Total	
अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धक (आदिवासी) Fish farming in impound water (Tribal)															
अ. क्र. Sr. No.	विभाग Region	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३ Actuals 2022-2023			अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024			सुधारलेले अंदाज २०२३-२०२४ Revised Estimates 2023-2024			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budget Estimates 2024-2025			Region	
		योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total		
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
१.	मुंबई	Mumbai
२.	पुणे	..	194.44	194.44	..	710.00	710.00	..	626.90	626.90	110.00	1045.00	1155.00	..	Pune
३.	नाशिक	..	200.01	200.01	..	200.01	200.01	..	0.01	0.01	..	201.51	201.51	..	Nasik
४.	औरंगाबाद	..	240.00	240.00	..	240.00	240.00	..	240.00	240.00	..	420.00	420.00	..	Aurangabad
५.	लातूर	Latur
६.	अमरावती	Amravati
७.	नागपूर	Nagpur
एकूण	..	634.45	634.45	634.45	..	1150.01	1150.01	..	866.91	866.91	110.00	1666.51	1776.51	Total	

तक्ता दोन TABLE II
(दोन) वित्तिय आवश्यकता (II) Financial requirement
(ए) कार्यानिहाय वर्गीकरण (a) Activitywise Classification
मत्स्यबीज उत्पादन (बिगर आदिवासी) Fish seed production (Non Tribal) (रु. लाखात)

अ. क्र. Sr. No.	विभाग Region	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३ Actuals 2022-2023		अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024		सुधारलेले अंदाज २०२३-२०२४ Revised Estimates 2023-2024		अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budge Estimates 2024-2025				Region		
		योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan		योजनांतर्गत Plan	एकूण Total
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	
१.	मुंबई	...	५००.००	७७८.१८	३५०.००	५००.००	८५०.००	४००.००	५००.००	९००.००	४००.००	५००.००	९००.००	Mumbai
२.	पुणे	Pune
३.	नाशिक	...	०.०१	०.०१	०.००	२०००.०१	२०००.०१	०.००	२५०.०१	२५०.०१	०.००	३०००.०१	३०००.०१	Nasik
४.	औरंगाबाद	...	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२०.००	२०.००	०.००	१५.००	१५.००	Aurangabad
५.	लातूर	...	१८८३.००	२१५९.००	१४४.००	५८०२.००	५९४६.००	३००.००	६०००.००	६३००.००	२००.००	७८००.००	८०००.००	Latur
६.	अमरावती	...	४.२८०	५३०.२८०	३.२९०	५२७.९९९	५३१.२८९	१३.५७०	११३७.९९९	११५१.५६९	१२.५००	१३६९.०००	१३८१.५००	Amravati
७.	नागपूर	...	३५०	१५०	...	४५०	२००	...	४५०	२००	१०	५५०	१२६०	Nagpur
	एकूण	५५८.४६	३२५९.०१	३६१७.४७	४९७.२९	९२८०.०१	९५२७.३०	७१३.५७	८३५८.०१	८८२१.५८	६२२.५०	१३२३४.०१	१४५५६.५१	...

अ. क्र. Sr. No.	विभाग Region	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३ Actuals 2022-2023		अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024		सुधारलेले अंदाज २०२३-२०२४ Revised Estimates 2023-2024		अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budge Estimates 2024-2025				Region		
		योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan		योजनांतर्गत Plan	एकूण Total
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	
१.	मुंबई	...	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	Mumbai
२.	पुणे	...	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	Pune
३.	नाशिक	...	०.०१	०.०१	०.००	०.०१	०.०१	०.००	०.०१	०.०१	०.००	०.७६	०.७६	Nasik
४.	औरंगाबाद	...	८.२५	८.२५	०.००	२७.२५	२७.२५	०.००	१०.८०	१०.८०	०.००	२५.२१	२५.२१	Aurangabad
५.	लातूर	...	०.००	०.००	०.००	३००.००	३००.००	०.००	३००.००	३००.००	३००.००	५५०.००	५५०.००	Latur
६.	अमरावती	...	११४१.७७	११४१.७७	०.००	२१०५.००	२१०५.००	०.००	२१०३.००	२१०३.००	०.००	१८०९.०४	१८०९.०४	Amravati
७.	नागपूर	...	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	Nagpur
	एकूण	०.००	११५०.०३	११५०.०३	०.००	२४३२.२६	२४३२.२६	०.००	२४१३.८१	२४१३.८१	०.००	२३८५.०१	२३८५.०१	...

(दोन) वित्तिय आवश्यकता (II) Financial requirement
(ए) कार्यानिहाय वर्गीकरण (a) Activitywise Classification
मत्स्यबीज केंद्राचे बांधकाम/सुधारणा/आधुनिकीकरण (बिगर आदिवासी) Construction, Strengthening
and Modernization of Fish seed Center. (Non Tribal) सन २०२४-२५ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक
(रु. हजार)

अ. क्र. Sr. No.	विभाग Region	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३		अर्थसंकल्प २०२३-२०२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२०२४		अर्थसंकल्प २०२४-२०२५		Region				
		Actuals 2022-2023		Budget Estimates 2023-2024		Revised Estimates 2023-2024		Budget Estimates 2023-2024						
		योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
१.	मुंबई	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1500.00	1500.00	Mumbai
२.	पुणे	0.00	16480	16480	10000	21000	31000	0.00	18500	18500	120.00	119500	119620	Pune
३.	नाशिक	0.00	0.00	0.00	0.00	2000.00	2000.00	0.00	250.00	250.00	0.00	3000.00	3000.0	Nasik
४.	औरंगाबाद	0.00	0.00	0.00	0.00	7.00	7.00	0.00	7.00	7.00	0.00	10.00	10.00	Aurangabad
५.	लातूर	262.00	2859.00	3121.00	157.00	9197.00	9354.00	187.00	9200.00	9387.00	1080.00	13900.00	14980.00	Latur
६.	अमरावती	2.17	5137.50	5139.67	2.40	5022.00	5024.40	2.40	5022.00	5024.40	2.50	113.50	116.00	Amravati
७.	नागपूर	0.00	5738.66	5738.66	0.00	14600.00	14600.00	0.00	14750.00	14750.00	0.00	31100.00	31100.00	Nagpur
	एकूण	264.17	30215	30479	10159	51826	61985	189.40	47729	47918	1203	169124	170326	...

(दोन) वित्तिय आवश्यकता (II) Financial requirement
(ए) कार्यानिहाय वर्गीकरण (a) Activitywise Classification
मत्स्यबीज केंद्राचे बांधकाम/सुधारणा/आधुनिकीकरण (आदिवासी) Construction, Strengthening
and Modernization of Fish seed Center. (Tribal) सन २०२४-२५ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक
(रु. हजार)

अ. क्र. Sr. No.	विभाग Region	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२३		अर्थसंकल्प २०२३-२४		सुधारलेले अंदाज २०२३-२४		अर्थसंकल्प २०२४-२५		Region				
		Actuals 2022-23		Budget Estimates 2023-24		Revised Estimates 2023-24		Budget Estimates 2024-25						
		योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
१.	मुंबई	0.00	0.00	0.00	0.00	14.00	14.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Mumbai
२.	पुणे	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Pune
३.	नाशिक	0.00	500.00	500.00	0.00	4000.00	4000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3700.00	3700.00	Nasik
४.	औरंगाबाद	0.00	0.00	0.00	0.00	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	Aurangabad
५.	लातूर	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Latur
६.	अमरावती	0.00	0.00	0.00	0.00	6.00	6.00	0.00	6.00	6.00	0.00	6.50	6.50	Amravati
७.	नागपूर	0.00	0.00	0.00	0.00	5000.00	5000.00	0.00	7000.00	7000.00	100.00	20000.00	20100.00	Nagpur
	एकूण	0.00	500.00	500.00	0.00	9025.00	9025.00	0.00	7011.00	7011.00	100.00	23711.50	23811.50	...

तक्ता चार (ब)
TABLE IV (B)

खालील तक्ता कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (आदिवासी क्षेत्रातील केंद्र)

The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing Farms in operation.(Tribal)

अ.क्र. Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन व संवर्धन केंद्राचे नाव Name of the Farm	एकूण जलक्षेत्र(हेक्टर) Water spread (Ha.)	केंद्राची उत्पादन क्षमता(लाखात) Capacity (lakhs)	मत्स्यबीज उत्पादन व संवर्धन (लाखात) Fry Production and Rearing (figures in lakhs)			Name of the farm	Dist.
						२०२१-२२(प्रत्यक्ष) 2021-22(Actuals)	२०२३(अपेक्षित) 2022-23(Anticipated)	२०२३-२०२४(अंदाजित) 2023-24 (Estimated)		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे (Fish Seed Production Farms)										
१	मुंबई	पालघर	दापचरी	२.२८	३००.००	४१.९६	१७.०१	१००.००	Dapchhari	Palghar
२	मुंबई	पालघर	बाडापोखरण	५.३०	२००.००	Badapokharan	Palghar
३	नाशिक	नाशिक	करंजवण	२.३६	५००.००	५०.००	Karanjwan	Nashik
४	नागपूर	गोंदिया	इटियाडोह	४.८२	१०००.००	१२६.६०	१५०.००	१७०.००	Itiadoh	Gondia
५	नागपूर	चंद्रपूर	अमलनाला	२.९६	३००.००	२८.९४	३९.६२	४५.००	Amalhala	Chandrapur
एकूण / Total				१७.७२	२३००.००	१९७.५०	२०६.६३	३६५.००		
मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे (Fish Seed Rearing Units)										
१	मुंबई	पालघर	आसनगांव	३५.००	०.१७५	Asangaon	Palghar
२	नाशिक	नाशिक	गंगापूर	०.७२	१०.००	..	१२.०३	१५.००	Gangapur	Nashik
३	नाशिक	नाशिक	चणकापूर	०.८०	१०.००	..	४.८६	६.००	Chankapur	Nashik
एकूण / Total				१.५२	२०.००	..	१६.८९	२१.००		
४	अमरावती	अमरावती	मांडवा	२.००	१५०.००	१३.४०	१६.००	१८.००	Mandva	Amravati
५	लातूर	नांदेड	लोणी	१.९५	१००.००	Loni	Nanded
एकूण / Total				३.९५	२५०.००	१३.४०	१६.००	१८.००		
६	नागपूर	नागपूर	खिंडशी	१.१२	७.००	१.५१	१.५०	२.००	Khindshi	Nagpur
एकूण / Total				१.१२	७.००	१.५१	१.५०	२.००		

(१३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

(१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना सन २०२०-२१ ते सन २०२४-२५ या पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी राबविण्यास केंद्र शासनाने दिनांक २० मे, २०२० च्या पत्रान्वये मान्यता प्रदान केलेली असून मार्गदर्शक सूचना दिनांक २४ जून, २०२० रोजी निर्गमित केलेल्या आहेत. राज्य शासनाने सदर योजना राबविण्यास दिनांक ५ नोव्हेंबर, २०२० च्या कॅबिनेट बैठकीमध्ये मान्यता प्रदान केलेली असून, शासन निर्णय क्रमांक मत्स्यवि-१०२०/प्र.क्र.१००/पदुम-१४, दिनांक १७ नोव्हेंबर, २०२० नुसार राज्य शासनाने केंद्रीय क्षेत्रिय योजना, व लाभार्थीभिमुख योजना व लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना राज्यामध्ये राबविण्यास मान्यता प्रदान केलेली आहे. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये नमूद केलेल्या सर्व ९५ योजना राज्यामध्ये राबविण्यास शासनाने मान्यता प्रदान केलेली आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना महाराष्ट्र राज्यासाठी मंजूर नियतव्यवयाची वर्षनिहाय विगतवारी खालीलप्रमाणे आहे.

(सन २०२०-२१ ते २०२४-२५)					(रु. कोटीमध्ये)
वर्ष	नियतव्य टक्केवारी (%)	मंजूर केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
२०२०-२१	१५	५२	३६	४६	१३४
२०२१-२२	२५	८६	६०	७७	२२३
२०२२-२३	२५	८६	६०	७७	२२३
२०२३-२४	२०	६९	४८	६१	१७८
२०२४-२५	१५	५२	३६	४६	१३४
एकूण	१००	३४५	२४०	३०७	८९२

(२) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्र रोजगार, अन्न व पौष्टिक सुरक्षा, परकीय चलन, मिळकत आणि लाखोंच्या उत्पन्नासाठी विशेषतः ग्रामीण भागातील विकासातील महत्त्वपूर्ण कामांमुळे मत्स्यपालन विकास कार्यक्रमात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते. हे क्षेत्र राज्यामध्ये प्राथमिक पातळीवर सुमारे ५५१४०० मच्छीमार, मत्स्यशेतकरी व या व्यवसायावर अवलंबून असलेल्या व्यक्तीनां उदरनिर्वाहचे साधन उपलब्ध करून देत आहे. मासे हा किफायतशीर प्रथिनांचा उत्तम स्रोत आहे, उपासमार आणि पोषक तूट भरून काढण्यासाठी सर्वात चांगला पर्याय मानला जातो. मासेमारी, मत्स्यपालक, मासे विक्रेते आणि मासेमारी व मत्स्यव्यवसाय संबंधित अनुषंगाने समावेश असलेल्या इतर भागधारकांचे उत्पन्न वाढविण्याचे आणि आर्थिक भरभराट होण्याची या क्षेत्रामध्ये अपार क्षमता आहे.

(३) मत्स्यव्यवसाय विभाग, (मत्स्यपालन, पधुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय मंत्रालय) भारत सरकार प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना राबवत आहे- भारतातील मत्स्यव्यवसाय क्षेत्राच्या टिकाऊ व जबाबदार विकासाच्या माध्यमातून निलक्रांती घडवून आणण्यासाठीही योजना एकूण रु. २००५० कोटींच्या गुंतवणुकीवर राबविली जात आहे.

(४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत मत्स्यपालक, मासे कामगार, मासे विक्रेते, अनुसूचित जाती/जमाती/महिला/भिन्न अपंग व्यक्ती, बचतगट (एसएजजी)/मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील संयुक्त उत्तरदायित्व गट (JLGS). मत्स्यव्यवसाय फेडरेशनस, उद्योजक, खासगी कंपनी आणि मत्स्य उत्पादक संघटना/ कंपनी (एफएफपीओ/सीएस) यांना मत्स्यपालनाच्या विकासाचे उपक्रम राबविण्याकरिता आर्थिक सहाय्य करणार आहे.

(५) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत लाभार्थीभिमुख उपक्रम राबविण्यासाठी १२३४० कोटी रुपयांच्या गुंतवणुकीची तरतूद केली आहे.

(६) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत लाभार्थीभिमुख उपक्रमांमध्ये हॅचरीचा विकास, ग्रो-आउट आणि तलावाचे संगोपन, इनपुट कॉस्ट, री-सर्कुलेटरी एक्वाकल्चर सिस्टम (RAS) जलाशयांमध्ये पिंजरा उभारणे, खुल्या समुद्रामध्ये पिंजरा पद्धतीने मत्स्यसंवर्धन, सिव्हीड कलचर, बायव्हल्व कल्चर, ट्राउट शेतीसाठी रेसवे बांधणे, शोभीवंत व करमणुकीचे मत्स्यपालन, खोल समुद्रातील मासेमारी जहाजांना अर्थसहाय्य, सध्याच्या मासेमारी जहाजांचे अपग्रेडेशन, पारंपारिक व मोटार चालवणारे मासेमारी जहाजांच्या सुरक्षेसाठी किट पुरविणे, बोटी व जाळे पुरविणे पारंपारिक मच्छीमारांसाठी, संभाषण किंवा ट्रेकिंग डिव्हाइस आणि पीएफझेड डिव्हाइस खरेदीसाठी समर्थन. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत शितगृह बांधकाम, बर्फ कारखाना, खाद्य कारखाना/किरकोळ मत्स्य विक्री केंद्र बांधकाम, किर्यांस्क, मत्स्य मुल्यवर्धित उद्योग, ई-ट्रेडिंग आणि ई-मार्केटिंगसाठी ई-प्लॅटफॉर्म पुरवणे, रोगनिदान चाचणीकरिता दर्जेदार प्रयोगशाळा उभारणी, मच्छीमारांना आणि मासेमारी करणाऱ्या जहाजांना विमा, सामाजिक आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या सक्रिय पारंपारिक मच्छीमारांसाठी जीवन निर्वाह पौष्टिक आधार इ. गोष्टीकरिता सहकार्य करण्यात येणार आहे.

(७) मत्स्यव्यवसाय विभाग, मत्स्यपालन, पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय मंत्रालयाने २ जून, २०२० रोजी प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेची विस्तृत मार्गदर्शक सूचना व शासन निर्णय मराठी व इंग्रजीमध्ये खालील वेबसाईटवर उपलब्ध केले आहेत.

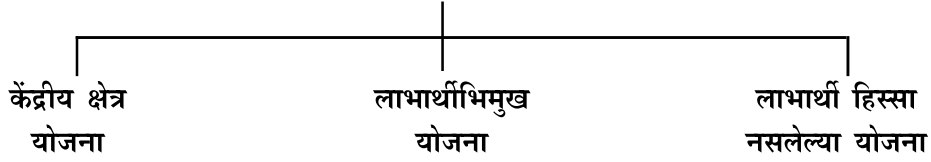
(i) www.dof.gov.in (ii) www.nfdb.gov.in (iii) www.fisheries.maharashtra.gov.in

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेची उद्दिष्टे

१. शाश्वत, जबाबदार, सर्व समावेशक आणि योग्य पद्धतीने मत्स्यव्यवसायाची उत्पादन क्षमता वाढवणे.
२. उपलब्ध जमीन व जलस्रोतांचे विस्तारीकरण, विविधीकरण आणि पुरक वापराद्वारे मत्स्योत्पादन व मत्स्यव्यवसायाची उत्पादकता वाढविणे.
३. मूल्य साखळीचे आधुनिकीकरण आणि मजबुतीकरण तसेच मासेमारी नंतरचे व्यवस्थापन आणि गुणवत्ता सुधारीकरण करणे.
४. मच्छीमार व मत्स्यकास्तकार यांचे उत्पन्न दुप्पट करणे आणि रोजगार निर्मिती वाढविणे.
५. निर्यात व कृषी उत्पादन मूल्यवर्धनामध्ये मत्स्यव्यवसायाचे योगदान वाढविणे.
६. मच्छीमार व मत्स्यसंवर्धकांची सामाजिक, भौतिक व आर्थिक सुरक्षा बळकटीकरण करणे.
७. मजबूत मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन आणि नियामक रचना करणे.

रचना :

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

निधी वाटप:--

१. केंद्रीय क्षेत्र योजना (सीएस) :-

(अ) संपूर्ण प्रकल्प/युनिटसाठी केंद्र हिस्सा (अर्थात १००% केंद्रीय निधी) वहन करेल.

(ब) जिथे थेट लाभार्थी म्हणजेच राष्ट्रीय/मत्स्यव्यवसाय विकास मंडळासह (एनएफडीबी) केंद्र सरकारच्या प्रतिनिधीद्वारे वैयक्तिक/ गट उपक्रम राबविले जातात, तिथे केंद्रीय सहाय्य सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी युनिट/प्रकल्प खर्चाच्या ४०% आणि अनुसूचित जाती/जमाती/महिला प्रवर्गासाठी ६०% पर्यंत असेल.

२. लाभार्थीभिमुख योजना अनुदान आकृतीबंध :-

प्रवर्ग	%अनुदान हिस्सा		
	केंद्र हिस्सा (%)	राज्य हिस्सा (%)	लाभार्थी हिस्सा
लाभार्थीभिमुख योजना			
सर्वसाधारण	२४(%)	१६(%)	६०(%)
अ.जा., अ.ज. व महिला	३६(%)	२४(%)	४०(%)

(३) लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना अनुदान आकृतीबंध :-

सदर योजनेचा आकृतीबंध खालीलप्रमाणे आहे. एकूण प्रकल्प किमतीपैकी

केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
	६० टक्के	४० टक्के

लाभार्थी :-

१.१ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा लाभ खालील व्यक्ती घेऊ शकतात

१. मच्छीमार/मत्स्यशेतकरी/बेरोजगार युवक/उद्योजक.
२. मत्स्य उत्पादक.
३. मत्स्य कामगार आणि मत्स्य विक्रेते.
४. मत्स्यव्यवसाय विकास महामंडळ.
५. मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात महिला स्वयंसहाय्यता गट/मच्छीमार स्वयंसहाय्यता गट (SHGs)/ संयुक्त दाईत्व गट (JLGs).
६. मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था/अनुसूचित जाती/जमाती सहकारी संस्था.
७. मत्स्यव्यवसाय फेडरेशन.
८. उद्योजक आणि खाजगी कंपन्या.
९. मत्स्य उत्पादक संघटना/कंपन्या (एफएफपीओ/सीएस).
१०. अनुसूचित जाती/जमाती/महिला/वेगळ्या सक्षम व्यक्ती.
११. राज्य सरकार/केंद्रशासित प्रदेश आणि त्यांची संस्था इत्यादी.
१२. राज्य मत्स्यव्यवसाय विकास मंडळ (एसएफडीबी).
१३. केंद्र सरकार आणि त्यातील घटक.

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा वर्षनिहाय केंद्र शासनामार्फत मंजूर कृती आराखडा

सन २०२०-२१

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)
२ अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	148.85	49.44	32.96	66.45
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	10.03	6.02	4.01	..
एकूण		158.89	55.46	36.97	66.45

सन २०२१-२२

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)
२ अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	216.38	72.47	48.31	95.58
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)
एकूण		216.38	72.47	48.31	95.58

सन २०२२-२३

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)
२ अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	198.11	69.36	46.24	82.50
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	63.00	37.80	25.19	..
एकूण		261.11	107.16	71.44	82.50

सन २०२२-२३ (अतिरिक्त कृती आराखडा)

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)
२ अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	341.20	119.00	79.43	142.77
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)
एकूण		341.20	119.00	79.43	142.77